

DUTCH BIRDING

VOLUME 21 • NO 5 • 1999

Dutch Birding

*Internationaal tijdschrift over
Palearctische vogels*

REDACTIE
Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

FOTOREDACTIE
Dutch Birding
p/a René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Nederland
e-mail pop.en.p@wxs.nl

ABONNEMENTENADMINISTRATIE
p/a Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Nederland
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BESTUUR
Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland
e-mail dba@dutchbirding.nl

**COMMISSIE DWAALGASTEN
NEDERLANDSE AVIFAUNA**
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland
e-mail cdna@dutchbirding.nl

**COMMISSIE SYSTEMATIEK
NEDERLANDSE AVIFAUNA**
CSNA, p/a George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Nederland
e-mail csna@dutchbirding.nl

TELEFOONLIJNEN
0900-20 321 28
(vogellijn, 75 cpm)
010-4281212 (inspreklijn)

INTERNET
<http://www.dutchbirding.nl>

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (tel 023-5378024, fax 023-5376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (tel / fax 030-2961335, e-mail ebels@wxs.nl)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (tel / fax 020-6997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (tel 0223-690141, fax 0223-690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

REDACTIERAAD Gunter De Smet, Ferdie Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreel, George Sangster en Roland van der Vliet

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spanje), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Paul Lehman (VS), Anthony McGeehan (Noord-Ierland), Killian Mullarney (Ierland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Lars Svensson (Zweden) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hoffman, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen en Peter de Rouw

PRODUCTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Ellen van der Plas, p/a Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam
e-mail advertising@dutchbirding.nl

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1999 bedraagt: NLG 65.00 (Nederland), BEF 1320.00 (België), NLG 72.50 (overige landen binnen Europa) en NLG 77.50 (landen buiten Europa).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN-AMRO (Castricum), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijkse tijdschrift. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifisch gebied en andere gebieden.

De volgorde van vogels in Dutch Birding volgt in eerste instantie een klassieke 'Wetmore-indeling'. Binnen dit raamwerk worden voor taxonomie en naamgeving de volgende overzichten aangehouden: *Zeldzame vogels van Nederland* door A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomie en wetenschappelijke, Nederlandse en Engelse namen van Nederlandse vogels); *Palearctic birds* door M Beaman (1994, Stonyhurst) (Engelse namen van overige Palearctische vogels); *Vogels van de wereld - complete checklist* door M Walters (1997, Baarn) (Nederlandse namen van overige vogels van de wereld); en *Birds of the world* door C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomie en wetenschappelijke en Engelse namen van overige vogels van de wereld). Afwijkingen van en aanvullingen op bovenstaande overzichten zijn gebaseerd op beslissingen van de CSNA (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Theo Admiraal (penningmeester), Gijsbert van der Bent (voorzitter, tel 071-4024547), Leon Edelaar, Rob Olivier en Marc Plomp (secretaris, tel 0348-433730); tevens is de redactie van Dutch Birding met een zetel vertegenwoordigd.

BESTUURSMEDWERKERS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hoffman, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, Leonie Olivier-van Hille, André van der Plas, Ellen van der Plas en Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, tel 050-5274993, fax 050-5272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (voorzitter, tel 072-5203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, tel 030-2523801) en Wim Wiegant (archivaris). De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA)

LEDEN Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretaris, tel / fax 071-5143790) en Ronald Sluys. De CSNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1999 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Nederland

FOCUS

THOMSONLAAN 96
TEL: 070-3638398

2565 JE DEN HAAG
FAX: 070-3617147

DÉ SPECIAALZAAK OP HET GEBIED VAN KIJKERS - CAMERA'S - TELESCOPEN - STATIEVEN OPNAMEAPPARATUUR - VIDEO

DE LAATSTE KNALLERS VAN 1999!

Bausch & Lomb • Bresser • Bushnell • Bynolyt • Canon • Gitzo • Kowa •

Kijkers

Leica 10x42 BA zwart

Normaal
f 2598,-

13e maand
prijs f 1999,-

Deze prijs is alleen geldig in de 20e eeuw!

Telescopen

Leica APO-Televid + 32 wide

Normaal
f 3594,-

13e maand
prijs f 2799,-

Deze prijs is alleen geldig in de 20e eeuw!

Telescopen

Kowa TSN 821 + 20-60

Normaal
f 1874,-

13e maand
prijs f 1450,-

Deze prijs is alleen geldig in de 20e eeuw!

Films

Kodachrome 64 (incl. ontwikkeling)

Normaal
f 21,95

13e maand
prijs f 15,-

Deze prijs is alleen geldig in de 20e eeuw!

Rugzak

Domke
Scopepack

Normaal
f 410,-

13e maand
prijs f 215,-

Deze prijs
is alleen geldig
in de 20e eeuw!

Een gezond
en vogelrijk
2000
toegewenst!

Alle apparatuur geleverd met Nederlandse garantie
Verzending mogelijk door heel Nederland
Met 20 jaar veldervaring geheid een goed advies
Inruil van camera's, kijkers e.d. mogelijk

BEL VOOR DE LAATSTE PRIJS!

Prijzen incl. BTW. excl. verzendkosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

Leica • Manfrotto • Minolta • Nikon • Novoflex • Olympus • Optolyth •

Pentax • Sigma • Slik • Sony • Swarovski • Swift • Tamron • Zeiss e.v.a.

**Great
birding!
Great
value!**

GOA from **£980**

30 October-14 November with Paul Holt

EILAT from **£630**

**31 October-7/14 November
with Killian Mullarney**

COASTAL KENYA from **£1290**

7-22 February 2000 with David Fisher

BEIDAIHE from **£1060**

2-21 May 2000 with Paul Holt

OULU, FINLAND from **£850**

13-20 May 2000 with Killian Mullarney

Details from Sunbird (DB), PO Box 76, Sandy,
Bedfordshire, SG19 1DF.
Tel 01767 682969. Fax 01767 692481.
(Please specify which event you are interested in).

Sunbird is a trading name of Conderbury Limited.

ISRAEL – EILAT & ARAVA VALLEY

Autumn/Winter/Spring: Sept 20 – May 20

- 1-2 week fully guided tour programme incorporating wide variety of habitats with unique resident & migratory species.
- Impressive raptor migration, seabirds, waders & songbirds in spectacular desert environment.
- **Birds on your doorstep!!** More than 100 species in a day possible within a 3 Kilometre radius of your room on Lotan.
- 245 species recorded within 5 Kilometre radius of Lotan
- Trips to **Northern Israel** available for up to 7 days.

Full details from: James Smith
Kibbutz Lotan Birding Tours
Doar Na Chevel Eilat
88855 ISRAEL
Fax: +972-7-6356-827
Tel: +972-7-6356-935

NATUUR en BOEK

**Gehuisvest in het complex van Nationaal Natuurhistorisch Museum /
NATURALIS**

Darwinweg 2

2333 CR - Leiden

Telefoon 071 568 76 91

Geopend: dinsdag t/m zondag van 12.00-18.00 uur

Specialist voor al uw vogelboeken

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

Raül Aymí

Although there are many studies on the plumage of adult males of the different taxa of the yellow wagtail *Motacilla* complex, most of these refer to the distinctive summer plumage (eg, Milne 1959, van den Berg & Oreel 1985, Shirihi & Gellert 1987). There is, however, little information on their identification in winter plumage; moreover, this information is often insufficient, especially for identifying birds in the hand. The most detailed information on plumages of yellow wagtails can be found in Glutz von Blotzheim & Bauer (1985), Cramp (1988), Keith et al (1992) and Shirihi (1996).

This study is an analysis of the specific differences between adult male yellow wagtails in winter plumage. It is based on data collected during ringing campaigns at Ebro delta, Tarragona, north-eastern Spain, in the autumns of 1992-95 when more than 11 000 yellow wagtails were trapped. This total included 2186 adult males of which 1669 (c 76%) could be identified and 517 (c 24%) not. The 1669 identified birds belonged to the following taxa (the total number and percentage in parentheses): Yellow *M flavissima* (237, c 14%), Blue-headed *M flava* (1143, c 69%), Grey-headed *M thunbergi* (255, c 14%), Spanish *M iberiae* (25, c 2%) and Ashy-headed Wagtails *M cinereocapilla* (9, c 1%) (hereafter *flavissima*, *flava*, *thunbergi*, *iberiae* and *cinereocapilla*, respectively) (the taxonomic treatment is in accordance with Sangster et al 1999). For documentation, photographs were taken of which several accompany this article. The study focuses only on adult males since, in most cases, first-winter birds and adult females are (still) impossible to identify confidently (Cramp 1988, Keith et al 1992, Svensson 1992, Shirihi 1996). It should be stressed that the plumage descriptions are based on an evaluation of plumage characters of birds of unknown geographical origin.

General appearance

During the (complete) post-breeding moult, from August onwards (Hereward 1979), adult male

yellow wagtails acquire the winter plumage which is generally duller than the bright summer plumage. In most winter-plumaged birds, the head is tipped with a mixture of brown or green feathers, masking the 'summer' head pattern. The supercilium is less obvious, with creamy or buffish instead of white or yellow colours. In contrast, in dark-headed yellow wagtails, especially *thunbergi*, some adult males show small faint pale stripes on the head although these are usually absent in summer plumage. When examining the plumage of trapped yellow wagtails, one should be aware that greyish tones to the head may be hidden by differently coloured (greenish or brown) feathers.

The upperparts are darker with a browner suffusion, except for the yellowish-green rump. The underparts are duller yellow than in summer plumage. Often, there is a clear demarcation between the yellow belly and undertail-coverts and the more buffy breast and throat which are commonly showing dark markings. Sometimes, these markings form a collar or necklace. In a few birds, the underparts are completely lemon or pale yellow. The pale wing-bars are generally less conspicuous because the coverts usually have a more olive-green tip.

The winter plumage is variable in all taxa, ranging from plumages close to the summer plumage to distinctly paler and more greenish plumages which, in some cases, recall the plumage of other taxa. Judging from retraps, the 'summer-plumaged' birds may be old males.

The bill is blackish, with the base of the lower mandible sepia or bluish although not as bluish as in the breeding season.

Main features (cf tables 1-2)

Flavissima (plates 255-256, 264)

The crown is yellowish-green, often with diffuse bluish shadow spots on the forehead near the bill and above the eye; sometimes the crown is pale buffish-brown. The long and obvious supercilium

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

255 Yellow Wagtail / Engelse Kwikstaart *Motacilla flavissima*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 27 September 1994 (Raül Aymí). Bird with head pattern typical for winter plumage, with yellowish-green crown with grey-tipped feathers **256** Yellow Wagtail / Engelse Kwikstaart *Motacilla flavissima*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 24 September 1996 (Raül Aymí). Bird with head pattern close to that of summer plumage **257** Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 10 September 1994 (Raül Aymí). Bird with typical head pattern, with duller crown and ear-coverts, narrower and less obvious supercilium, and browner upperparts than in summer plumage **258** Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 28 September 1994 (Raül Aymí). Bird with head pattern close to that of summer plumage, with greyish crown and obvious supercilium; brown-tipped feathers and faint necklace indications of winter plumage

is yellow, cream-coloured or whitish-yellow. Most birds have a contrastingly white upper and lower eye-ring. The dark lore is indistinct although in some birds conspicuous. The ear-coverts are usually faintly marked and are as pale as or slightly darker than the crown. The chin and throat are generally completely yellow, without white lateral edges. Usually, there are no dark spots on the lower side of the neck.

The upperparts are yellowish-green, brighter on the back and more greenish on the rump. The

wing-coverts are conspicuously tipped with yellowish-green. The remiges show green edges. The uppertail-coverts are yellowish-tipped, hence looking paler than in other yellow wagtails.

Flava (plates 257-259, 265)

The crown is variably coloured, ranging from pale green, greyish-olive-brown, ash-grey to greyish-blue. In a few birds, the crown pattern is close to that of the summer plumage. The crown is often not uniformly coloured because of the

259 Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 25 September 1996 (Raül Aymí). Bird with high amount of yellowish-green on crown and upperparts recalling Yellow Wagtail *M. flavissima*. Greyish and brown patches behind crown and nape, whitish supercilium and chin, and noticeable ear-coverts allow identification as Blue-headed Wagtail **260** Grey-headed Wagtail / Noordse Kwikstaart *Motacilla thunbergi*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 13 September 1993 (Raül Aymí). Bird with head pattern close to that of summer plumage, with dark lore and ear-coverts; subtle brown suffusion indication of winter plumage **261** Spanish Wagtail / Iberische Kwikstaart *Motacilla iberiae*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 23 September 1995 (Raül Aymí). Bird with well-marked head pattern, showing grey- and brown-tipped crown-feathers, narrow white supercilium, dark lore and ear-coverts, and extensive white on chin and throat **262** Spanish Wagtail / Iberische Kwikstaart *Motacilla iberiae*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 20 September 1994 (Raül Aymí). Variant with more obvious supercilium than typical Spanish Wagtail

presence of green spots. In some birds, the forehead shows a pale greyish suffusion. The white, sometimes cream-coloured or ochreous, supercilium is normally long and obvious. The lore is blackish-brown and conspicuous. The ear-coverts are dark greyish to pale brown, only a little darker than the crown. They are variably patterned, sometimes showing a pale stripe below the eye. The chin and throat are yellow, with a variable intensity, often laterally edged by

a more or less obvious white sub-moustachial stripe. There are often some indistinct dark spots on the neck.

The upperparts are olive-brown, with a green to bright yellowish-green rump. The underparts are yellow, duller than in the summer plumage, usually with the upperbreast distinctly buff although, in some birds, the underparts are uniformly yellow all over.

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

263 Grey-headed Wagtail / Noordse Kwikstaart *Motacilla thunbergi*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 26 September 1994 (*Raül Aymí*). Bird with narrow supercilium (broken above eye)

264 Yellow Wagtail / Engelse Kwikstaart *Motacilla flavissima*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 26 September 1994 (*Raül Aymí*)

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

TABLE 1 Variability of supercilium in adult male yellow wagtails / gele kwikstaarten *Motacilla* ringed at Ebro Delta, Tarragona, Spain, in autumns of 1992-95. Scores: 0 no supercilium; 1 vestigial supercilium, in front of or behind eye; 2 complete supercilium, short and less obvious; 3 complete supercilium, long and obvious

Taxon (%)	0	1	2	3	n
<i>flavissima</i>	-	-	4	96	46
<i>flava</i>	-	0.5	8.5	91	377
<i>thunbergi</i>	26	61	13	-	99
<i>iberiae</i>	-	13	47	40	15
<i>cinereocapilla</i>	62.5	37.5	-	-	8

Thunbergi (plates 260, 263, 266)

The head is dark. The crown is variably coloured, usually blackish-grey, with sparse brown- or green-tipped feathers admixed. Some birds show an obvious green tone to the crown, including a few with an almost completely green-tinged crown, then even resembling *flavissima*. In contrast, others, perhaps old males, are dark-crowned and look very similar to adult male Black-headed Wagtail *M feldegg* (hereafter *feldegg*), showing only a slight contrast between the forehead, crown, lore and ear-coverts (cf van den Berg & Oreel 1985). Possibly, some of these birds are *flava* x *feldegg* or *feldegg* x *cinereocapilla* hybrids (Krister Mild in litt), including individuals showing characters close to those of '*melanogrisea*' ('Turkestan Black-headed Wagtail', a form more common in the south-eastern part of the breeding range of *feldegg*). The supercilium is absent or only vestigial although some individuals have a complete, although narrow, supercilium or a thin stripe above or behind the eye. The lore is as dark as the ear-coverts, forming a continuous patch. The ear-coverts are variably dark, generally showing a distinct contrast with the paler crown. In the darkest birds, the ear-coverts are uniformly blackish whereas, in the palest birds, there are only dark feathers in the area around the eye. The chin and throat are either completely yellow or yellow with white lateral edges near the base of the bill. Often, the feathers of the neck and upperbreast have a conspicuous brown or blackish tip.

The upperparts are greenish, usually darker than in other yellow wagtails, with the rump more yellowish-green, usually paler than in other taxa. On average, the yellow on the underparts is also paler than in other yellow wagtails. The wing-coverts are blackish, tipped with pale

TABLE 2 Colour pattern of ear-coverts compared with that of crown in adult male yellow wagtails / gele kwikstaarten *Motacilla* ringed at Ebro Delta, Tarragona, Spain, in autumns of 1992-95. Scores: 0 inconspicuous, paler than or as dark as crown; 1 darker than crown, not well-marked and with pale spots in centre; 2 darker than crown, uniformly blackish-brown; 3 much darker than crown, feathers blackish, distinctly contrasting with crown

Taxon (%)	0	1	2	3	n
<i>flavissima</i>	54	43.5	2.5	-	39
<i>flava</i>	34	41	24	0.8	355
<i>thunbergi</i>	16	41	40	2.5	80
<i>iberiae</i>	-	29	64	7	14
<i>cinereocapilla</i>	62.5	25	12.5	-	8

green, sometimes olive-green, creating little contrast in the wing. The remiges are blacker than in other yellow wagtails, with narrow pale green edges.

The bill is black but the base of the lower mandible is pale grey, showing more contrast than in other yellow wagtails. Many *thunbergi* seem to have a more upward-pointing bill than other yellow wagtails, possibly due to a different curvature of the upper mandible.

Iberiae (plates 261-262, 267)

This taxon is similar to *flava* but generally with a less obvious supercilium, darker ear-coverts and a white chin and throat. The crown is variably coloured, ranging from ash- or greenish-grey to olive- or brownish-green. Sometimes, the crown appears brownish, with grey shadows or markings near the forehead; not uncommonly some ash-grey feathers are tipped with greenish- or olive-brown. The greenish tones to the crown are generally darker than in *flava*, tending towards more olivaceous colours. The white or whitish supercilium is variable in length, either complete or reduced to a stripe behind the eye, and usually narrow. When complete, the supercilium can be as obvious as in *flava*. The eye-ring is normal-

TABLE 3 Mean wing length of yellow wagtails / gele kwikstaarten *Motacilla* ringed at Ebro Delta, Tarragona, Spain, in autumns of 1992-95

Taxon	wing length $\pm$ SD (mm)	n
<i>flavissima</i>	83.2 $\pm$ 1.52	127
<i>flava</i>	83.4 $\pm$ 1.68	701
<i>thunbergi</i>	85.0 $\pm$ 1.69	176
<i>iberiae</i>	82.9 $\pm$ 1.30	22
<i>cinereocapilla</i>	82.8 $\pm$ 2.96	9

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

265 Blue-headed Wagtail / Gele Kwikstaart *Motacilla flava*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 10 September 1994 (Raül Aymí)

266 Grey-headed Wagtail / Noordse Kwikstaart *Motacilla thunbergi*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 29 September 1993 (Raül Aymí)

267 Spanish Wagtail / Spaanse Kwikstaart *Motacilla iberiae*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 11 September 1995 (Raül Aymí)

268 Ashy-headed Wagtail / Italiaanse Kwikstaart *Motacilla cinereocapilla*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 13 September 1993 (Raül Aymí)

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

269 Unidentified yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 28 September 1993 (*Raül Aymí*). Bird with dark ear-coverts, looking like Blue-headed x Black-headed Wagtail *M flava* x *M feldegg* hybrid (of form ‘*superciliaris*’) **270** Unidentified yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 29 September 1993 (*Raül Aymí*). Bird with dark head, suggesting dark Grey-headed *M thunbergi* or Black-headed Wagtail *M feldegg*; black of head not reaching down to mantle recalls *feldegg* of form ‘*melanogrisea*’ (‘Turkestan Black-headed Wagtail’)

271 Unidentified yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 20 September 1992 (Raül Aymí). Rare variant, with long wing (87 mm), most probably Grey-headed Wagtail *M. thunbergi* (or possibly hybrid between Grey-headed Wagtail and another taxon) because of grey head with rather indistinct white supercilium, greyish upperparts, fairly distinct dark necklace and greyish-tinged flank
272 Unidentified yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 15 September 1995 (Raül Aymí). Bird with head pattern (with obvious supercilium reaching nape and eye-stripe) suggesting Sykes's Blue-headed Wagtail *M. flava beema*

273 Unidentified yellow wagtail / gele kwikstaart *Motacilla*, adult male in winter plumage, Ebro delta, Tarragona, Spain, 20 September 1995 (Raül Aymí). Bird with inconspicuous plumage; yellow and greenish tones to plumage (including supercilium) indicate Yellow Wagtail *M. flavissima* but fairly indistinct supercilium (at least in front of eye) and rather uniformly blackish-grey ear-coverts (including eye-stripe) point to Grey-headed Wagtail *M. thunbergi*

ly distinctively white. The lore is as dark as the ear-coverts or slightly darker. The dark and marked ear-coverts contrast with the paler crown. The chin and throat are completely white although some isolated yellowish-tipped feathers are often present in the centre. There may even be an extensive yellow tinge to the chin and throat but the sides are always white.

Cinereocapilla (plate 268)

This taxon is close to *iberiae* but it has no or only a vestigial supercilium, ie, a (faint) stripe behind the eye. The upper eye-ring, if white, contrasts with the dark head. The lore is only slightly darker than the ear-coverts. The dark ear-coverts usually show no distinct contrast with the crown, giving the head a rather uniform appearance, normally with a chocolate-brown tinge, sometimes greyish-brown. Obviously, there is less contrast between the ear-coverts and crown than in *iberiae*. The chin and throat are white but sometimes pale yellow. They are clearly demarcated from the ear-coverts by a narrow white sub-moustachial stripe.

Cinereocapilla may have a more rounded head than other yellow wagtails.

Biometrics (cf table 3)

Size variation is small in yellow wagtails (Cramp

1988). Due to a large overlap in measurements, no morphological character is diagnostic (for a review of the biometrics of yellow wagtails, see Glutz von Blotzheim & Bauer 1985 and Cramp 1988). The measurements presented in the literature are largely based upon museum samples, often without classifying them into age categories, thus complicating direct comparison.

Of the yellow wagtails treated in this article, *thunbergi* is the largest taxon and *iberiae* and *cinereocapilla* are the smallest taxa. Sometimes, *cinereocapilla* is claimed to be as large as *thunbergi* but this is not supported by studies (eg, Magnani et al 1991). *Iberiae* and *cinereocapilla* are usually longer-billed. No significant differences in the length of the hind claw were found (for a discussion of the geographical variation of this feature in the 'dark-headed' yellow wagtails, see Sammalisto 1961). The measurements of the adult males ringed at Ebro delta gave significant differences in favour of the larger size of *thunbergi* (with a mean wing length of 85 mm). No such differences were found between the other yellow wagtails.

Voice

During autumn passage, the contact call, consisting of both monosyllabic and disyllabic notes (Bergmann & Helb 1982, Dittberner & Dittberner 1984), is commonly given. This call sounds similar in most yellow wagtails. *Iberiae* and *cinereocapilla* (and also *feldegg*) call 'harsher' than *flava* while *thunbergi* gives a slight variant of the call of *flava* (for a summary of the vocal differences between taxa and populations, see Cramp 1988).

The contact and alarm calls given by trapped yellow wagtails upon release were very similar in all taxa, except for *cinereocapilla* which clearly called harsher or more 'grating' as described by Witherby et al (1938). Nevertheless, some *cinereocapilla* called without giving the *r*-sound, then being vocally indistinguishable from other yellow wagtails.

Identification problems (cf plates 269-273)

The difficulty in identifying adult male yellow wagtails in winter plumage (cf Wallace 1955, Wood 1975) is partly due to 1 hybrids, 2 unusually pale birds, and 3 high variability in plumage, with some birds resembling other taxa (cf Cramp 1988). However, the main reason is that the winter plumage is variable and generally less conspicuous than the summer plumage.

Of the adult male yellow wagtails ringed at Ebro delta, c 24% could not be identified. The main problems (summarized below) arose from

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

Identification criteria of adult male yellow wagtails *Motacilla* in winter plumage

1 supercilium; 2 chin and throat; 3 ear-coverts; 4 crown; 5 lore

flavissima

- 1 Long and obvious; yellow, cream-coloured or whitish-yellow.
- 2 Generally, completely yellow, without white lateral edges.
- 3 Usually, faintly marked; as pale as crown or slightly darker.
- 4 Yellowish-green; sometimes pale buffish-brown.
- 5 Dark; indistinct, sometimes conspicuous.

flava

- 1 Normally, long and obvious; white, sometimes cream-coloured or ochreous.
- 2 Yellow, with variable intensity; often laterally edged by more or less obvious white sub-moustachial stripe.
- 3 Variable, from dark greyish to pale brown; only little darker than crown.
- 4 Variable, from pale green, greyish-olive-brown, ash-grey to greyish-blue.
- 5 Blackish-brown, conspicuous.

thunbergi

- 1 Absent or only vestigial, sometimes with complete, although narrow, supercilium or thin stripe above or behind eye.
- 2 Completely yellow, or yellow with white lateral edges near base of bill.
- 3 Variably dark, generally showing distinct contrast with paler crown; in some birds, uniformly blackish whereas, in some other birds, only dark feathers in area around eye.
- 4 Variable, usually blackish-grey, with sparse brown- or green-tipped feathers admixed.
- 5 As dark as ear-coverts, forming continuous patch.

iberiae

- 1 White or whitish; variable, either complete or reduced to stripe behind eye, and usually narrow; when complete, can be as obvious as in *flava*.
- 2 Completely white; some isolated yellowish-tipped feathers often present in centre or sometimes even extensive yellow tinge but sides always white.
- 3 Dark and marked, contrasting with paler crown.
- 4 Variable, from ash- or greenish-grey to olive- or brownish-green; greenish tones generally darker than in *flava*, tending towards more olivaceous colours.
- 5 As dark as ear-coverts or slightly darker.

cinereocapilla

- 1 No or only vestigial supercilium, ie, (faint) stripe behind eye.
 - 2 White, sometimes pale yellow, clearly demarcated from ear-coverts by restricted white sub-moustachial stripe.
 - 3 Dark, usually showing no distinct contrast with crown.
 - 4 Head (including crown and ear-coverts) rather uniform, normally with chocolate-brown tinge, sometimes greyish-brown.
 - 5 Only slightly darker than ear-coverts.
-

birds showing plumage characters of two different taxa.

Confusion between flavissima and flava

Some bright yellowish birds, apparently *flavissima*, had a slight grey tone to the crown and dark ear-coverts. Also, there were individuals with an extensively yellowish-green crown with few or no blue-grey feathers and inconspicuously marked ear-coverts. On the other hand, several *flava* had a rather greenish crown and a yellowish supercilium. Such *flavissima*-like birds could be identified as *flava* because of the presence of grey patches in front of or above the eye and a whitish chin and throat.

Confusion between flava and Sykes's Blue-headed Wagtail

Some *flava* looked very similar to adult male Sykes's Blue-headed Wagtail *M flava beema*, showing characters considered to be typical for this eastern form, including a long pale supercilium and a pale stripe below the eye on the ear-coverts (cf Shirihai & Gellert 1987).

Confusion between flava and iberiae

Some birds with an olive-green crown, with a small and long or rather a narrow supercilium, with dark ear-coverts and with an extensively yellow chin and throat but a white chin and throat could have been intermediates between *flava* and *iberiae*.

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

Confusion with flava x thunbergi or flava x feldegg hybrids

Possible *flava x thunbergi* or *flava x feldegg* hybrids were trapped. Some birds, apparently *flava*, showed a narrow and less obvious supercilium, thus recalling *thunbergi*, but lacked the *thunbergi*-like dark ear-coverts. Such birds were often difficult to identify. Other birds, with an obvious supercilium and dark ear-coverts, might be ascribed to *flava x feldegg* hybrids (of the form '*superciliaris*'). For a discussion of the separation of *thunbergi* of the Siberian form '*plexa*' and Kamtchatka Wagtail *M. simillima* from *flava*, see Gellert & Laird (1990). Some possible hybrids were dark (including the wing) and had a yellow-tinged supercilium, chin and throat.

Additional problems

More problems have been recorded in the identification of yellow wagtails wintering in Africa (cf Wood 1975). 1 Confusion between *flava* and *cinereocapilla*. These can be separated by checking the colour of the chin and throat: yellow in *flava* and white in *cinereocapilla*. 2 Confusion between *iberiae* and *cinereocapilla*. *Cinereocapilla* with a trace of a supercilium could be misidentified as *iberiae* but it should be remembered that *cinereocapilla* may have a vestigial supercilium. Only a small number of *iberiae* and *cinereocapilla* (25 and nine, respectively) were trapped at Ebro delta, possibly because both leave the breeding area early. Consequently, the problems in the identification of hybrids between *iberiae* and *cinereocapilla* or variants of these taxa could be less well studied. Contact areas exist where *iberiae* and *cinereocapilla* hybridize, mainly in southern France (Camargue) and Corsica, north-eastern Spain and northern Africa (Algeria and Tunisia) (Schwarz 1956, Cramp 1988, Bartolí 1991).

Final remark

When studying the autumn migration of yellow wagtails (including their specific composition) at a stopover site, one should keep in mind the above-described limitations in identification. Only birds with diagnostic characters should be considered, not individuals with an intermediate plumage or only some characters of a given taxon.

Acknowledgements

The ringing campaigns at Ebro delta in 1992-95 were partially sponsored by Grup Català d'Anellament and Parc Natural del Delta de

l'Ebre. I am especially grateful to Albert Martínez for his support and encouragement throughout the study. Many members of Grup Català d'Anellament participated in the ringing campaigns. In particular, I wish to acknowledge the contributions of Oriol Clarabuch, Andy Elliott, Joan Estrada, Gabriel Gargallo, Agustí Gasulla, Xavi Jiménez, Isabel Martínez and Jordi Martínez. Krister Mild kindly improved an early version of the manuscript and gave valuable comments on a more final version. The article benefited from the amendments and advice of Gerald Oreel and the other editors of Dutch Birding (including Enno Ebels who prepared the Dutch summary) that notably improved the text.

Samenvatting

HERKENNING VAN ADULTE MANNETJES GELE KWIKSTAART IN WINTERKLEED IN WEST-EUROPA In dit artikel wordt de herkenning besproken van adulte mannetjes in winterkleed van de gele kwikstaart *Motacilla taxa* die in West-Europa broeden of als doortrekker voorkomen. Vogels in andere kleden dan adult mannetje zijn in najaar-winter met de huidige kennis niet op naam te brengen. Dit artikel is gebaseerd op ringvangsten in de Ebrodelta, Tarragona, Spanje, in 1992-95 van 2186 vogels waarvan 1669 (c 76%) op naam gebracht konden worden en 517 (c 24%) niet. De 1669 vogels kenden de volgende taxonverdeling: Engelse Kwikstaart *M. flavissima* 237 (c 14%), Gele Kwikstaart *M. flava* 1143 (c 69%), Noordse Kwikstaart *M. thunbergi* 255 (c 14%), Iberische Kwikstaart *M. iberiae* 25 (c 2%) en Italiaanse Kwikstaart *M. cinereocapilla* 9 (c 1%). De belangrijkste verenkleedkenmerken om de taxa te onderscheiden kunnen als volgt worden samengevat.

Flavissima: wenkbrauwstreep lang en opvallend, geel, crèmekleurig of witgeel; kin en keel gewoonlijk geheel geel zonder witte zijrand; oordekveren meestal weinig getekend, zo licht als kruin of iets donkerder; kruin geelgroen, soms licht warmbruin; teugel donker en meestal onopvallend.

Flava: wenkbrauwstreep gewoonlijk lang en opvallend, wit, soms crèmekleurig of oker; kin en keel meestal geel met wisselende intensiteit, vaak aan zijden begrensd door meer of minder opvallende witte snorstreep; oordekveren variabel, variërend van donkergrijs tot lichtbruin, slechts iets donkerder dan kruin; kruin variabel, lichtgroen, grijs-olijfbruin, asgrijs of grijsblauw; teugel zwartbruin, opvallend.

Thunbergi: wenkbrauwstreep afwezig of beperkt aanwezig, soms volledige maar smalle wenkbrauwstreep of dunne lijn boven of achter oog; kin en keel geheel geel, of geel met witte zijden bij snavelbasis; oordekveren variabel donker, meestal met duidelijk contrast met lichtere kruin, bij sommige vogels geheel zwartachtig, bij andere donkere bevedering beperkt tot gebied rond oog; kruin variabel, meestal zwartachtig grijs vermengd met veren met bruine of groene top; teugel zo donker als oordekveren, aaneengesloten vlek vormend.

Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe

Iberiae: wenkbrauwstreep wit of witachtig, compleet of gereduceerd tot streep achter oog, en meestal dun, wanneer compleet dan soms zo opvallend als bij *flava*; kin en keel geheel wit, vaak met paar geïsoleerde veren met gele top in hart en soms zelf met uitgebreide gele tint maar zijden altijd wit; oordekveren donker en getekend, contrasterend met lichtere kruin; kruin variabel, variërend van as- of groengrijs tot olijf- of bruingroen, groentinten meestal donkerder dan bij *flava* en meer olijfgroen van tint; teugel zo donker als oordekveren of iets donkerder.

Cinereocapilla: wenkbrauwstreep afwezig of beperkt aanwezig in vorm van streep achter oog; kin en keel wit, soms lichtgeel, duidelijk afgetekend van oordekveren door smalle witte snorstreep; oordekveren donker, meestal duidelijk contrasterend met kruin; kop inclusief kruin en oordekveren tamelijk uniform gekleurd, gewoonlijk met chocoladebruine tint, soms grijsachtig bruin; teugel slechts iets donkerder dan oordekveren.

Verschillen in biometrie zijn gering. Alleen *thunbergi* toont duidelijk grotere maten (langere vleugel) dan de overige vier taxa. De contact- en alarmroep van *cinereocapilla* zijn vaak scheller dan die van de overige vier taxa maar verder verschillen de roepen nauwelijks. Bij de herkenning kunnen hybriden, uitzonderlijk bleke individuen en de grote variatie binnen de taxa voor verwarring zorgen; de meest voorkomende 'valkuilen' worden in de tekst besproken. Aangeraden wordt om in najaar-winter alleen die vogels te determineren die alle genoemde kenmerken vertonen, en vogels die slechts een beperkt aantal kenmerken vertonen of tegenstrijdige kenmerken hebben ongedetermineerd te laten.

References

Bartrolí, X 1991. An intermediate population of Italian and Spanish Yellow Wagtails *Motacilla flava cinereocapilla* and *M. f. iberiae* in northeastern Spain. *Ardeola* 38: 199-205.
van den Berg, M & Oreeel, G J 1985. Field identification and status of black-headed Yellow Wagtails in western Europe. *Br Birds* 78: 176-183.
Bergmann, H-H & Helb, H-W 1982. *Stimmen der Vögel Europas*. München.

Cramp, S (editor) 1988. *The birds of the Western Palearctic* 5. Oxford.
Dittbener, W & Dittbener, H 1984. *Die Schafstelze*. Wittenberg.
Gellert, M & Laird, B 1990 Eastern Yellow Wagtails. *Birding World* 3: 277-280.
Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M (editors) 1985. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 10/2. Wiesbaden.
Hereward, A C 1979. The autumn moult of the Yellow Wagtail. *Ring and Migration* 2: 113-117.
Keith, S, Urban, E K & Fry, C H (editors) 1992. *The birds of Africa* 3. London.
Magnani, A, Serra, L & Torelli, R 1991. Biometria e fenologia di alcune sottospecie di Cutrettola (*Motacilla flava*) durante la migrazione primaverile. *Suppl Ric Biol Selvagg* 17: 483-488.
Milne, B S 1959. Variation in a population of Yellow Wagtails. *Br Birds* 52: 281-295.
Sammalisto, L 1961. An interpretation of variation in the dark-headed forms of the Yellow Wagtail. *Br Birds* 54: 54-69.
Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B, Roselaar, C S & Sluys, R 1999. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1977-1998. *Ardea* 87: 139-166.
Schwarz, M 1956. Über die Variationsbreite der Camargue-Schafstelzen (*Motacilla flava*) und die Schafstelzen-Einwanderung in die Schweiz. *Ornithol Beob* 53: 61-72.
Shirihai, H 1996. *The birds of Israel*. London.
Shirihai, H & Gellert, M 1987. Field characters of Sykes's Yellow Wagtail. *Proc 4th Intern Identif Meet Eilat Nov* 1986: 49-53.
Svensson, L 1992. *Identification guide to European passerines*. Fourth edition. Stockholm.
Wallace, D I M 1955. The mixing of the races of the Yellow Wagtail in Kenya. *Br Birds* 48: 337-340.
Witherby, H F, Jourdain, F C R, Ticehurst, N F & Tucker, B W 1938. *The handbook of British birds* 1. London.
Wood, B 1975. The distribution of races of the Yellow Wagtail overwintering in Nigeria. *Bull Niger Ornithol Soc* 11 (39): 19-26.

Raül Aymí, Grup Català d'Anellament (GCA), Museu de Zoologia, Apartado Correus 593, 08080 Barcelona, Spain (gca.gca@suport.org)

White-tailed Tropicbird in Cape Verde Islands in February 1999

Hugues Dufourny

On 20 February 1999, Kris De Rouck and I were sitting on the shore opposite Ilhéu de Curral Velho (15:58 N; 22:47 W), a small rocky islet off the south-eastern shore of Boavista in the Cape Verde Islands. This islet is one of the last two places in the Western Palearctic where Magnificent Frigatebird *Fregata magnificens* has been reported to breed as recently as 1992 (Hazevoet 1995). After more than four hours, the only birds we had seen were breeding Brown Boobies *Sula leucogaster*. There was no sign of frigatebirds. KDR went for a walk along the shore, hoping to find some shorebirds. I decided to stay.

At c 14:30, I saw a white bird with very long tail-streamers flying across the sea towards Ilhéu de Curral Velho. It arrived from the west and I immediately identified it as a tropicbird *Phaethon*. After a while, the bird alighted several times on the water and then continued its way towards the islet. Now, I finally had a reasonably good view and I was extremely puzzled by what I saw: a golden-yellow wash on the entire body, a completely unmarked mantle and an obvious black bar on the wing-coverts. Clearly, these features did not fit Red-billed Tropicbird *P. aethereus*, a species which breeds in the Cape Verde Islands. In fact, a Red-billed Tropicbird, sitting in a breeding cavity in nearby rocks, was available for comparison.

KDR returned from his walk and I immediately informed him about the tropicbird. At that moment, it had reached Ilhéu de Curral Velho and started plunge-diving just behind the islet. The views were excellent, even though the distance was c 550 m. The bird came closer and, on one occasion, it was in front of the islet at a distance of c 400 m. Now, we were able to see the feature that clinched its identification as adult White-tailed Tropicbird *P. lepturus*: an orange-yellow bill. The bird was watched until we had to leave at c 16:30. It was in view most of the time but sometimes flew back to where it had come from. Unfortunately, we were unable to take photographs because the bird never came close enough. The description below is an adapted version of the description we compiled that evening.

Description

SIZE & STRUCTURE Tropicbird, typically with narrow pointed wings, slender body and very long tail-streamers (elegantly undulating in flight). General impression smaller, less powerful and more elegant than Red-billed. Length of tail-streamers equal to or slightly exceeding that of head and body. Bill shorter than in Red-billed.

HEAD & BODY White with obvious golden-yellow wash, contrasting with black-and-white wings. Upper body plain white, washed golden-yellow, without any dark markings. Black stripe across eye, shorter than in Red-billed.

WING Forewing completely white, contrasting with wide black bar across median coverts. Rear of wing white, with translucent effect like in Arctic Tern *Sterna paradisaea*. Primary coverts white but several outer primaries largely black, creating black wedge in white wing; tips of these primaries white as in Red-billed. Tertiaries closest to body black, in continuity with median-covert bar, so black bars on upperwing seeming to meet on rump when bird flying fast. Black areas on upperwing together creating W-mark very similar to that of juvenile Little Gull *Larus minutus* or Black-legged Kittiwake *Rissa tridactyla*, except for white interruption formed by primary coverts.

TAIL Completely white, including streamers.

BARE PARTS Bill orange-yellow.

BEHAVIOUR Flight direct, wing-beats faster than in Red-billed; flight action often reminiscent of tern, particularly Little Tern *S. albifrons*. Frequently seen plunge-diving, in gannet- or booby-like manner.

VOICE No call heard.

Identification

The combination of the very long white tail-streamers, the black bars on the upperwing and the orange-yellow bill is diagnostic for adult White-tailed Tropicbird (Harrison 1985, 1987).

On geographical grounds, it is likely that the bird belonged to one of the Atlantic Ocean subspecies of White-tailed Tropicbird, namely the eastern and central Atlantic *P. I. ascensionis* and the western Atlantic *P. I. catesbyi* (cf del Hoyo et al 1992). Colour morphs exist in all five subspecies (le Corre & Jouvetin 1999). In *P. I. ascensionis* and *P. I. catesbyi*, respectively, 67% and 67%, can be classified as 'white' (no golden tone), 29% and 24% as 'white with golden streamers' (the golden

tone is restricted to the two elongated central tail-feathers) and 5% and 9% as 'golden' (all white parts of the plumage have a slight to medium golden tone, especially the streamers, head, breast, mantle and neck). For a discussion of the geographical variation in measurements and coloration among populations and subspecies of White-tailed Tropicbird, see le Corre & Jouvetin (1999).

Distribution and occurrence

White-tailed Tropicbird (also known as Yellow-billed Tropicbird) is a pantropical seabird. It breeds on islands in the Pacific, Indian and Atlantic Oceans. In the eastern and central Atlantic Ocean, it breeds on Ascension and islands in the Gulf of Guinea; in the western Atlantic Ocean, on Bermuda, the Bahamas, islands in the Caribbean and Fernando de Noronha (Harrison 1985, 1987). The closest breeding grounds to the Cape Verde Islands are c 2800 km to the south-west, on Fernando de Noronha, north-east off Brazil.

As a vagrant, White-tailed Tropicbird has already occurred close to the Cape Verde Islands twice but not in Western Palearctic waters: one at 17:05 N, 18:26 W on 8 July 1975 and one 166 km south of Santiago on 4 December 1988 (Hazevoet 1995).

Elsewhere in the North Atlantic Ocean, the wandering habits of White-tailed Tropicbird are demonstrated by frequent occurrences in May-August off North Carolina, USA (Brinkley & Patteson 1998, Patteson 1999).

In the Western Palearctic, White-tailed Tropicbird has been claimed on several occasions but none of these claims have been substantiated. An intriguing claim is that of two birds following a naval task group c 750 nautical miles west-south-west of Ireland (c 48:05 N, 28:16 W) for several hours on 10 June 1985 (Bourne 1992). According to the observer, the birds were probably White-tailed Tropicbirds but they never came close enough to establish their identity with certainty. Older claims are available in the literature (eg, Jespersen 1930). A bird photographed 80 nautical miles south of Madeira on 8 August 1997 and claimed as the first possible White-tailed Tropicbird for the Western Palearctic proved to be an adult Red-billed Tropicbird as shown by the published photograph (Birdwatch 6 (64): 56, 1997).

The record at Ilhéu de Curral Velho on 20 February 1999 will be included in Hazevoet's

1999 checklist of the birds of the Cape Verde Islands (Cornelis J Hazevoet in litt) and constitutes the first record for the Cape Verde Islands and, presumably, the Western Palearctic.

Acknowledgements

I wish to thank Patty Ridenour for correcting the first draft of this article, W R P Bourne for kindly replying my letters, Kris De Rouck for his pleasant company during this unforgettable trip, and the owners of *MV Residencial Bom Sossego* at Sal Rei, Boavista, for arranging the trip to Ilhéu de Curral Velho.

Samenvatting

WITSTAARTKEERKRINGVOGEL OP KAAPVERDISCHE EILANDEN IN FEBRUARI 1999 Op 20 februari 1999 werd een adulte Witstaartkeerkringvogel *Phaethon lepturus* gezien bij het eilandje Ilhéu de Curral Velho bij Boavista, Kaapverdische Eilanden. De vogel kon gedurende twee uur uitvoerig en onder gunstige omstandigheden worden bekeken door twee waarnemers op afstanden van 400-550 m; de afstand was echter te groot om foto's te maken. De vogel onderscheidde zich van Roodsnavelkeerkringvogel *P. aethereus* (broedvogel op de Kaapverdische Eilanden) door de kleinere en slankere bouw, kortere oranjegele snavel, goudgele waas over kop en lichaam, kortere donkere oogstreep en witte bovendelen met opvallende zwarte (onderbroken) W-tekening op de verder witte bovensleugel. Deze waarneming betekende het eerste geval voor de Kaapverdische Eilanden en, waarschijnlijk, het West-Palearctische gebied. Andere meldingen uit de WP zijn tot nu toe onbevestigd gebleven. Wel waren er twee eerdere gevallen buiten West-Palearctische wateren nabij de Kaapverdische Eilanden.

References

- Bourne, W R P 1992. Debatable British and Irish seabirds. *Birding World* 5: 382-390.
- Brinkley, E S & Patteson, J B 1998. Seabirds of the southern Gulf Stream. *Birding World*: 11: 421-429.
- le Corre, M & Jouvetin, P 1999. Geographical variation in the White-tailed Tropicbird *Phaethon lepturus*, with the description of a new subspecies endemic to Europa Island, southern Mozambique Channel. *Ibis* 144: 233-239.
- Harrison, P 1985. Seabirds: an identification guide. Second edition. London.
- Harrison, P 1987. Seabirds of the world: a photographic guide. London.
- Hazevoet, C J 1995. The birds of the Cape Verde Islands. BOU Check-list 13. Tring.
- del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (editors) 1992. Handbook of the birds of the world 1. Barcelona.
- Jespersen, P 1930. Danish Dana Expedition Report 1920-22. *Oceanogr Rep* 7: 1-36.
- Patteson, B 1999. North Carolina pelagic birding - Part II. *Winging It* 11 (2): 1, 4-6.

Grijskoppurperkoet te Schuddebeurs in winter 1988/89

Enno B Ebels, Gerard M Janse & Ted C J Sluijter

Op 21 december 1988 ontdekte H van der Tuin vanuit zijn woning aan de Zuidlijk te Schuddebeurs, Schouwen-Duiveland, Zeeland, een purperkleurige vogel ter grootte van een kip. De vogel foerageerde op de grond langs het weel (restant van een oude dijkdoorbraak). Op basis van de telefonisch doorgegeven beschrijving determineerde de zwager van HvdT de vogel als purperkoet *Porphyrrio*. Vervolgens lichtte HvdT wijlen Frans Jansen in die samen met wijlen Rykel ten Kate een kijkje kwam nemen. De daarop volgende periode kwam een 10-tal belangstellende vogelaars de purperkoet bekijken, die wekenlang in het gebied aanwezig bleef. Buiten deze kleine kring werd het nieuws niet verspreid. Het gebied waar de vogel bij voorkeur verbleef betrof een veld met afgestorven lisdodden *Typha* in het weel, met aan de oevers een rietzoom, omgeven door bos. Gerard Janse slaagde er eind december in om een aantal foto's van de vogel te maken. De laatste waarneming dateerde van 15 februari 1989.

Beschrijving

De beschrijving is voornamelijk gebaseerd op foto's van GJ.

GROOTTE & BOUW Forse hoenderachtige vogel, formaat als kip *Gallus*. Poten stevig met zeer lange tenen. Snavel zeer groot, op voorhoofd als bles hoog oplopend tot boven oog. Snavel enigszins naar beneden gebogen, door convexe bovensnavel en iets concave ondersnavel. **KOP** Overwegend paarsblauw. Oorstreek en wang lichter en meer blauwachtig. Kruin grijsachtig blauw.

BOVENDELEN Paarsblauw, kleur en gloed afhankelijk van lichtval. Achterhals en mantel blauw met groene tint.

ONDERDELEN Borst, buik, flank en anaalstreek paarsblauw, op bovenborst en hals iets lichter blauw. Onderstaartdekveren wit.

VLEUGEL Bovenvleugel paarsblauw als bovendelen.

STAART Bovenstaart paarsblauw.

NAAKTE DELEN Iris bruin. Poot roze, nagels grijs. Ongeremd. Snavel rood met midden op ondersnavel grijze vlek, doorlopend op bovensnavel tot aan neusgat. **GEDRAG** Bij onraad opvliegend en beschutting zoekend in rietzoom. Bij landing in riet aantal stengels met poten omvattend en daarna geleidelijk afdalend. Regelmatig op nabijgelegen boerenerf foeragerend op kuilvoer. Gedurende eerste weken van verblijf erg schuw, later minder schuw.

Determinatie

De combinatie van groot formaat, stevige roze poten met lange tenen, forse rode snavel met rode bles en overwegend paarsblauw verenkleed duidt op een purperkoet *Porphyrrio*. De determinatie van de verschillende soorten purperkoeten (cf Sangster 1998, Sangster et al 1998) is complex en voor een deel nog onontgonnen terrein (cf Palmer 1997, Taylor & van Perlo 1998). Op basis van de paarsblauwe bovendelen zonder zwart kunnen Australische Purperkoet *P melanotus* en Zwartrugpurperkoet *P viridis* worden uitgesloten, die beide zwarte bovendelen en vleugels hebben. Filipijnse Purperkoet *P pulverulentus* vertoont bruine of bronskleurige bovendelen en valt daarmee ook af (Taylor & van Perlo 1998). Lastiger is het om een uitspraak te doen over de drie overblijvende soorten die in aanmerking komen, Westelijke Purperkoet *P porphyrio*, Smaragdpurperkoet *P madagascariensis* en Grijskoppurperkoet *P poliocephalus*. Sluijter & Janse (1993) determineerden de vogel van Schuddebeurs reeds als Grijskoppurperkoet, voornamelijk op grond van de grijze vlek op de (onder)snavel. Dit kenmerk pleit voor Grijskoppurperkoet (Snow & Perrins 1998; cf Sangster 1998, plaat 5-6) maar sluit de andere twee soorten niet uit. De op de foto's zichtbare vage groene tint op mantel en dekveren past niet goed op Westelijke Purperkoet en beter op Grijskoppurperkoet en Smaragdpurperkoet. Bij Smaragdpurperkoet is het groen echter intenser en opvallender en loopt vaak door tot op de bovenstaart (Taylor & van Perlo 1998). De verdeling van 'metallic' lichtblauw op borst, hals en kop past goed op Grijskoppurperkoet. De hoeveelheid grijs op kop en hals bij Grijskoppurperkoet is variabel en bij sommige exemplaren nauwelijks opvallend, mede afhankelijk van de ondersoort (of geografische herkomst). Op de foto's is alleen op de kruin een spoor van grijs zichtbaar; rondom het oog is het verenkleed weliswaar lichter maar niet grijs. *P p caspius* heeft vrijwel altijd een grijze kop, *P p seistanicus* meestal, en *P p poliocephalus* vrij vaak maar met name jonge vogels niet altijd. De vogel van Schuddebeurs vertoont vrijwel geen grijs op de kop en de kans is daarom op basis van de kop-

kleur het grootst dat het om *P p poliocephalus* gaat. *P p seistanicus* kan echter niet helemaal uitgesloten worden omdat bij deze ondersoort het grijs soms kan ontbreken. De ondersoorten zijn verder alleen op grond van maten uit elkaar te houden. De vogel van Schuddebeurs maakt een vrij slanke indruk en zou op basis daarvan *P p poliocephalus* kunnen zijn, maar aangezien er buiten de foto's niets over het formaat bekend is, en ook niet over het geslacht (mannetjes zijn veel groter dan vrouwtjes) is het onmogelijk om een uitspraak over de maten te doen. Concluderend kan gesteld worden dat de kans het grootst is dat het *P p poliocephalus* is omdat bij die ondersoort het ontbreken van grijs op de kop het meest voorkomt (C S Roselaar in litt). Zekerheid over de ondersoort is niet te verkrijgen zonder maten en geslacht. Ook de leeftijd kan op basis van de beschrijving en de foto's niet worden vastgesteld. Overigens heeft Sangster (1998) aangegeven dat er vraagtekens gezet kunnen worden bij de validiteit van de ondersoorten van *P poliocephalus* omdat de verschillen in verenkleed niet diagnostisch zouden zijn en omdat verschil in maten als onvoldoende basis beschouwd kan worden voor de erkenning van ondersoorten.

Op basis van bovenstaande overwegingen heeft De Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) de waarneming van Schuddebeurs wat determinatie betreft aanvaard als Grijskoppurperkoet met als aantekening dat de vogel het meest waarschijnlijk *P p poliocephalus* betreft (C S Roselaar in litt)

Verspreiding en voorkomen

Voor de verspreiding van de verschillende purper-

koet-taxa wordt verwezen naar de verspreidingskaart in Sangster (1998). Zoals veel ralachtigen vertonen purperkoeten complexe trek- en zwervbewegingen (Taylor & van Perlo 1998). Met name westelijke populaties van Grijskoppurperkoet (*seistanicus* en *caspicus*) trekken over redelijke afstanden en kunnen daarom ver buiten de reguliere gebieden als dwaalgast opduiken. Westelijke Purperkoet en Smaragdpurperkoet zijn hoofdzakelijk standvogel maar vertonen eveneens zwervbewegingen; optreden als dwaalgast ver buiten hun normale gebieden moet daarom niet op voorhand uitgesloten worden geacht. Het nauw verwante Afrikaanse Purperhoen *Porphyrio alleni* uit tropisch Afrika is geen uitgesproken trekvogel maar verplaatst zich onder invloed van droogte over grote afstanden. Deze soort is ruim 25 keer in Europa vastgesteld, met een duidelijke piek in het winterhalfjaar (Hudson 1974, Lewington et al 1991). De kans dat purperkoeten ontsnappen uit gevangenschap is echter eveneens groot; verschillende soorten worden in waterwildcollecties gehouden en er zijn diverse waarnemingen bekend van bewezen (geachte) ontsnapte vogels (Birding World 11: 251, 1998; cf Taylor & van Perlo 1998). Hierdoor is het moeilijk een helder beeld te krijgen van het voorkomen van de verschillende taxa in het West-Palearctische gebied. In veel landen worden waarnemingen als niet interessant terzijde geschoven en als gevolg van het pas recent doorbrekende besef dat het om een complex van verschillende soorten gaat is van veel gevallen niet bekend om welk taxon het ging.

Een overzicht van alle bekende Europese waarnemingen en de status van de desbetreffende taxa op de verschillende nationale avifaunistische lijst-

274-275 Grijskoppurperkoet / Grey-headed Swamp-hen *Porphyrio poliocephalus*, Schuddebeurs, Zeeland, eind december 1988 (Gerard M Janse)

ten is in voorbereiding en zal binnenkort worden gepubliceerd door George Sangster (in litt).

De Commissie Systematiek Nederlandse Avifauna (CSNA) spreekt zich uit over de vraag of een taxon op eigen kracht en in wilde staat als dwaalgast in Nederland kan optreden. De complexiteit van dit vraagstuk met betrekking tot de verschillende purperkoet-taxa is groot en de CSNA is bezig dit vraagstuk grondig te onderzoeken. De resultaten en bijbehorende uitspraken worden volgend jaar verwacht en zullen dan gepubliceerd worden (George Sangster in litt). In afwachting van die uitspraak is de waarneming van Schuddebeurs (evenals de overige waarnemingen van purperkoeten in Nederland) niet toegelaten tot de Nederlandse lijst. Overigens mag het taxon *P p poliocephalus* (Centraal-, Zuid- en Oost-India) vanwege verspreiding en trekgedrag als een zeer onwaarschijnlijke dwaalgast naar Europa worden aangemerkt, terwijl *P p caspius* (Turkije tot Kaspische Zee) en in mindere mate (door de kleinere populatie) *P p seistanicus* (Irak en Afghanistan oostelijk tot Pakistan en Noordwest-India) juist wel als mogelijke dwaalgast kunnen worden aangemerkt (cf van den Berg & Bosman 1999). *P p poliocephalus* was eind jaren 1980 de ondersoort die het meest werd ingevoerd (onder andere aanwezig in Artis, Amsterdam, Noord-Holland; C S Roselaar in litt).

Alle eerdere waarnemingen van purperkoeten in Nederland (zie onder) worden momenteel herzien door de CDNA, zowel voor wat betreft specifieke determinatie als (per individu) mogelijke herkomst.

Waarnemingen van purperkoeten in Nederland

Onderstaande tabel geeft een overzicht van 19 bekende waarnemingen van purperkoeten in Nederland (van den Berg & Bosman 1999; George Sangster in prep, Peter Meininger in litt). Van deze reeks zijn alleen geval 1, 6 en 18 met zekerheid tot op soortniveau gedetermineerd (van den Berg & Bosman 1999; C S Roselaar in litt).

- 1 22 juli 1874, Amstelveen, Noord-Holland (Smaragd-purperkoet, adult mannetje, verzameld, geen tekenen van verblijf in gevangenschap, balg in Nationaal Natuurhistorisch Museum (NNM) te Leiden, Zuid-Holland; cf Tijdschr Ned Dierk Ver (Ser 2) 6: 113-114, 1900, daar foutief vermeld voor 1870)
- 2 1896, Kuinre, Overijssel (Smaragd-purperkoet?, verzameld; Tijdschr Ned Dierk Ver (Ser 2) 6: 113-114, 1900)
- 3 21 september 1897, Ankeveen, Noord-Holland (Smaragd-purperkoet?, vrouwtje, verzameld; Tijdschr Ned Dierk Ver (Ser 2) 6: 113-114, 1900)

- 4 3 oktober 1897, Suameer, Friesland (Smaragd-purperkoet?, verzameld; Tijdschr Ned Dierk Ver (Ser 2) 6: 113-114, 1900)
- 5 7 april 1939, Noordwijk aan Zee, Zuid-Holland (Smaragd-purperkoet?, verzameld, balg in NNM, Leiden; Ruud Vlek in litt)
- 6 5 februari 1959, Naardermeer, Naarden, Noord-Holland (Smaragd-purperkoet, adult mannetje, door opzichter A Schaap dood gevonden in hol van Bunzing *Mustela putorius*, verzameld, geen tekenen van verblijf in gevangenschap, balg in Zoologisch Museum Amsterdam (ZMA) te Amsterdam, Noord-Holland)
- 7 1962 (waarschijnlijk augustus), Knardijk, Flevoland (niet op (onder)soort gedetermineerd, mogelijk Westelijke Purperkoet; Kist 1963)
- 8 13 augustus 1969, Almere, Flevoland (niet op (onder)soort gedetermineerd; Vogeljaar 19: 492, 1971)
- 9 25 september-6 oktober 1970, Vinkeveen, Zuid-Holland (niet op (onder)soort gedetermineerd; Vogeljaar 19: 492, 1971)
- 10 6 oktober 1970, Vinkeveen, Zuid-Holland (Smaragd-purperkoet?; Vogeljaar 19: 492, 1971)
- 11 16 november 1971, Culemborg, Gelderland (niet op (onder)soort gedetermineerd; Vogeljaar 20: 31-32, 1972)
- 12 20 november 1971, Ganzenorgel/Katwijk/Grave, Noord-Brabant (niet op (onder)soort gedetermineerd; Vogeljaar 20: 31-32, 1972)
- 13 29 december 1971, Flevo-centrale, Lelystad, Flevoland (Grijskoppurperkoet?, verzameld; Vogeljaar 20: 31-32, 1972)
- 14 26 juli 1974, Botshol, Utrecht (niet op (onder)soort gedetermineerd; Botshol Broedvogelverslag 1974: 11; Ruud Vlek in litt)
- 15 11 augustus 1974, Nieuwkoop, Zuid-Holland (niet op (onder)soort gedetermineerd; Vogeljaar 22: 875, 1974)
- 16 2 februari 1975, Duivenvoorde, Voorschoten, Zuid-Holland (niet op soort gedetermineerd; Peter Meininger in litt)
- 17 8 september 1975, Zwarte Meer, Overijssel (niet op soort gedetermineerd; Gerritsen & Lok 1986)
- 18 21 december 1988-15 februari 1989, Schuddebeurs, Zeeland (aanvaard als Grijskoppurperkoet, waarschijnlijk *P poliocephalus poliocephalus*)
- 19 20 augustus 1993, Lepelaarplassen, Almere, Flevoland (niet op (onder)soort gedetermineerd, waarschijnlijk Westelijke Purperkoet of Smaragd-purperkoet; Eigenhuis & Moerbeek 1993)

Van twee andere gevallen ontbreekt essentiële informatie: een vondst zonder plaats of provincie tussen 1874 en 1888 (balg verloren) en een vondst zonder jaartal bij Reeuwijk, Zuid-Holland (balg in NNM, Leiden) (Ruud Vlek in litt).

Dankzegging

Wij danken Arnoud van den Berg en George

Sangster (CSNA) voor het verstrekken van informatie over waarnemingen van purperkoeten in Nederland en over de beoordeling van de status, Ruud Vlek voor zijn informatie over andere waarnemingen in Nederland en Jan van der Laan (CDNA) en C S (Kees) Roselaar (CDNA) voor het verstrekken van aanvullende informatie over de besluitvorming van dit geval.

Summary

GREY-HEADED SWAMP-HEN AT SCHUDDEBEURS IN WINTER 1988/89 From 21 December 1988 to 15 February 1989, a Grey-headed Swamp-hen *Porphyrio poliocephalus* was observed and photographed at Schuddebeurs, Zeeland, the Netherlands. The bird stayed in a small marshy area surrounded by trees. During its stay it was seen by c 15 local birdwatchers. Identification as one of the species of the purple swamp-hen complex (cf Sangster 1998) was easy by the combination of large size (comparable with domestic chicken), large red bill with red frontal shield, sturdy pink legs with very long toes, overall purple-blue plumage and white undertail-coverts. The bird showed purple-blue upperparts with a slight green wash. The head was blue and did not show any grey, apart from the slightly greyish-blue crown. The red bill had a greyish smudge on the central part of the lower mandible, reaching up to the nostril on the upper mandible.

Because of the mainly purple-blue tinge on the upperparts, slightly grey wash on the crown, and dark smudge on the bill, the bird was accepted by the Dutch rarities committee (CDNA) as Grey-headed Swamp-hen, most probably of the Indian race *P p poliocephalus* which can show restricted grey on the head. It was not admitted to the Dutch list in anticipation of the decision to be taken by the Dutch committee for avian systematics (CSNA) about the vagrancy potential of these and other swamp-hen taxa to reach western Europe as vagrants. The vagrancy potential of *P p poliocephalus* to Europe can be considered extremely low.

There have been several observations of other swamp-hens in the Netherlands. All 19 known records

and reports are listed; 1 and 6 refer to African Swamp-hen *P madagascariensis*; 2, 3, 4, 5 and 10 possibly to African Swamp-hen; and 13 (possibly) and 18 to Grey-headed Swamp-hen. The other records are of purple swamp-hens not (yet) identified to (sub)species. All records are currently under reconsideration by the CDNA. Because of uncertainties about the provenance of these birds, no purple swamp-hen species is currently on the official Dutch list. Given the vagrancy potential of swamp-hens (Sangster in prep), the treatment of these records may change in the future.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Eigenhuis, K J & Moerbeek, D J 1993. Purperkoet *Porphyrio porphyrio* in Lepelaarsplassen, Zuidelijk Flevoland. Vogeljaar 41: 168-169.
- Gerritsen, G J & Lok, J 1986. Vogels in de IJsseldelta. Kampen.
- Hudson, R 1974. Allen's Gallinule in Britain and the Palearctic. Br Birds 67: 405-413.
- Kist, J 1963. 'The Lure of the List'. Limosa 36: 167-178.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Palmer, P 1997. The Purple Gallinule in Cumbria – a new British bird? Birding World 10: 463-466.
- Sangster, G 1998. Purple Swamp-hen is a complex of species. Dutch Birding 20: 13-22.
- Sangster, G, Hazevoet, C J, van den Berg, A B & Roselaar, C S 1998. Dutch avifaunal list: species concepts, taxonomic instability, and taxonomic changes in 1998. Dutch Birding 20: 22-32.
- Sluijter, T & Janse, G 1993. Waarneming van een Purperkoet *Porphyrio spec.* bij Schuddebeurs. Zêelieven 9 (4): 12-14.
- Snow, D W & Perrins, C M (editors) 1998. The birds of the Western Palearctic. Concise edition. Oxford.
- Taylor, B & van Perlo, B 1998. Rails: a guide to the rails, crakes, gallinules and coots of the world. Mountfield.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Nederland (ebels@wx.nl)
Gerard M Janse, Kievitstraat 10, 4302 WC Zierikzee, Nederland
Ted C J Sluijter, Repel 7, 4328 CG Haamstede, Nederland

Eerste Nederlandse broedgeval van Koereiger in De Wieden in 1998

Ronald Messemaker & Ronnie Veldkamp

In 1998 bezochten veel Koereigers *Bubulcus ibis* Nederland; er werden c. 30 exemplaren waargenomen (Dutch Birding 20: 136, 1998). Op deze influx volgde in het in Noordwest-Overijssel gelegen laagveenmoeras De Wieden (52:41 N, 06:06 O) het eerste zekere broedgeval van Koereiger in Nederland. Al vroeg in het seizoen, op 15 april, werd een vogel waargenomen in het graslandgebied de Zomerdijslanden langs de zuidrand van De Wieden. Van 28 april tot en met 5 mei was een groep van zes exemplaren aanwezig in de Oostvaardersplassen, Flevoland. Op 7 mei verscheen mogelijk dezelfde groep in de Zomerdijslanden.

Broedgeval in De Wieden

De eerste aanwijzing dat zich een broedgeval in De Wieden voordeed werd op 9 mei verkregen. Ronald Messemaker en Marc Plomp zagen een vogel vanuit de aangrenzende graslanden in rechte lijn het reservaat invliegen. De volgende dag werd tijdens een excursie een Koereiger gezien die uit de in het Kippenest gevestigde gemengde kolonie Aalscholvers *Phalacrocorax carbo sinensis* en Blauwe Reigers *Ardea cinerea* vloog. De vogel ging foerageren in de Zomerdijslanden. Op 12 mei waren drie vogels in deze graslanden aanwezig. Ze vertoonden baltsgedrag: met opgezette rugveren 'dreigden' ze tegen elkaar. Met een dieprode snavel, rode iris en rode poten vertoonden de vogels een typische 'courtship flush' (Berthelot & Navizet 1991). Ook in de dagen erna werden regelmatig Koereigers in de Zomerdijslanden gezien maar nooit meer dan drie tegelijk. Op 13 mei telden Pieter van den Hooven, Roelof de Jonge en Ronnie Veldkamp de Aalscholvers (950 nesten) en Blauwe Reigers (75 nesten) in het Kippenest. Bij deze telling werden geen Koereigers waargenomen. Op 27 mei bracht RM een bezoek aan de kolonie en stuitte bij toeval op een broedende Koereiger. Het nest bevond zich op c. 7 m hoogte in een Zwarte Els *Alnus glutinosa* op een oud aalscholvernest. Enige tijd daarna bezocht Bert Veenma dezelfde plek en trof daar eveneens de broedende Koereiger aan. Naast deze vogel zag hij nog twee andere Koereigers vliegen. Het valt daarom

niet uit te sluiten dat er zich meer dan één broedgeval heeft voorgedaan. Op 19 juni werd de nestplaats door RM in gezelschap van Robin de Lange opnieuw bezocht: het nest bleek verlaten en er werden geen Koereigers gezien. Bij het grondig afzoeken van de omgeving werden op een afstand van c. 100 m van het nest plukresten (veren, deels nog in de bloedspoel) van een niet-volgroeide Koereiger gevonden (plaat 276). Omdat er nogal wat veren afgebeten waren leek het erop dat de vogel door een Vos *Vulpes vulpes* was opgegeten.

Daarna werden ten zuiden van Wanneperveen, Overijssel, nog drie Koereigers waargenomen in extensief beheerde graslanden temidden van runderen en paarden, ongeveer 2 km ten noorden van de broedplaats. De laatste waarneming, van twee exemplaren, was op 23 juli in de aalscholverkolonie. Omdat de afstand te groot was, kon niet uitgemaakt worden of het adulte dan wel juveniele vogels betrof.

Het is curieus dat het eerste zekere broedgeval van Koereiger in Nederland zich in 1998 op vrijwel dezelfde plek voordeed als het eerste zekere broedgeval van Zwarte Wouw *Milvus migrans* in Nederland in 1984 (Veldkamp 1985).

Mogelijk broedgeval op Voorne

Het lijkt erop dat zich in 1998 ook een broedgeval van Koereigers heeft voorgedaan op Voorne, Zuid-Holland. In dit geval werd evenwel geen zekerheid verkregen. Op 25 april werden in het Quackjeswater (51:51 N, 04:05 O) twee Koereigers ontdekt in een in een laag struweel van Eenstijlige Meidoorn *Crataegus monogyna* gevestigde kolonie Lepelaars *Platalea leucorodia*, Blauwe Reigers en enkele Kleine Zilverreigers *Egretta garzetta*. De vogels verbleven wekenlang in de kolonie; men zag ze diverse malen in de kolonie neerstrijken. Vanwege verstoring gevaar werd de kolonie niet bezocht. Op 13 juni werden de vogels voor het laatst gezien. Op 8 september werden vier Koereigers waargenomen in de omliggende graslanden op een afstand van c. 4 km van de kolonie. Mogelijk betrof het een ouderpaar met jongen (Jaap van Baarsen en Hugo van der Wal pers meded).

276 Plukresten van onvolgroeide Koereiger / remains of not full-grown Cattle Egret *Bubulcus ibis*, De Wieden, Overijssel, 19 juni 1998 (Ronald Messemaker)

277 Koereigers / Cattle Egrets *Bubulcus ibis*, De Wieden, Overijssel, juni 1998 (Jan van Holten)

Areaaluitbreiding en aantalsontwikkeling

Koereiger is een befaamde kolonisor die de afgelopen 100 jaar zijn broedgebied in rap tempo wist uit te breiden (Hancock & Kushlan 1984, van den Bosch 1990, Voisin 1991). De soort komt tegenwoordig op alle continenten voor; zelfs op de subantarktische eilanden duikt hij met enige regelmaat op (Marchant & Higgins 1990). In Afrika beperkte het oorspronkelijke verspreidingsgebied zich vermoedelijk tot de tropen en subtropen. Aan het einde van de 19e en aan het begin van de 20e eeuw breidde de soort zich in zuidelijke richting uit. In 1908 begon hij in de Kaapprovincie, Zuid-Afrika, te broeden (del Hoyo et al 1992). De ondersoort *B i ibis* is waarschijnlijk vanuit Afrika naar Zuid-Amerika overgestoken. In 1877-82 kwam de soort mogelijk al in Suriname voor (Voous 1960). Vanaf 1930 breidde Koereiger zich op explosieve wijze in noordelijke en zuidelijke richting uit over de Nieuwe Wereld (Voous 1960). Het eerste geval voor Noord-Amerika dateert van 1952 maar er waren al meldingen in Florida in 1941 of 1942 (Godfrey 1986). Daarna is het snel gegaan. In 1956 broedde de soort al in vier zuidoostelijke staten van de Verenigde Staten (Crosby 1972). In Canada broedt de soort sedert 1962 (Godfrey 1986). Inmiddels is Koereiger in Noord-Amerika een wijd verspreide vogel die ver noordwaarts is opgerukt, langs de Atlantische kust zelfs tot in Newfoundland. Langs deze kust is de soort van Maine in het noorden en verder zuidwaarts een algemene broedvogel geworden (Hancock & Kushlan 1984).

De Aziatische populatie van de ondersoort *B i coromandus* heeft zich uitgebreid in zuidoostelijke richting naar China, Zuid-Korea en Japan. Australië werd vermoedelijk via Nieuw-Guinea bereikt aan het begin van de 20e eeuw. Al in de jaren 1950 was de soort er talrijk geworden. Vanaf 1963 overwinteren Koereigers in Nieuw-Zeeland. In 1986 en 1987 werden daar respectievelijk meer dan 3000 en meer dan 2000 exemplaren geteld. Merkwaardigerwijs bleef broeden hier vooralsnog uit (Marchant & Higgins 1990).

In Europa zijn de zaken minder stormachtig verlopen. Koereiger broedde al in de 16e en 17e eeuw op het Iberisch Schiereiland. Na een sterke afname van de aantallen is er in de tweede helft van de 20e eeuw sprake van een sterke toename (del Hoyo et al 1992). In 1930 ging de soort in het zuiden van Portugal broeden. Het totaal aantal broedparen op het Iberisch Schiereiland werd in 1970 geschat op c 50 000 en in de jaren

1990-91 uitgevoerde tellingen leverden 85 000 paren op (Hagemeijer & Blair 1997). In Frankrijk broedt de soort al langere tijd in de Camargue, Bouches-du-Rhône. De eerste broedgevallen (telkens één paar) deden zich voor in 1957, 1958 en 1961. In 1968 werden twee nesten van ongepaarde vogels gevonden. De eieren waren niet bevrucht. In 1969 werd door twee paren succesvol gebroed. Sedertdien heeft de soort ieder jaar, en in toenemend aantal, in de Camargue gebroed. Als gevolg van uitzonderlijke kou in de winter 1984/85 daalde het aantal broedparen van 352 in 1984 naar 74 in 1985. Daarna zijn de aantallen weer snel gegroeid: in 1991 werden 580 nesten geteld, in 1993 waren er 1800 en in 1996 3540 (Hagemeijer & Blair 1997). Sinds kort broedt de soort ook aan de Atlantische kust van Frankrijk: bij Arcachon, Gironde (11 paren in 1993). Veel noordelijker, aan het Lac de Grand Lieu bij Nantes, Loire-Atlantique, broedt de soort onregelmatig sedert 1981 (c 10 paren in 1984). Begin jaren 1990 ontstonden verschillende nieuwe kolonies, onder meer in het departement Aude in het zuiden en in de Brenne, Indre, in Midden-Frankrijk. In het noordoosten, in de Elzas, bevindt zich een kolonie die afstamt van verwilderde exemplaren (Yeatman-Berthelot & Jarry 1994). In het Parc de Marquenterre, Somme, broedt de soort sinds 1992 (jaarlijks één paar; in 1997 werd niet genesteld), in 1998 waren er drie paren (totaal negen jongen) en nog eens twee in het nabijgelegen Noyelles-sur-Mer, en in 1999 broedden er vier paren (totaal 13 jongen) (Carruette & Vandoorselaere 1993; Philippe Carruette in litt). In België hebben Koereigers gebroed in Het Zwin, West-Vlaanderen, in 1998 (twee paren; de twee uitgebroede jongen stierven) en 1999 (één paar; broedpoging mislukt) (Guido Burggraeve in litt). Aan de wilde herkomst van deze vogels wordt echter getwijfeld. Niet alleen langs de Atlantische kust rukt de soort op, ook aan de oostzijde van de Middellandse Zee laat hij een opmerkelijke toename zien want in Israël ontstond de eerste kolonie in 1948-51. Daarvoor was de soort alleen doortrekker en wintergast. In 1974 leverde een nationale telling c 3000 broedparen op (waarschijnlijk een ondertelling). Eind jaren 1980 telde Israël al c 25 000 paren in bijna 100 kolonies (Shirihai 1996).

Eenmalig of niet?

Het broedgeval in De Wieden was het noordelijkste dat tot dusver in Europa en wellicht zelfs mondiaal werd vastgesteld. De afstand van De

Wieden tot de dichtstbijzijnde kolonies in de Elzas, de Marquenterre en het Lac de Grand Lieu bedraagt respectievelijk c 600, 400 en 800 km. Omdat er geen of nauwelijks reproductie plaatsvindt in deze kolonies (althans vóór 1998) lijkt het niet onwaarschijnlijk dat de broedvogels van De Wieden gerekruteerd werden uit de opmerkelijk goed reproducerende kolonies in de Camargue (Pineau 1992, Yeatman-Berthelot & Jarry 1994), hemelsbreed c 1100 km van De Wieden verwijderd.

De vraag dringt zich op of het broedgeval in De Wieden een voorbode is van een definitieve kolonisatie van Nederland. Men kan zich afvragen of een van oorsprong mediterrane dan wel tropische soort het kan bolwerken in een gematigd klimaat. In de Nieuwe Wereld komt Koereiger echter behoorlijk noordelijk voor, weliswaar minder noordelijk dan De Wieden maar wel in gematigde en zelfs boreale klimaatsgebieden. De noordgrens van het broedgebied ligt er tegenwoordig al tussen de juli-isothermen van 15 en 20°C. Nederland ligt in hetzelfde temperatuurgebied (juli-isotherm van 15°C loopt ten noorden, die van 20°C ten zuiden van Nederland). De klimatologische omstandigheden in Nederland staan daarom een definitieve vestiging als broedvogel waarschijnlijk niet in de weg, mits de vogels trekgedrag vertonen zoals dat ook in een groot deel van Noord-Amerika het geval is (Cramp & Simmons 1977).

Summary

FIRST DUTCH BREEDING RECORD OF CATTLE EGRET AT DE WIEDEN IN 1998 In 1998, the first proven breeding record of Cattle Egret *Bubulcus ibis* for the Netherlands occurred at De Wieden, Overijssel (52:41 N, 06:06 E). After several observations of three birds in the area earlier in the year, a nest was found on 27 May in a mixed colony of Great Cormorant *Phalacrocorax carbo sinensis* and Grey Heron *Ardea cinerea*. On 19 June, the nest was abandoned and the remains of one unfledged juvenile Cattle Egret, possibly predated by a Red Fox *Vulpes vulpes*, were found at c 100 m from the nest.

Also in 1998, possible breeding of Cattle Egret occurred at Quackjeswater, Oost-Voorne, Zuid-Holland, the Netherlands (51:51 N, 04:05 E), in a mixed

colony of Grey Heron, Eurasian Spoonbill *Platalea leucorodia* and some Little Egret *Egretta garzetta*. The distribution of the species and the enormous expansion of the breeding area in Africa, the Nearctic and south-eastern Asia during the 20th century is discussed. Given the northward expansion in Europe and the northerly distribution in North America, it is briefly discussed whether this most northerly breeding of the species for Europe (and probably the world) should be regarded as the beginning of a successful colonization of the Netherlands.

Verwijzingen

- Berthelot, J-Y & Navizet, G 1991. Nuque bleue et éléments de parade chez le Gardebœuf, *Bubulcus ibis*. Nos Oiseaux 41: 89-97.
- van den Bosch, F 1990. The velocity of spatial population expansion. Leiden.
- Carruette, P & Vandoorselaere, D 1993. Première nidification du Héron Garde-boeuf (*Bubulcus ibis*) en Picardie. Bulletin annuel Association Marquenterre Nature 1993: 8-10.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
- Crosby, G T 1972. Spread of the Cattle Egret in the Western Hemisphere. Bird Banding 43: 205-212.
- Godfrey, W E 1986. The birds of Canada. Tweede druk. Ottawa.
- Hagemeijer, W J M & Blair, M J (redactie) 1997. The EBCC atlas of European breeding birds: their distribution and abundance. Londen.
- Hancock, J & Kushlan, J 1984. The herons handbook. Beckenham.
- del Hoyo, J, Elliott, A & Sargatal, J (redactie) 1992. Handbook of the birds of the world 1. Barcelona.
- Marchant, S & Higgins, P J (redactie) 1990. Handbook of Australian, New Zealand & Antarctic birds 1. Melbourne.
- Pineau, O 1992. Status of the Cattle Egret colony of Giza in April 1990. Courser 3: 43-47.
- Shirihai, H 1996. The birds of Israel. Londen.
- Veldkamp, R 1985. Broedgeval van Zwarte Wouw *Milvus migrans* in NW-Overijssel. Limosa 58: 122-123, 183.
- Voisin, C 1991. The herons of Europe. Londen.
- Voous, K H 1960. Atlas van de Europese vogels. Amsterdam.
- Yeatman-Berthelot, D & Jarry, G 1994. Nouvel atlas des oiseaux nicheurs de France 1985-1989. Parijs.

Ronald Messemaker, Wethouder Vosstraat 34, 7946 AX Wanneperveen, Nederland
Ronnie Veldkamp, De Rikking 46, 8332 CG Steenwijk, Nederland

Slangenarenden op Hoge Veluwe in zomers van 1996-97

Aart Vink, Han P Derks & Wim M Wiegant

Op zondag 4 augustus 1996 ontdekte Han Derks om c 14:15 bij de Deelense Was op de Hoge Veluwe, Ede, Gelderland, een grote roofvogel die hij als Slangenarend *Circaetus gallicus* determineerde. Daarop belde hij Aart Vink die zich meteen herinnerde dat hij een week daarvoor op precies dezelfde plek een ogenblik had gemeend twee Slangenarenden te hebben gezien. Het idee dat de op een typische manier biddende roofvogels, die zich ver weg bevonden, Slangenarenden konden zijn had hij echter verworpen, juist omdat het er twee waren! AV verspreidde het nieuws verder en vertrok direct naar de aangegeven locatie. Kort nadat AV aldaar het eerste exemplaar had gezien en de determinatie kon bevestigen, zag hij ook het tweede exemplaar. Beide vogels werden de rest van die middag en vervolgens dagelijks tot midden-augustus vrijwel onafgebroken jagend bij de Deelense Was gezien. Daarna werden de waarnemingen minder frequent. Beide exemplaren samen werden voor het laatst op 16 augustus gezien. Eén van de twee vogels werd vervolgens nog tot 29 augustus waargenomen.

Achteraf bleken beide vogels al vanaf 15 juli regelmatig te zijn waargenomen door W van Wassenberg, die op 16 juli ook één van de twee vogels gefotografeerd had. Zijn foto bevestigt de determinatie (Jan Clifford pers meded).

Het volgende voorjaar werd op 27 mei 1997 een Slangenarend waargenomen op de Hoog Buurlosche Heide, Apeldoorn, Gelderland, hemelsbreed c 10 km verwijderd van de Deelense Was. Op 1 juni 1997 werd weer een exemplaar bij de Deelense Was gezien. Dit exemplaar werd vervolgens regelmatig – zij het veel minder regelmatig dan het jaar daarvoor – nabij de Deelense Was gezien. Kennelijk foerageerde deze vogel over een veel groter gebied; op 26 juli werd hij wederom op de Hoog Buurlosche Heide opgemerkt. Hoogstwaarschijnlijk betrof het één van de twee exemplaren die zich in de zomer van 1996 op deze plek bevonden, en wel het donkere exemplaar. De laatste waarneming was op 17 augustus. Een niet aan de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

voorgelegde melding van twee exemplaren op 29 juni 1997 lijkt minder waarschijnlijk, aangezien er in die periode bijna dagelijks werd gepost en nooit meer dan één exemplaar werd vastgesteld.

Beschrijvingen

De beschrijvingen zijn opgesteld aan de hand van aantekeningen van AV en Wim Wiegant, videobeelden (Opperman et al 1997) en gepubliceerde foto's. Alle gepubliceerde foto's betreffen het donkere exemplaar (Birding World 9: 301, 1996, Dutch Birding 18: 209, plaat 200, 213, plaat 205, 1996, 20: 147, plaat 107, 1998). Van het lichte exemplaar zijn, voor zover bekend, geen duidelijke foto's gemaakt; er zijn wel foto's van beide exemplaren samen (plaat 280). Hieronder wordt het donkere exemplaar beschreven.

GROOTTE & BOUW Middelgrote tot grote lichtgekleurde roofvogel, groter lijkend dan Visarend *Pandion haliaetus*; met name door lange vleugels en lange staart duidelijk groter lijkend dan Buizerd *Buteo buteo*. Zeilend met in vooraanzicht vlakke geknikte vleugels, als bijvoorbeeld Rode Wouw *Milvus milvus*. Bij zweven en bidden vleugels vrijwel recht uitgestrekt en vlak bij punt iets omhoog gehouden. Grote en duidelijk vooruitstekende kop. Staart lang, ongeveer even lang als breedte van vleugel. Gesloten staart smal, maar bij zweven en bidden uitgespreid en breed. Gesloten staart vrijwel recht maar in gespreide toestand duidelijk afgerond.

KOP & HALS Zijkant kop, kin en keel licht, grijsachtig. Bovenkop donkerder dan kin en keel.

BOVENDELEN Rug en mantel, stuit en bovenstaartdekveren middelbruin tot lichtbruin.

ONDERDELEN Borst donkerbruin, scherp afgescheiden van vuilwitte buik en flanken. Buik en flanken met onregelmatig patroon van donker chocoladebruine vlekken, richting staart lichter bruin. Onderstaartdekveren ongekleurd.

BOVENVLEUGEL Lichtere, grijsbruine kleine dekveren, licht veld vormend, en donkerdere slagpennen. Bases en schachten van handpennen opvallend lichtbruin-grijs tot vuilwit en bij bepaalde lichtval doorschijnend.

ONDERVLEUGEL Vuilwit tot lichtgrijs met onregelmatig gevlekte oksels, en in regelmatig patroon bruine gevlekte dekveren. Armpennen met regelmatig patroon van bruine vlekken, drie tot vier banden vormend. Hand-

278 Slangenarend / Short-toed Eagle *Circaetus gallicus*,
Hoge Veluwe, Gelderland, 11 augustus 1996
(Ger Meesters)

279 Slangenarend / Short-toed Eagle *Circaetus gallicus*,
Hoge Veluwe, Gelderland, 5 augustus 1996
(Arnoud B van den Berg)

pennen doorschijnend, met enige bruine bandering en donkere toppen. Achterrand van vleugel donkerbruin. STAART Onderzijde aan basis wit, vooral aan buitenste staartveren, verder licht bruingrijs met drie opvallende, even brede donkere banden op gelijke afstanden. Tevens zwarte eindband, breder en opvallender dan overige banden. Bovenzijde staart grijsbruin, voorzien van zelfde bandering, maar lichter van kleur.

NAAKTE DELEN Oog opvallend groot, met gele iris. Snavel blauwgrijs met zwarte punt en blauwgrijze washeid. Poot blauwgrijs.

Het tweede exemplaar was aanzienlijk lichter. De borst was minder gevlekt en de ondervleugels leken op enige afstand ongetekend maar van dichterbij vertoonden deze hetzelfde patroon als het donkere exemplaar, maar met veel kleinere vlekken.

Determinatie

De determinatie van beide vogels verliep, na de genoemde 'aanloopproblemen', gemakkelijk. De combinatie van grootte, bouw, verenkleed, grijze poot, gele iris en gedrag sloot alle roofvogels uit behalve Slangenarend (cf Forsman 1999).

Gedrag

Beide exemplaren foerageerden in 1996 frequent en langdurig nabij de Deelse Was, een uitgestrekt, half-open en licht glooiend gebied dat bekend staat om de hoge dichtheden van Adder *Vipera berus* en Gladde Slang *Coronella austriaca*. Regelmatig werd gezien dat slangen werden gevangen en deels al in de lucht werden geconsumeerd. Er is niet waargenomen dat de Slangenarenden andere prooien dan slangen vin-

gen. Eenmaal werd waargenomen dat het donkere exemplaar prooi overdroeg aan het lichte, hetgeen suggereert dat de vogels van verschillend geslacht waren en dat de donkere vogel het mannetje zou zijn geweest (Cramp & Simmons 1980). Hoewel een broedgeval niet uitgesloten kan worden, pleit het feit dat beide vogels vaak samen foeragerend werden gezien daar niet voor. Ook het feit dat de vogels nimmer met prooi het gebied verlieten duidt in die richting. Ook in 1997 waren er geen duidelijke aanwijzingen voor een broedgeval.

Voorkomen in Nederland en Noordwest-Europa

Dit was het eerste geval van langdurig verblijvende Slangenarenden in Nederland, en tevens het eerste dat meer dan één vogel betrof. De eerste vier gevallen hebben alle betrekking op vogels die verzwakt, ziek of dood waren: half november 1907, Oldebroek, Gelderland, vondst; 27 oktober 1959, Molkwerum, Nijefurd, Friesland, verzwakt gevonden; 2 juni 1979, Wijdenes, Venhuizen, Noord-Holland, verzwakt, gevangen en later overleden; en 8-9 augustus 1980, Maasvlakte, Rotterdam, Zuid-Holland, verzwakt en later opgepakt, overleden op 10 augustus 1980. Vier latere gevallen hadden betrekking op overtrekkende vogels die alleen in vlucht werden waargenomen: 26 juni 1989, Nederhorst den Berg, Noord-Holland; 31 juli 1990, Hoevelaken, Gelderland; 2 augustus 1993, Terschelling, Friesland (gefotografeerd); en 11 mei 1994, Lauwersmeer, De Marne, Groningen (van den Berg & Bosman 1999).

In Noordwest-Europa ten noorden van Frankrijk is Slangenarend een zeer zeldzame gast. In

280 Slangenarenden / Short-toed Eagles *Circaetus gallicus*, Hoge Veluwe, Gelderland, 5 augustus 1996
(Arnoud B van den Berg)

Groot-Brittannië is de soort pas recent voor het eerst vastgesteld (oktober 1999, Scilly, Cornwall, Engeland, Cleeves 1999); er zijn geen gevallen voor Ierland, IJsland en Noorwegen. In België is de soort minder zeldzaam dan in Nederland, met 19 gevallen in 1800-1998. De soort wordt in België sinds 1988 ieder jaar vastgesteld (De Smet 1999).

De twee vogels in Nederland in 1996 maakten deel uit van een influx in Noordwest-Europa. In Duitsland werden in datzelfde jaar meerdere gevallen vastgesteld, waaronder drie of vier exemplaren te Celle, Niedersachsen, waarbij het mogelijk om het eerste broedgeval sinds 1917 ging, en op 3 juni te Ravensburg, Baden-Württemberg (Birding World 9: 216, 260, 1996). Ook in België waren er enkele meldingen: op 5 mei in Wechelderzande, op 3 en 4 juni bij Brecht-Wuustwezel (reeds aanvaard), op 17 augustus bij Brecht en op 26 augustus bij Kessel, alle in de provincie Antwerpen (Gunter De Smet in litt).

Summary

SHORT-TOED EAGLES AT HOGE VELUWE IN SUMMERS OF 1996-97 In the summers of 1996 and 1997, up to two Short-toed Eagles *Circaetus gallicus* stayed for prolonged periods at National Park Hoge Veluwe, Ede, Gelderland, the Netherlands. In 1996, the birds were first seen on 15 July, although the news was not spread before 4 August; after that date, both birds were reported daily until 15 August and one bird was last seen on 29 August. In 1997, only one bird was present; it was first seen on 27 May and irregularly reported until 17 August. Reports of a second bird present in 1997 remained unconfirmed. One bird was distinctly darker

on the underparts than the other. Probably the birds formed a pair but there were no indications of breeding. The area where the birds stayed is a large national park reserve with open woodlands and healthy populations of snakes, which the Short-toed eagles were regularly catching and consuming in flight.

This record constituted the first multiple occurrence for the Netherlands (1996) and the first of long-staying individuals (1996 and 1997). There are now nine records (1996-97 counted as one) involving 10 individuals. The first four records were all of birds found in weakened condition or dead; the following four records all referred to birds only seen passing by in flight. In recent years, the numbers of sightings in north-western Europe are increasing with annual reports in Belgium since 1988 (19 accepted records in 1800-1998), regular reports in Germany and only very recently the first record for Britain, in October 1999 on Scilly, Cornwall, England.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
- Cleeves, T 1999. The Short-toed Eagle on the Isles of Scilly – a new British bird. Birding World 12: 408-412.
- Cramp, S & Simmons, K E L (redactie) 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
- Forsman, D 1999. The raptors of Europe and the Middle East: a handbook of field identification. Londen.
- Opperman, E, Plomp, M & ter Ellen, R 1997. Dutch Birding videojaaroverzicht 1996. Videocassette. Den Haag.
- De Smet, G 1999. Voorlopige lijst van Belgische vogels. Databank BAHC (manuscript). Gentbrugge.

Aart Vink, Robijnenbosweg 59, 3903 DT Veenendaal, Nederland (avi@ede.ipcagro.nl)
Han P Derks, Alkmaarsingel 212, 6843 WR Arnhem, Nederland
Wim M Wiegant, Bornsesteeg 79, 6708 PD Wageningen, Nederland

Kleine Topper te Lelystad-Haven in januari 1996

Op 13 januari 1996 waren Marjolein Beukers, Ruud van Dongen en Jaap Eerdmans de groepen eenden in de omgeving van de Houtribsluizen en Lelystad-Haven, Flevoland, aan het afspeuren. Het piertje tussen Lelystad-Haven en de *Batavia* werd ook aangedaan aangezien daar in eerdere winterperiodes wel eens een Geelpootmeeuw *Larus michahellis* werd gezien. Tijdens het afspeuren van de eenden die zich pal tegen de dijk bevonden, ontdekte RvD een eend die hem in eerste instantie deed denken aan een hybride Kuifeend x Tafeleend *Aythya fuligula x ferina*. De vogel bevond zich c 250 m van het piertje en c 40 m uit de kant. Bij de eerste blik door de telescoop merkte JE op dat de vogel bijzonder weinig zwart op de snavel had en een opvallend geel oog. Hierdoor gealarmeerd spoedde RvD zich naar de auto om literatuur te raadplegen en snel werd duidelijk dat het ging om een adult mannetje Kleine Topper *A. affinis*. Omdat niet alle kenmerken goed zichtbaar waren, werd besloten de vogel onder dekking van de dijk te benaderen. Zodoende kon de vogel vanaf c 50 m, met de zon in de rug, uitstekend worden bekeken. Enkele toevallig arriverende vogelaars werden op de Kleine Topper gewezen waarna besloten werd naar de woning van JE te gaan om een fotocamera te halen en de waarneming door te geven. Bij terugkomst bleken zowel de vogel als de vogelaars nog aanwezig en kon de vogel, zij het op grote afstand, gefotografeerd worden (Eerdmans & van Dongen 1996).

Ongeveer anderhalf uur na de ontdekking vloog de Kleine Topper samen met enkele Kuifeenden en een Topper *A. marila* op en kon, ondanks intensief speurwerk, niet meer tussen de 1000en hectisch heen en weer vliegende duik-eenden worden teruggevonden.

De beschrijving is gebaseerd op aantekeningen van RvD en JE en op foto's van JE (Dutch Birding 18: 52, plaat 41, 1996).

GROOTTE & BOUW Bijna net zo groot als mannetje Kuifeend. Kop 'puntig', vanwege 'bult' op achterhoofd. **KOP** Donker. Bij goede lichtomstandigheden en bij bepaalde posities van vogel met opvallende paarse gloed. Deze gloed brede band vormend (halfcirkelvormig en verticaal) aan achterzijde van oorstreek. Soms behalve paarse gloed nog vage groene gloed te zien.

BOVENDELEN Grijs met donkere golflijntjes. Lijntjes al op c 225 m zichtbaar door telescoop. Naar achteren lijntjes dikker en bruiner wordend. Bovenstaartdekveren donker.

ONDERDELEN Borst en voorste deel van flank zwart. Flank verder grijs. Van dichtbij en bij goed licht fijne donkere golflijntjes waarneembaar, flankveren niet allemaal even zwaar gestreept. Hierdoor enigszins vlekkelig uiterlijk. Anaalstreek en onderstaartdekveren zwart.

VLEUGEL Handpennen en tertials donkerbruin. Op gespreide vleugel tweekleurige vleugelstreep: op armpennen wit, op handpennen grijs.

STAART Zwart.

NAAKTE DELEN Iris opvallend goudgeel. Snavel blauwgrijs, bij punt iets lichter wordend. Zeer weinig zwart op snavel, strikt beperkt tot nagel.

GEDRAG Als van Kuifeend.

De puntige kop en de duidelijke golflijntjes op de rug en flanken sluiten Topper uit (Madge & Burn 1988, Kaufman 1990). Een probleem bij de determinatie van Kleine Topper ligt bij het onderscheid van de verschillende hybride eenden (Madge & Burn 1988, Svensson et al 1999). Tijdens de zoekacties naar de Kleine Topper vonden RvD en JE zowel een mannetje Kuifeend x Topper-hybride als een mannetje (mogelijke) Kuifeend x Tafeleend-hybride. De eerste hybride kon van een Kleine Topper worden onderscheiden door de zeer donkergrijze rug, de bijna geheel donkere snavelpunt en het duidelijke groene waas over de kop (zelfs op grote afstand waarneembaar). De tweede vogel leek op grote afstand veel op een Kleine Topper, met een puntige kop met paarse gloed, grijze rug en lichtgrijze flanken. Deze vogel had echter een duidelijke zwarte band over de snavelpunt en een oranje oog. Naast de hiervoor besproken kenmerken kan nog worden opgemerkt dat dergelijke hybriden de voor Kleine Topper kenmerkende tweekleurige vleugelstreep missen (Madge & Burn 1988, Harris et al 1991, Svensson et al 1999).

Kleine Topper broedt in noordelijk Noord-Amerika zuidelijk tot de lijn Washington, Idaho,

281 Kleine Topper / Lesser Scaup *Aythya affinis*, mannetje, Lelystad, Flevoland, 13 januari 1996 (Jaap D Eerdmans)

Kleine Topper te Lelystad-Haven in januari 1996

Nebraska, Iowa en Newfoundland. De soort overwintert zuidelijk tot in Mexico en het Caraïbische gebied (Madge & Burn 1988).

Dwaalgasten in Europa worden vanaf 1987 regelmatig vastgesteld in met name Brittannië. Voor een overzicht van Europese gevallen van Kleine Topper tot en met voorjaar 1996 zij verwezen naar Goedbloed & Sponselee (1996). Sindsdien is het aantal gevallen vooral in Brittannië sterk blijven groeien. De waarneming van Lelystad ligt volledig in de lijn van het patroon van voorkomen in West-Europa.

De Kleine Topper van Lelystad is door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) aanvaard en betekende het tweede geval voor Nederland (Wiegant et al 1998). Het eerste geval betrof een mannetje dat in de periode 21 november 1994 tot 21 juni 1995 afwisselend verbleef in Veere, Middelburg en Sas-van-Gent, Zeeland (Goedbloed & Sponselee 1996, van den Berg & Bosman 1999). De exacte tekening van de vogel van Lelystad wijst er op dat het een ander exemplaar was dan het eerste Belgische, dat in februari 1996 werd ontdekt bij Gent, Oost-Vlaanderen (Spanoghe 1999).

Summary

LESSER SCAUP AT LELYSTAD-HAVEN IN JANUARY 1996 On 13 January 1996, a male Lesser Scaup *Aythya affinis* was

observed at Lelystad-Haven, Flevoland, the Netherlands. Separation from Greater Scaup *A marila* was based on differences in head shape, coarser vermiculations on upperparts and flanks and bi-coloured wing-bar. Several hybrid types were excluded by differences in eye colour, bill pattern and coloration of the upperparts. This record was the second for the Netherlands. The first was a male seen at several sites in Zeeland between 21 November 1994 and 21 June 1995.

Verwijzingen

- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1999. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Haarlem.
Eerdman, J D & van Dongen, R M 1996. DB Actueel: Kleine Topper bij Lelystad-Haven. Dutch Birding 18: 52.
Goedbloed, J & Sponselee, R 1996. Kleine Topper in Zeeland in winter en voorjaar 1994/95. Dutch Birding 18: 63-69.
Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1991. Vogeldeterminatie. Handboek voor het identificeren van vogels. Baarn.
Kaufman, K 1990. Advanced birding. Boston.
Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. Londen.
Spanoghe, G 1999. Lesser Scaup at Gent, Belgium, in February 1996. Dutch Birding 21: 268-269.
Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. Londen.
Wiegant, W M, de Bruin, A & CDNA 1998. Rare birds in the Netherlands in 1996. Dutch Birding 20: 145-167.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
Jaap D Eerdman, Reaalhof 90, 8232 VS Lelystad, Nederland

Lesser Scaup at Gent, Belgium, in February 1996

On 15 February 1996, Gunter De Smet, Han Remaut and Geert Spanoghe visited the Gentse Kanaalzone, Oost-Vlaanderen, Belgium. During the evening, they were at Rodenhuizedok, where GS had counted more than 6000 Tufted Ducks *Aythya fuligula* during the monthly waterfowl count on the previous day. When they stopped at the edge of the water, GS almost immediately noticed a suspicious looking diving duck swimming away at close range in the large group of ducks. He quickly notified GDS and HR with the words 'What is this bird? A Lesser Scaup or a hybrid!'. During the first seconds, GS became reasonably convinced that it indeed was a Lesser Scaup *A affinis*. However, the bird started sleeping immediately and did not show itself much for the remaining evening. HR and GS were quite certain about the

identification, but GDS still had some doubts. The next morning, after some searching, the bird was found again and its identification as Lesser Scaup confirmed. It stayed until 25 February. As the bird was shy, unringed, undamaged and a short-stayer, a wild origin can be assumed.

SIZE & SHAPE Size approximately that of Tufted Duck. Smaller than Greater Scaup *A marila*, with steeper forehead and obviously peaked hind crown. Bill smaller than that of Greater Scaup, ending rather pointed, comparable with bill of Ferruginous Duck *A nyroca*.
HEAD Dark, from distance or in bad light conditions appearing black. In better light conditions, purple-brown gloss visible, especially on and around ear-coverts.
UPPERPARTS Back and scapulars vermiculated pale grey and black. Back becoming clearly darker towards rear. Uppertail-coverts and tail black.
UNDERPARTS Breast black. Flank whitish-grey with, especially along edges, pale but obvious vermiculations; part just above water edge white. Belly white. Vent black.

WING On spread wing, bi-coloured wing-bar visible: white on secondaries, grey on primaries.

BARE PARTS Eye bright yellow. Bill plain pale bluish-grey with small black nail. Leg grey.

BEHAVIOUR Always in company of Tufted Ducks, not differing in behaviour.

Size, head shape, bill and wing pattern directly pointed to identification as Lesser Scaup or as a hybrid resembling this species. A further difference with Greater Scaup were the coarser vermiculations, resulting in a darker-looking back. Usually, Greater Scaup does not show such obvious vermiculations on the flanks (Madge & Burn 1988, Kaufman 1990).

To exclude a hybrid, Madge & Burn (1988) and Svensson et al (1999) especially mention eye colour (darker in hybrids), bill pattern (broad black tip with pale subterminal band in hybrids) and coarse vermiculations with dark tertials (less coarse vermiculations and paler tertials in hybrids). The Belgian bird did not differ in any field mark from a typical male Lesser Scaup. A hybrid Greater Scaup x Lesser Scaup would have shown more black around the nail, a rounder head and a different wing pattern, and would have been bigger (Harris et al 1989).

Lesser Scaup breeds in northern North-America, south to Washington, Idaho, Nebraska, Iowa and Newfoundland. The species winters south into Mexico and the Caribbean (Madge & Burn 1988).

Vagrants have reached Europe and especially Britain on a regular basis since the first was found in 1987. Goedbloed & Sponselee (1996) reviewed the pattern of European records of Lesser Scaup up to spring 1996. The Belgian observation fits in this pattern nicely.

This Lesser Scaup was accepted by the Belgian rarities committee (BAHC) as the first for Belgium. The exact coloration of the bird indicates that it was a different individual from the second Dutch bird, which was seen in January 1996 (van Dongen & Eerdmans 1999).

282 Lesser Scaup / Kleine Topper *Aythya affinis*, male, Gent, Oost-Vlaanderen, Belgium, 17 February 1996 (Luc Verroken)

Samenvatting

KLEINE TOPPER BIJ GENT, BELGIË, IN FEBRUARI 1996 Van 15 tot 25 februari 1996 bevondt zich een mannetje Kleine Topper *Aythya affinis* bij Gent, Oost-Vlaanderen, België. De vogel onderscheidde zich van Topper *A. marila* en *Aythya*-hybriden door het kleine formaat, de 'hoge' kop, de grijze snavel met kleine zwarte nagel, de donker gemarmerde bovendelen, de fijne marmertekening op de flank, de gele iris en de tweekleurige vleugelstreep (wit op armpennen, grijs op handpennen). De waarneming is aanvaard als eerste geval van deze Noord-Amerikaanse soort voor België.

References

- van Dongen, R M & Eerdmans, J D 1999. Kleine Topper te Lelystad-Haven in januari 1996. Dutch Birding 21: 267-268.
- Goedbloed, J & Sponselee, R 1996. Kleine Topper in Zeeland in winter en voorjaar 1994/95. Dutch Birding 18: 63-69.
- Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1989. The Macmillan field guide to bird identification. London.
- Kaufman, K 1990. Advanced birding. Boston.
- Madge, S & Burn, H 1988. Wildfowl: an identification guide to the ducks, geese and swans of the world. London.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 1999. Collins bird guide. London.

Geert Spanoghe, Sint-Denijslaan 28, 9000 Gent, Belgium

Groene Bijeneter op Terschelling in mei 1998

Op maandagmiddag 18 mei 1998 maakte ik een wandeling over de Noordvaarder, Terschelling, Friesland. Al enkele dagen stond er een stevige oostenwind waardoor langs de zeereep enige stuw van trekvogels was ontstaan, met name van Boerenzwaluwen *Hirundo rustica* en Huiszwaluwen *Delichon urbica* maar ook van Noordse

Kwikstaarten *Motacilla thunbergi* en Boompiepers *Anthus trivialis*. Bovendien waren in de periode al meerdere Visarenden *Pandion haliaetus* gezien, vaak aankomend vanaf Vlieland. Om 14:45 zag ik weer een Visarend, die paniek veroorzaakte onder de rustende meeuwen. Terwijl ik naar de roofvogel keek, verscheen er een groep zwaluwen in beeld met daartussen een grotere vogel die ik korte tijd beschouwde als een Bijeneter *Merops apiaster*. Na het passeren van de Visarend

Groene Bijeneter op Terschelling in mei 1998

verdween ook de groep zwaluwen, met daartussen de bijeneter, naar de zeereep waar de groep ging foerageren. Omdat een waarneming van een Bijeneter altijd de moeite waard is en ik toch een fototoestel bij mij had, besloot ik ook richting zeereep te gaan. Eenmaal daar aangekomen, bleken de vogels beduidend lager te vliegen wegens de grote aantallen rondvliegende insecten. Na een blik op de bijeneter met de verreijkker kreeg ik rare kriebels in mijn buik: de vogel had geen met zwart omlijnde gele keelvlak en de buik was groen! Ik stond naar een Groene Bijeneter *M persicus* te kijken! Bibberend keek ik nog eens goed en nu kon ik ook de roodbruine ondervleugels met smalle zwarte achterrand en de gele kin met warm bruine bruine keel zien. Enigszins geëmotioneerd belde ik mijn vader Kees Ouwerkerk met mijn mobiele telefoon om het nieuws via de semafoons te laten verspreiden. Verder probeerde ik enkele vogelaars op het eiland te bereiken, wat uiteindelijk bij Trinus Hek lukte. Gedurende deze tijd werd de Groene Bijeneter 'mobiel' en vloog boven de zeereep tussen de strandpalen 1 en 3 op en neer. Gelukkig riep de vogel regelmatig want anders was het veel moeilijker geweest deze te lokaliseren. Om 16:00 arriveerde TH die de vogel enkele malen kon zien voordat deze tot omstreeks c 17:30 van het toneel verdween. Om 17:30 werd de Groene Bijeneter herontdekt en tot 18:15 onregelmatig gezien tussen de uiterste westpunt van het eiland en de Kroonspolders. Een enkele keer leek het erop dat de vogel naar Vlieland wilde vertrekken en na 18:15 werd hij niet meer gezien. Helaas kwamen 63 vogelaars één uur te laat met de eerste beschikbare boot vanaf de vastewal. Uitgebreide zoektochten diezelfde avond en de volgende dagen bleven zonder resultaat.

GROOTTE & BOUW Onmiskenbaar en direct te herkennen als bijeneter door uniek silhouet met spitse vleugels en verlengde middelste staartpennen. In vergelijking met Bijeneter langere slankere snavel en langere middelste staartpennen.

KOP & HALS Opvallende brede zwarte oogstreep, zowel boven als onder blauw begrensd. Blauwe kleur in veld alleen als 'licht' waarneembaar maar op foto's goed te zien. Gelige kin, op keel warmbruin wordend. Rest van kop en hals groen.

BOVENDELEN Groen.

ONDERDELEN Groen, rond poten en anaalstreek iets lichter.

BOVENVLEUGEL Groen.

ONDERVLEUGEL Egaal roodbruin met smalle donkere achterrand, meest opvallend bij armpennen.

STAART Groen.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel geheel zwart. Poot

283 Groene Bijeneter / Blue-cheeked Bee-eater *Merops persicus*, Terschelling, Friesland, 18 mei 1998
(Arie Ouwerkerk)

niet in veld waargenomen maar op foto donker.

GELUID Zeer geregeld roepend, *pruuup*, veel op geluid van Bijeneter lijkend maar wat langzamer.

GEDRAG Alleen vliegend gezien. Druk foeragerend. Zich in eerste instantie ophoudend met zwaluwen.

Vanwege het opvallende silhouet was de vogel direct te herkennen als een bijeneter. Na het zien van de opvallende koptekening met gele kin en warmbruine keel, roodbruine ondervleugels met smalle donkere achterrand, lange slanke snavel en lange verlengde staartpennen was verwarring met andere soorten bijeneters uitgesloten (Fry et al 1992, Ebels & van der Laan 1995, Lansdown 1997). Bijeneter heeft een gele keel die met een duidelijke zwarte band is gescheiden van de blauwe onderdelen. Tevens zijn bij deze soort de ondervleugels minder roodbruin met een meer opvallende donkere achterrand. Ook de koptekening is bij Bijeneter minder markant vanwege de donkerdere bovenkop.

Van Groene Bijeneter worden twee ondersoorten onderscheiden (Fry et al 1992). De in Noordwest-Afrika broedende ondersoort *M p chrysocercus* overwintert in West-Afrika. De ondersoort *M p persicus* broedt vanaf Turkije en de Nijldelta, Egypte, oostelijk tot in Zuidwest-Rusland en overwintert in Oost- en Zuid-Afrika. *M p persicus* heeft kortere verlengde middelste staartpennen, is minder geelgroen en is over het algemeen lichter in het gezicht dan *M p chrysocercus* (Cramp 1985, Fry et al 1992, Ebels & van der Laan 1995). De vogel van Terschelling had geen

extreem lange middelste staartpennen en had een met licht omzoomd zwart masker en vertoonde dus kenmerken van *M p persicus*. Dit komt goed overeen met de bevindingen van Ebels & van der Laan (1994), die de meeste Europese gevallen van Groene Bijeneter aan *M p persicus* toeschrijven.

Dit was het tweede geval van Groene Bijeneter in Nederland en het vroegste ooit in Noordwest- en Noord-Europa (cf Ebels & van der Laan 1994). Het eerste Nederlandse geval was in De Cocksdorp, Texel, Noord-Holland, op 30 september 1961 (Meeth 1962, cf Ebels & van der Laan 1994). In Noordwest-Europa is Groene Bijeneter een zeldzame dwaalgast in het late voorjaar en de vroege zomer. Vooral de laatste jaren zijn er meer gevallen, het meest in Scandinavië. De vogel van Terschelling was de eerste waarneming van een serie in Noordwest-Europa in 1998. Andere vogels werden gezien op 30 mei in Föglö, Finland; 8-11 juni in Öje, Dalarna, Zweden; 18 juni op Sylt, Schleswig-Holstein, Duitsland; 22 juni in Lokøy, Fjell, Hordaland, Noorwegen; en 6-12 juli in Hugby Sør, Vestjylland, Denemarken (Birding World 12: 22, 1999).

Summary

BLUE-CHEEKED BEE-EATER ON TERSCHELLING IN MAY 1998 In the afternoon of 18 May 1998, a Blue-cheeked Bee-eater *Merops persicus* was observed and photographed on Terschelling, Friesland, the Netherlands, by two

observers. It was only seen in flight during 3.5 hours of discontinuous observation. It disappeared before 63 twitchers arrived. Identification was based on the distinctive bee-eater-like silhouette, distinctive head pattern with a black mask surrounded by blue, the brown throat with yellow chin, red-brown underwings with narrow dark trailing-edge and elongated central tail-feathers. It was identified as belonging to the south-eastern subspecies *M p persicus* because of the medium-long central tail-feathers, the overall green colour (as opposed to yellow-green coloration in *M p chrysocercus*) and the relatively pale face. This constituted the second record for the Netherlands, the first having been seen and photographed on Texel, Noord-Holland, on 30 September 1961. It was the earliest-ever record of Blue-cheeked Bee-eater in north-western and northern Europe. The Terschelling record was followed by five other Blue-cheeked Bee-eaters in north-western and northern Europe in the period 30 May-12 July.

Verwijzingen

- Cramp, S (redactie) 1985. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
- Ebels, E B & van der Laan, J 1994. Occurrence of Blue-cheeked Bee-eater in Europe. Dutch Birding 16: 95-101.
- Ebels, E B & van der Laan, J 1995. Die Bestimmung des Blauwangenspins *Merops persicus* und sein Vorkommen in Europa. Limicola 9: 189-203.
- Fry, C H, Fry, K & Harris, A 1992. Kingfishers, bee-eaters & rollers: a handbook. Londen.
- Lansdown, P 1997. Mystery photographs 207. Br Birds 90: 336-338.
- Meeth, P 1962. Waarneming van een Groene Bijeneter (*Merops persicus*) in Nederland. Limosa 35: 219-223.

Arie Ouwerkerk, p/a Lergerbosweg 2, 8896 JM Terschelling-Hoorn, Nederland

Brieven

Origin of Pine Grosbeak at Melissant in March 1996 and loss of red coloration in seed-eating birds in captivity

With reference to the Pine Grosbeak *Pinicola enucleator* at Melissant, Zuid-Holland, the Netherlands, in March 1996 (de Zoete & Meininger 1998), it is interesting to note that it still had maintained its natural carmine-red coloration, despite being considered of captive origin because of the abnormally long nails.

Before I became a birdwatcher, I kept various species of cagebirds and had contact with people that kept European Goldfinches *Carduelis carduelis*, Common Linnets *C cannabina*, redpolls *C cabaret/flammæa*, Common Crossbills *Loxia*

curvirostra and Eurasian Bullfinches *Pyrrhula pyrrhula*. Most of these birds originated from illegal capture. All these birds lost their red coloration after their first moult in captivity. Thus, after moult in captivity, a male Common Crossbill superficially resembled a female Common Crossbill. Even if some red remained, it tended to be strongly bleached or orange-tinted, the latter as a result of feeding the birds with artificial colourings. Apparently, the different food that seed-eating birds receive in captivity, even when containing artificial colourings, does not enable them to maintain their natural red coloration. Also red races of domestic Atlantic Canaries *Serinus canaria* had to be given artificial colourings to keep them (orange-)red.

Taking this into account and considering that adult Pine Grosbeaks moult completely in summer (Svensson 1992), there seem to be three possibilities for the origin of the Melissant Pine Grosbeak: 1 the bird was caught in the autumn of 1995 after its complete moult and was kept for a few months under circumstances where its toes were unable to wear, for example in a small cage. Strangely, however, the bird does not show any signs of feather wear as a result of captivity. A wild bird that is not used to being kept in captivity will easily wear at least the tip of its tail, especially if kept under circumstances where it has so little space that its nails do not wear; 2 the bird has been in captivity a long time ago, but has escaped long enough before its complete moult but still maintains its long nails. This seems rather unlikely, since it can be expected that after escaping the bird's nails will soon wear to their normal length; 3 the bird is a wild bird with exceptionally fast growing nails not allowing them to wear to their normal length. I have never seen this in the wild for nails but I am aware of a number of cases where wild birds had abnormally long bills.

In the light of the invasion of Pine Grosbeaks that took place in the winter of 1995/96 in

Norway and Denmark, it seems indeed a strange coincidence that an escaped Pine Grosbeak would be present in the Netherlands where this species has never before occurred as an escape, as far as I am aware. Tameness is a feature often found in northern irruptive species and is even mentioned for Pine Grosbeak by Jonsson (1994). Also in Jonsson (1994), Pine Grosbeak is depicted as a relatively long-nailed bird. Therefore, I think it is worth considering to give this bird the 'benefit of the doubt' and accept it as the fourth for the Netherlands.

References

- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Stradi, R, Rossi, E, Celentano, G & Bellardi, B 1996. Carotenoids in bird plumage: the pattern in three *Loxia* species and in *Pinicola enucleator*. Comp Biochem Physiol B 113: 427-432.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
- Wiegant, W M, de Bruin, A & CDNA 1998. Rare birds in the Netherlands in 1996. Dutch Birding 20: 145-167.
- de Zoete, G & Meininger, P L 1998. Vermoedelijk ontsnapte Haakbek te Melissant in maart 1996. Dutch Birding 20: 69-70.

Aat Schaftenaar, Van der Waalsstraat 10-2, 6706 JN Wageningen, Netherlands

In crossbills *Loxia* and rosefinches *Carpodacus*, a lot of experimental research has been carried out on the relation between food and plumage coloration (cf Wilson Bull 107: 555-557, 1995; see also Stradi et al 1996). It appears that with the addition to the food of carotenoids, which are readily available, the normal plumage coloration can be maintained. Therefore, it seems that there is a fourth possibility for the origin of the Melissant Pine Grosbeak: the bird was kept in captivity for a longer time and well taken care of with special

food and/or drinking water containing carotenoids.

The letter of Aat Schaftenaar has been circulated among the Dutch rarities committee (CDNA), but based on the above (and the similar experience of some of its members as aviculturists in the remote past), the CDNA saw no reason to change its original opinion on the Melissant Pine Grosbeak as a presumed escape (Jan van der Laan in litt; cf Wiegant et al 1998).

EDITORS

Aankondigingen & verzoeken

Avifauna Schouwen-Duiveland Vogelwerkgroep Schouwen-Duiveland zou bij het samenstellen van een nieuwe streekavifauna graag gebruik willen maken van bijzondere waarnemingen die op het eiland zijn gedaan en die niet eerder werden gepubliceerd. Het gaat om de periode 1986-96. Reacties kunnen worden gezonden aan: Gijs van den Ende, Oesterstraat 77, 4301 ZL Zierikzee, Nederland, telefoon 0111-414831, e-mail zeeeend@zeelandnet.nl.

Bird Songs International In the previous issue of Dutch Birding, two CD-ROM releases were reviewed (Dutch Birding 21: 221-223, 1999). We want to inform our readers that the URL of the internet homepage and the e-mail account of the publisher have changed recently. The full address details are: Bird Songs International BV, Wierengastraat 42, 9969 PD Westernieland, Netherlands, fax +31-595528629, e-mail info@birdsongs.nl, internet <http://www.birdsongs.nl>.

Checklist of the birds of Tunisia An annotated checklist of the birds of Tunisia is in preparation. The authors (Paul Isenmann, Thierry Gaultier, Michel Czajkowski, Imed Essetti and Michael Smart) seek for unpublished records. They can be sent to: Paul Isenmann, Centre d'Ecologie Fonctionnelle et Evolutive (CNRS), 1919 Route de Mende, 34293 Montpellier Cedex 5, France, e-mail isenmann@cefe.cnrs-mop.fr.

White-fronted Goose with black neck collars In autumn 1998, the University of Osnabrück (Department of Ethology, Goose Research Group) in co-operation with IBN-DLO in Wageningen, the Netherlands, has started to ring White-fronted Geese *Anser albifrons* with black neck collars with white codes. These codes are similar to the ones used in Greylag Geese *A. anser* in Scandinavia: they are composed of one large upright letter and two smaller numbers below arranged at a right angle. We are expecting many readings from European birdwatchers and promise to send complete datasets to each sender within half a year. Please send informations on the site of the sighting (country, area, co-ordinates), date, group size, partner of the bird sighted, number of offspring of the pair and habitat.

You will find more and recent information about aims and progress of the project on the internet at <http://www.gaense.de/ringing>. The contact address is: Hans-Heiner Bergmann, University of Osnabrück, AG Gänseforschung, Barbarastrasse 11, 49069 Osnabrück, Germany, e-mail Bergmann@biologie.uni-osnabrueck.de.

Whooper Swans with yellow neck collars Starting in winter 1990/91, staging Whooper Swans *Cygnus cygnus* have been marked in Germany using yellow neck collars. Up to spring 1999, c 100 individual birds have

been ringed. Codes used are: 2R01-2R00, 4R01-4R00, 5R01-5R00, 6R01-6R00, 7R0s-7R00, all of them yellow.

Please send sightings including site (country, area, co-ordinates), date, group size, partner of the bird sighted, number of offspring of the pair and habitat. The contact address is: Axel Degen, Tannenburgerstrasse 11, 49084 Osnabrück, Germany, e-mail Axel-Degen@t-online.de.

Nieuwe producten van Swarovski De Oostenrijkse fabrikant Swarovski heeft in korte tijd twee nieuwe kijkers op de markt gezet, waarvan de eerste exemplaren al in het veld zijn gesignaleerd. Met de SLC 15x56 WB produceert Swarovski voor het eerst een kijker met een dergelijke sterke vergroting. Dankzij het ergonomisch ontwerp en het lichte gewicht kan de kijker zeker in de hand gebruikt worden. Voor vogelaars zal het wellicht interessanter zijn deze kijker met de standaard bijgeleverde statiefaansluiting te gebruiken als compacte en lichte dubbeltelescoop, voor bijvoorbeeld zeetrekwaarnemingen. De zogenaamde 'Double Booster', die vanaf januari 2000 geleverd kan worden, is een 2x-converter die op een van de oculairen gedraaid kan worden. De SLC 15x56 kan dan als monoclulaire telescoop met een 30x-vergroting gebruikt worden.

Met de EL-verrekijkers komt Swarovski met een geheel nieuwe type kijker. Door de open ruimte in het middengedeelte is er sprake van een rondom-greep; slechts een hand is nodig om de kijker stil te houden. Zelfs scherpstellen kan moeiteloos met alleen de wijsvinger. De kast heeft twee duimuitsparingen. Door het gebruik van het metaal magnesium is de kijker erg licht. De 'close-focus' is zeer kort: 2.5 m. De kijkers zijn beschikbaar in de modellen EL 8.5x42 en EL 10x42.

Recensies

ALVARO JARAMILLO & PETER BURKE 1999. *New World Blackbirds: the Icterids*. Christopher Helm/A & C Black, 35 Bedford Row, London WC1R 4JH, UK. 431 pp. ISBN 0-7136-4333-1. GBP 35.00.

This new family monograph in the well-known Christopher Helm series deals with the c 100 species of New World Blackbirds or Icterids (Icteridae), which occur widely in North, Central (including the Caribbean) and South America. This family consists of medium-sized to large songbirds with blackish or 'black-and-bright' plumages; many species are very distinctive, conspicuous and easy to identify. Most species are sedentary and some have very restricted breeding areas. Only a handful are long-distance migrants and two of these are the only Icterids to occur 'regularly' as (autumn) vagrants across the Atlantic Ocean: Baltimore Oriole *Icterus galbula* and Bobolink *Dolichonyx oryzivorus*, both of which have been recorded in several European countries. Only a few other species have

been recorded in the Western Palearctic, including Yellow-headed Blackbird *Xanthocephalus xanthocephalus* (Britain, France, Iceland, the Netherlands, Norway, Sweden), Red-winged Blackbird *Agelaius phoeniceus* (Britain, Italy, the Netherlands), Common Grackle *Quiscalus quiscula* (Denmark) and Brown-headed Cowbird *Molothrus ater* (Britain, Norway). Because of escape risks, not all of these records have been admitted to the national lists and the authors have therefore missed – or omitted – some of these European records, including those of Yellow-headed Blackbird and Red-winged Blackbirds in the Netherlands (cf Dutch Birding 18: 75-78, 1996). Compared with other Nearctic passerine families, such as the New World warblers (Parulidae) and American sparrows (Emberizidae), this limited vagrancy to Europe will possibly reduce the interest for this group on the Palearctic side of the Atlantic Ocean, making this a book primarily oriented on the American market.

In these monographs, the reader's first attention nor-

mally goes to the plates, in this case by Peter Burke. Although I only know a few species from the field, I consider the plates mostly accurate and pleasing, although in some the birds look a bit 'stiff'. In style, Burke reminds me somewhat of the famous bird-illustrator Ian Lewington (which is meant as a compliment!), whose birds are generally more lively but also tend to look a bit sturdy, 'heavy' and sometimes somewhat pot-bellied (see, for instance, the meadowlarks *Sturnella*). There is no shortage of different plumages depicted (sometimes resulting in a little overcrowding on the plates), and a few interesting subspecies probably deserving full species status receive separate coverage. The only Icterid species known to have become extinct, Slender-billed Grackle *Q palustris* from Central Mexico, is depicted – as is the Grand Cayman Islands subspecies of Jamaican Oriole *I leucopteryx bairdi*, which is also considered extinct. The texts follow the general outline of the other family monographs; the introductory chapters in this book are comparatively concise. In the species accounts, the parts on voice and behaviour are especially elaborate (owing to the complex song and exciting displays of many species) and there is much space reserved for descriptions of geographical variation. Some well-marked subspecies are given an English name of their own, which makes reference easier and prevents *ad hoc* solutions when subspecies are upgraded to species level in the future. Taxa of uncertain rank are sometimes given full separate treatment in the text, corresponding with the plates. The sections on movements and distribution learn that a number of species has spread into North America in the last few decades, such as Great-tailed Grackle *Q mexicanus*, Bronzed Cowbird *M aeneus* and Shiny Cowbird *M bonariensis*. This indicates that some Icterids are adaptable species which can successfully colonize new territories; other species, however, are rare and even threatened, due to their restricted breeding ranges. One of these is Selva Cacique *Cicacus koepckeae* from south-eastern Peru which was only recently rediscovered by Nathaniel Gerhart – too late to be mentioned in this book.

As a conclusion, this book rightfully deserves its place in the ever increasing series of family mono-

graphs (which would be a more appropriate term than 'identification guides') published by Christopher Helm (and Pica Press). In my opinion, it does not stand out in any special way compared with the other monographs but has a lot to offer for those interested in Nearctic birds in general or this colourful family in particular. ENNO B EBELS

GUNNLAUGUR PÉTURSSON & GUNNLAUGUR PRÁINSSON 1999. *Sjaldgæfir fuglar á Íslandi fyrir 1981*. Náttúrufræðistofnun Íslands, Reykjavík. 246 pp. ISSN 1027-832-X. NLG 46.00 (EUR 20.85).

Because of Iceland's geographical position between the New and the Old World, the occurrence patterns of its rare birds are of special interest. Therefore, the publication of *Rare birds in Iceland before 1981* is of great importance for birders on both sides of the Atlantic. This book presents all 6300 pre-1981 records of 226 rare bird species. Although written in Icelandic, the information is easily perceived thanks to the use of scientific names and brief accounts in English for each species. There is also an English summary in which frequently used Icelandic words are explained, an extensive list of references, and even a list of (40) new species in 1979-96. In fact, the book consists almost exclusively of long and detailed lists of records. Most of these records have never been published before, and many concern museum specimens. Recent (post-1980) records are not included in the book but can be found in annual reports by the Icelandic rarities committee (founded in 1979), which were published in *Bliki* (founded in 1983). So, this book and all issues of *Bliki* combined offer everything one would want to know about rare birds in Iceland. There are no histograms, maps nor photographs in the book, just records, but it presents the raw material for the book about rare Icelandic birds, that hopefully will be published in the future. The book can be obtained by writing a letter to the Icelandic Institute of Natural History (PO Box 5320, 125 Reykjavík, Iceland) or by sending a fax (+354-5620815) or an e-mail ni@ni.is or palina@ni.is. ARNOUD B VAN DEN BERG

Corrigenda

In het bijchrift van plaat 229 (Dutch Birding 21: 214, 1999) is per vergissing het verkeerde taxon vermeld; dit moet luiden: Cape Gull / Kaapse Meeuw *Larus (dominicanus) vetula* (niet: Kelp Gull / Kelpmeeuw *Larus (dominicanus) dominicanus*) REDACTIE

In the caption of plate 229 (Dutch Birding 21: 214, 1999) the wrong taxon was mentioned by mistake; this should be: Cape Gull / Kaapse Meeuw *Larus (dominicanus) vetula* (not: Kelp Gull / Kelpmeeuw *Larus (dominicanus) dominicanus*) EDITORS

De Poelruiter *Tringa stagnatilis* naast de Kleine Geelpootruiter *T flavipes* in plaat 236 (Dutch Birding 21: 230, 1999) is een grotendeels juveniele vogel, en geen adulte zoals per vergissing in het bijchrift wordt vermeld. REDACTIE

The Marsh Sandpiper *Tringa stagnatilis* next to the Lesser Yellowlegs *T flavipes* in plate 236 (Dutch Birding 21: 230, 1999) is a largely juvenile bird, not an adult as mentioned by mistake in the caption. EDITORS

Masters of Mystery

SWAROVSKI
OPTIK

Solutions of fourth round 1999

The solutions of mystery photographs VII and VIII of the fourth round of the 1999 competition (Dutch Birding 21: 226, 1999) appear below.

VII Naturally, no entrant had any problem to identify this bird as a 'female type' of one of the strongly patterned dabbling ducks *Anas/Mareca*. The colours in the photograph look a bit deeper than they actually are (affected by the warm evening light, as can be seen in the – out of focus – background), but nevertheless the ground colour of the plumage is clearly warm buffish. The mystery bird is further characterized by broad buffish edges to the scapulars and a lot of white in the outer tail-feathers. The only visible, broad and triangle-shaped tertial has a broad pale outer edge and there is a paler internal mark in the dark centre of the feather.

The warm coloration of the bird does not look right for Northern Pintail *A acuta* and Gadwall *M strepera*, which show a more greyish-white to greyish-brown ground colour to the feathers, especially on the rear flank. At first glance, the white feather parts lying on top of the tertial might be regarded as Gadwall's white secondaries. The secondaries of a dabbling duck, however, are normally fully cloaked underneath the tertials. In swimming and perched ducks, the large scapulars and flank-feathers cover most and sometimes all the wing-coverts, but in the mystery bird the white area must be caused by white tips of the inner greater wing-coverts. This gives another difference with Gadwall since this species lacks broad white tips to the greater coverts (the inner greater coverts of Gadwall are predominantly black). Pintail should of course show a longer tail and only very small white tips to the greater coverts. Falcated Duck *M falcata* and the smaller species of dabbling duck can be eliminated by the shape and the pattern of the tertials. All these species show less broad, less triangle-shaped tertials with whitish, sharply demarcated and in most cases narrow outer edges to the tertials, quite unlike the mystery bird's broad tertial with a broad, buffish edge. Other shared differences of the smaller species from the mystery bird are less white in the tail and narrower edges to the scapulars (mirroring the tertial pattern).

So we are left with only two serious candi-

dates: Mallard *A platyrhynchos* and Northern Shoveler *A clypeata*. Both species are similar in having a warm buffish ground colour to much of the plumage, heavily patterned scapulars and flank-feathers, broad white tips to the greater coverts and a lot of white in the tail. Taking into account the complex moult strategy of both species (especially Northern Shoveler), in this photograph it is again the tertial pattern that gives the best opportunity to separate them. Female Northern Shoveler in autumn and winter shows a typical tertial pattern consisting of a dark centre with an often eye-catching white edge, which is normally fairly narrow and broadens somewhat towards the feather tip (the edges often do not reach the bases of the tertials). Moreover, there is a paler, sometimes even white, shaft-streak. This tertial pattern is very different from the pattern of the mystery bird. In spring, after the pre-breeding moult, female Northern Shoveler has broader and less white edges to the tertials and there is a pale internal mark in the dark centre of the feather not unlike the pattern shown by the mystery bird. However, female Northern Shoveler should show a paler tertial edge and the internal mark in the dark centre is normally also paler, less deep buffish than in the mystery bird. Additionally, both the tertial edge and the internal mark have a strongly scalloped shape not shown by the mystery bird. The mystery bird's tertial pattern fits in fact a spring-plumaged female Mallard.

From late summer (eclipse plumage), the tertials of female Mallard are dark grey with a very narrow whitish fringe. In 'summer plumage', the tertials are brown-grey with a deep buffish and broad edge and a pale internal mark. The moult into this plumage starts in autumn but the tertials are often not fully replaced until spring.

This adult female Mallard was photographed on 27 March 1999 at Holysloot, Noord-Holland, Netherlands, by Nils van Duivendijk. It was identified correctly by 70% of the entrants. The main incorrect answers were Northern Shoveler (18%) and Gadwall (9%).

VIII Although recognizing this mystery bird as a snipe is straightforward, its specific identification is far from that and it is no surprise that this mystery bird proved to be a very difficult one. None of the entrants named this bird Jack Snipe *Lymnocyptes minimus* and just a few (3%) named it

Great Snipe *Gallinago media*, but the latter should have conspicuously white tips to the median and greater wing-coverts, forming bars, and more completely barred underparts. The four remaining snipe species on the Western Palearctic list are Common *G gallinago*, Wilson's *G delicata*, Pintail *G stenura* and Swinhoe's Snipe *G megala* (until recently, the sole Western Palearctic record of the latter was a dubious one, concerning a bird collected in the northern Caucasus, former USSR, in December 1898, of which the specimen is not preserved and can not be verified; in 1998, however, one was recorded at Hula Valley, Israel, from 28 February to 4 March). These species can be very hard to separate, not only because they look so similar but also because of the large degree of plumage variation within each species. Also, the most reliable characters are generally only seen in flight. Birds at rest, like the mystery bird, demand extremely detailed study of very subtle differences and often still the in-flight characters need to be seen before the identification can be firmly clinched. It is important to mention that most of the features discussed below are average differences in which there is much variation and overlap.

There are a few structural differences between the four species. In the mystery bird, the tail projection beyond the wing-tip is relatively long. The mystery bird is heavily worn and clearly in moult, but the large tail projection can not be caused by active wing moult since the outermost (and longest) primaries can be seen to be still present (note the visibly old, brownish outer primaries). Therefore, the long tail projection is wrong for Pintail Snipe, which has a short tail that hardly projects beyond the folded wings. Although Swinhoe's Snipe is very similar to Pintail in most respects, its tail projection is more similar to that of Common and Wilson's Snipe, in which the tail extends further beyond the wing-tips. The absence of any primary projection be-

yond the tertials in the mystery bird (especially given the heavily worn status of the tertials) is wrong for Swinhoe's. Swinhoe's usually has the primaries extending a little beyond the tertials, unlike Common, Wilson's and Pintail, which show none or hardly any primary projection.

The mystery bird has, for a snipe, a moderately short bill. This is reminiscent of Pintail Snipe which has a rather short looking bill. The bill of Swinhoe's Snipe is more similar to that of Common Snipe, which is often distinctly longer than that of Pintail, although variation is considerable. Although not mentioned in most of the literature dealing with Wilson's and Common Snipe, Wilson's has on average a shorter bill when compared with Common. Bill lengths for both species show that in general Wilson's has a 2% shorter bill than Common; interestingly, Wilson's Snipes from eastern North America have a shorter bill than those from western North America, while Common Snipes of Europe and North Africa are longer-billed than those of eastern Asia (table 1). When comparing Wilson's from eastern North America with Common from Europe (most relevant from a European point of view), Wilson's has on average an 8% shorter bill. This is not much different from the average difference in bill length between Common and Pintail. Clearly, there is much overlap, but the bill lengths given by Ridgway (1919; see table 1) indicate that, in comparison with Common, a short bill may present a useful clue for picking out a vagrant Wilson's in Europe.

The head pattern of a snipe contains several indications to its identity. In the mystery bird, there is a contrast between the buff supercilium and the whitish horizontal area between the dark eye-stripe and dark cheek-stripe. This feature is shown by both Common and Wilson's Snipe, whereas most Pintail and Swinhoe's Snipes have little or no contrast between the supercilium and

TABLE 1 Average bill lengths (in mm) of Common *Gallinago gallinago* and Wilson's Snipe *G delicata*, as given in Ridgway (1919, Birds of North and Middle America, USNM Bull 50 (8))

Common Snipe	male	female
Europe & North Africa	66.2 (n=4)	69.8 (n=3)
eastern Asia	63.8 (n=13)	65.2 (n=7)
total	64.4 (60.0-70.5; n=17)	66.6 (62.0-73.5; n=10)
Wilson's Snipe	male	female
western North America	63.9 (n=10)	67.3 (n=8)
eastern North America	61.6 (n=8)	63.9 (n=12)
total	62.9 (57.5-67.5; n=18)	65.4 (58.5-73.5; n=20)

284 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, Churchill, Manitoba, Canada, 2 July 1989 (Peter de Knijff). Note in particular shortish bill, narrow loral stripe, blackish mantle and scapulars with white outer edges, grey lesser and median coverts and bold flank barring on white background

285 Common Snipe / Watersnip *Gallinago gallinago*, Flevoland, Netherlands, 28 August 1990 (Arie de Knijff). Fairly typical individual with warm rufous-brown overall coloration, mostly cream mantle and scapular stripes and broad loral stripe

the pale area on the cheeks and lower ear-coverts.

The blackish loreal stripe of the mystery bird is rather narrow and moderately parallel-sided. Most Common Snipes have loreal stripes distinctly broader than that of the mystery bird, although the width of the loreal stripe is very variable and in some the loreal stripe is relatively narrow. Most often, the loreal stripe is broadest near the bill base and narrows towards the eye. Compared with Common, the loreal stripe of Wilson's Snipe is on average slightly narrower and more parallel-sided, but again highly variable. Pintail Snipe has the narrowest and most parallel-sided loreal stripe of the four species, while that of Swinhoe's Snipe tends to be a bit broader than in Pintail.

The mystery bird also shows a broad supercilium, somewhat bulging in front of the eye. The supercilium looks a bit broad for Common Snipe, which has the narrowest supercilium of the four species. This is enhanced by Common's broad loreal stripe and a good feature often shown by Common is that the supercilium at the bill base is not distinctly broader than the loreal stripe directly below. In the mystery bird, the supercilium at the bill base is about as broad as the loreal stripe at the bill base. Common also generally lacks a distinct bulging of the supercilium and the border separating lateral crown-stripe and supercilium in front of the eye is rather straight. It is, however, not rare for Common to show a rather broad and somewhat bulging supercilium. When compared with Common, Wilson's Snipe tends to show a slightly broader and more bulging supercilium. Wilson's is also very variable in this respect and some are very similar to Common, but in general its supercilium is more or less intermediate between that of Common and Pintail Snipe. Pintail typically shows a supercilium which is very broad and which bulges in front of the eye. The width of the supercilium is particularly striking in relation to the narrow loreal stripe, and at the bill base the supercilium is nearly always clearly broader than the loreal stripe (but in some the supercilium equals the loreal stripe at the bill base). The bulging of the supercilium gives it a distinctly curved upper border between bill base and eye. As a result, the dark lateral crown-stripes are relatively narrow and parallel-sided on the forehead, whereas those of Common tend to be less narrow and of less even width as they widen faster while running across the forehead from bill base to crown. Pintail's combination of broad supercilium, narrow loreal stripe and narrow lateral crown-stripe usually give it a rather characteristic

bare-faced expression. Swinhoe's Snipe also shows a broad and bulging foresupercilium, but often less conspicuous than in Pintail.

The mystery bird is overall rather cold-toned with relatively prominent black, grey and white colours and the bird lacks the characteristic warm rufous-brown overall coloration of most Common Snipes. This is a feature of Wilson's Snipe which is generally colder-toned than Common, with the distinct warm rufous-brown and rusty colours often much more reduced. Variation in overall coloration is, however, very large in both species so that rather cold, more greyish looking Common occur as well as rather warm brown looking Wilson's. The blackness of, in particular, the mystery bird's mantle and upper scapulars is also a pointer towards Wilson's. In Common, these feathers are also very dark, mainly relatively unmarked brown-black, but in Wilson's they are normally even darker and blacker. In contrast, the main colour of the upperparts of Pintail Snipe is brown, with much spotting and barring, thus not as dark and unmarked as in Common and Wilson's. The upperparts of Swinhoe's Snipe are very similar to those of Pintail but tend to be somewhat darker.

The pattern of the lower scapulars is very important. In the mystery bird, they are broadly edged white on the outer webs and very narrowly edged buff-brown and grey on the inner webs. The pattern of broad outer edges and much narrower (often invisible) inner edges is typical of both Common and Wilson's Snipe. In contrast, the pale edges on the outer and inner webs are often of more equal width in Pintail and Swinhoe's Snipe. This is variable, however, and some Pintail and many Swinhoe's show inner edges which are narrower than the outer edges, but not as narrow as those of Common and Wilson's. Moreover, the outer and inner edges are of the same buff colour in Pintail and Swinhoe's, whereas Common and Wilson's, as well as the mystery bird, have whitish or buff outer edges and dull brown inner edges. As a result, in Common and Wilson's, the inner edges to the lower scapulars are very inconspicuous and the outer edges very prominent, often forming typical pale diagonal lines not seen in Pintail and Swinhoe's. Overall, the upperparts give Common and Wilson's a striped appearance, whereas the upperparts of Pintail and Swinhoe's look scalloped rather than striped.

Returning to the mystery bird, the scapular pattern fits Common and Wilson's Snipe and differs from that of Pintail and Swinhoe's Snipe. There

286 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, Great Falls, Montana, USA, July 1996 (Brian E Small). Note shortish bill, dark upperparts, moderately narrow and parallel-sided loreal stripe and predominantly white ground colour to lower breast sides

287 Common Snipe / Watersnip *Gallinago gallinago*, Halfweg, Noord-Holland, Netherlands, September 1978 (René Pop). Note rather broad loreal stripe and rather broad supercilium but without obvious bulging

288 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, Lake Patagonia, Arizona, USA, February 1998 (Brian E Small). Mostly black mantle and scapulars with broad but white outer edges, bold black barring on white flanks and broad, bulging supercilium in relation to rather narrow and parallel-sided loreal stripe are all features of Wilson's Snipe **289** Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, Ventura, California, USA, November 1998 (Brian E Small). Difficult individual with mostly cream scapular edges and not very bold flank barring, both more reminiscent of Common Snipe *G. gallinago* **290** Common Snipe / Watersnip *Gallinago gallinago*, Knardijk, Flevoland, Netherlands, 8 September 1989 (Arnoud B van den Berg). Individual with black mantle and scapulars edged buff-white and broad supercilium as in many Wilson's Snipes *G. delicata*, but note very broad loreal stripe **291** Common Snipe / Watersnip *Gallinago gallinago*, Knardijk, Flevoland, Netherlands, 8 September 1989 (Arnoud B van den Berg). Note brown overall coloration, as well as moderately narrow and parallel-sided loreal stripe on this individual

are also a few minor, and very variable, differences in the pattern and coloration of the scapulars between Common and Wilson's. In Wilson's, the scapulars are not only blacker but the outer edges also tend to be whiter and less buff. In the mystery bird, the white outer edges on the scapulars are thus more suggestive of Wilson's, but they can be white on Common as well, while they are regularly buff on Wilson's. Furthermore, the outer edges are on average slightly narrower in Wilson's than in Common. The whitish spots

on the tips of the inner webs of the scapulars, as shown by the mystery bird, are perhaps more often shown by Wilson's than by Common.

The lesser and median coverts of the mystery bird form a somewhat dull greyish panel and give a rather barred impression. This fits Wilson's Snipe better than Common Snipe. In Common, the lesser and median coverts are predominantly spotted and streaked. Also in Common, the sub-terminal dark bar on the median coverts is V-shaped and usually reaches the tip of the feather,

292-293 Pintail Snipe / Stekelstaartsnip *Gallinago stenura*, Belaya Gora, Yakutia, Russia, June 1999 (Chris Schenk)
294 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, New Jersey, USA, 8 May 1996 (Arnoud B van den Berg). Note very black mantle and scapulars, broad supercilium, narrow and parallel-sided loreal stripe and shortish bill **295** Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, New Jersey, USA, 8 May 1996 (Arnoud B van den Berg). Warm-coloured individual, very difficult to separate from Common Snipe *G. gallinago*

breaking the pale fringe into two spots. In Pintail and Swinhoe's Snipe, there is a pale panel formed by the lesser and median coverts which are barred with brown and which generally have a pale, unbroken terminal bar. The lesser and median coverts of Wilson's are most similar to those of Common, although they give a slightly more barred impression (but not as obviously as in Pintail and Swinhoe's) and regularly form a rather grey panel.

All four species have predominantly barred tertials. In the mystery bird, the black bars become broader towards the feather tip, as shown by both Common and Wilson's Snipe. This pattern differs from both Pintail and Swinhoe's

Snipe, in which the tertial barring is of more equal width throughout the feather. The pale bars on the mystery bird's tertials are off-white to buff and this fits Wilson's slightly better. Common often has rufous-brown barred tertials, whereas those of Wilson's are on average more grey-brown or buff. The tertial pattern fading away towards the base of the feather, as shown by one of the mystery bird's tertials, can be found on both Common and Wilson's but tends to be more common in the latter.

The bold blackish flank barring of the mystery bird on the clear white background is typical of Wilson's Snipe. In Common Snipe, the flanks are less strongly barred, there is usually a brownish

Masters of Mystery

wash to the ground colour and the dark bars themselves often also have a brownish wash. In Wilson's, the brown wash to the underparts is generally confined to the streaked and spotted upperbreast, contrasting with the stronger barred lower breast sides on a white ground colour. This pattern is also more or less visible in the mystery bird and differs from Common, in which the entire breast is usually spotted and streaked on a brownish background.

This mystery bird is a Wilson's Snipe and it was photographed at Churchill, Manitoba, Canada, on 2 July 1989 by Peter de Knijff. 28% of the entrants identified it correctly, 38% as Common,

18% as Pintail and 11% as Swinhoe's Snipe. Plate 284 shows another photograph of the same bird. The variation in both Common and Wilson's is very large and there is much overlap between the two species, as illustrated by the accompanying photographs. There is probably not one feature shown by the mystery bird which is never shown by Common, although finding a Common displaying the same set of features indicative of Wilson's as in the mystery bird would be very difficult. Still, the identification of a vagrant needs to be confirmed by the pattern on axillaries and underwing-coverts, narrowness and shape of the white tips to the secondaries

296 Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, New Jersey, USA, 8 May 1996 (Arnoud B van den Berg). Note black upperparts and head pattern **297** Wilson's Snipe / Amerikaanse Watersnip *Gallinago delicata*, New Jersey, USA, 8 May 1996 (Arnoud B van den Berg) **298** Common Snipe / Watersnip *Gallinago gallinago*, Knardijk, Flevoland, Netherlands, 8 September 1989 (Arnoud B van den Berg). Note broader loreal stripe and less extensive flank barring than in Wilson's Snipe *G. delicata* **299** Common Snipe / Watersnip *Gallinago gallinago*, Oostvaardersplassen, Flevoland, Netherlands, September 1999 (Chris Schenk). Typical individual with warm brown overall coloration, broad loreal stripe, less dark upperparts and less bold flank barring

and preferably also the number of tail feathers: typically 14 in Common and 16 in Wilson's (cf Birding World 11: 382-385, 1998).

19 entrants identified both this round's mystery birds correctly. From them, Jan van der Laan was drawn as the winner of a copy of *The handbook of bird identification* by Mark Beaman and Steve Madge, donated by Christopher Helm (Publishers) Ltd.

After eight mystery birds, there are now four entrants in the lead with seven correct identifications: Sander Bot, Marc Guyt, Arnout Linckens (the Netherlands) and Harri Kontkanen (Finland). They are closely followed by 15 entrants with six and 22 entrants with five correct identifications. A more comprehensive overview of the leadership of the competition is available at <http://www.dutchbirding.nl>.

We thank Kees Roselaar for providing the reference with the bill lengths of Common and Wilson's Snipe.

Fifth round 1999

Please, study the rules (Dutch Birding 21: 52-53, 1999) carefully and identify the birds in mystery photographs IX and X. Solutions can be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to d.s.kok@chem.uu.nl
- by Internet via the homepage of the Dutch Birding Association, <http://www.dutchbirding.nl>

Entries for the fifth round have to arrive by **25 December 1999**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, three persons will be drawn who will receive a copy of *Field guide to the birds of the Middle East* by R F Porter, S Christensen and P Schiermacker-Hansen, donated by T & A D Poyser. Swarovski Benelux will award a pair of the highly acclaimed Swarovski SLC 7x42 B binoculars to the overall winner at the end of the competition (after six rounds).

Diederik Kok, Pelmolenvweg 4, 3511 XN Utrecht, Netherlands (d.s.kok@chem.uu.nl)
Nils van Duivendijk, Guldenhoeve 34, 3451 TG Vleuten, Netherlands (duivendijk@multiweb.nl)

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **September-October 1999** and focuses on north-western Europe. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

In Iceland, two blue-morph **Snow Geese** *Anser caerulescens* were seen at Eyrarbakki, Garður, on 31 October. In September, the famous 'Limping Lotta', a 10-year-old female colour-ringed **Lesser White-fronted Goose** *A erythropus*, has gone missing at Hudiksvall, Hälsingland, Sweden, and it is feared to be dead after raising just one young this summer. Born in 1989 and limping since May 1993, she was paired with an unringed male and, despite her handicap, regularly managed to raise young, always bringing them via traditional stop-over sites (like Hudiksvall) from Lapland, Sweden, to the Netherlands (Anjum, Friesland, and Strijen, Zuid-Holland) and back (cf Dutch Birding 15: 220-224, 1993, 17: 70-72, 1995). Two other successful nests of this species were reported this summer from Sweden, one with three fledglings and one with six; in total, at least 70 individuals were seen in September on their way through Sweden to the south-west (Lambart von Essen in litt). On 16 October, the first flock of six had arrived at Anjum. In the Hortobágy, Hungary, 28 were already seen on 27 September. In north-western Spain, 10 **Pale-bellied Brent Geese** *Branta hrota* arrived in Galicia on 4 September, and 32 were in the Ria de Eo, Asturias, in late September. In Romania, more than 300 **Ferruginous Ducks** *Aythya nyroca* were present at Somova lake on 13 September. In Italy, 400 were counted at Lentini lake, Siracusa, Sicily, on 24 October. Several **Lesser Scaups** *A affinis* in Britain included two on Tresco, Scilly, from 27 October onwards. In England, an immature **White-headed Duck** *Oxyura leucocephala* was seen at four sites in Cambridgeshire and Essex during September-October. In France, one stayed at Neauphle-Saint-Martin, Eur, from 16 October into November. In Morocco, three males and a female were still resident at Douyiet on at least 20 and 28 September (hybrids with Ruddy Duck *O jamaicensis* have been seen here on several occasions). In Spain, on 25 September, **Marbled Ducks** *Marmaronetta angustirostris* were recorded north of their usual haunts in Valencia (18 at Albufera de Valencia and 24 at Moro) and Catalunya (seven at Ebro delta and one at Llobregat delta). A pair of, apparently, suspect origin stayed in Dorset, England, from 30 August to 4 September. In north-eastern Tunisia, a record 4000 were counted at two lakes on the Cap Bon peninsula on 7 October (15-25% of the world population). About the 10th **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* for Iceland was a male at Örlyshöfn on 3 June. A female-type **Harlequin**

Duck *Histrionicus histrionicus* was reported from Fair Isle, Shetland, Scotland, on 15 October. Reportedly, an adult male flew past Peterhead, Grampian, Scotland, on 6 November. The first male **Black Scoter** *Melanitta americana* for Iceland, first encountered in late April at Hvalnesskriður, was seen again on 9 June. Also at Hvalnesskriður, a male **White-winged Scoter** *M deglandi* was present on 20-21 July; probably, it was one of two males seen here in June 1998 (which constituted the second and third for Iceland and the WP). An adult male **Surf Scoter** *M perspicillata* stayed at Ottenby, Öland, Sweden, on 26 September. A **Barrow's Golden-eye** *Bucephala islandica* was reported from Jan Mayen, Norway, on 30 August. A male **Black Duck** *Anas rubripes* stayed at Gerðar, Garður, Iceland, from 24 January into at least August. In England, single males stayed at Crowdy and Stithians Reserves, Cornwall, through September and October into November and also at Kingsbridge Estuary, Devon, from 29 October onwards. The male at Barrow Harbour, Kerry, Ireland, remained until at least 4 October.

A **Black-browed Albatross** *Diomedea melanophris* was seen at Galley Head, Cork, Ireland, on 9-10 September. On 18 October, an albatross probably of this species was seen 4 miles off Corcubion, Galicia, Spain. In July, a **Yellow-nosed Albatross** *D chlororhynchos* was observed a few times off the Maine coast, USA (there were c 10 documented records for the USA). The second documented **Shy Albatross** *D cauta* for the USA was photographed several times over a month-long period off the California coast (on 24 August off Point Arena and on 10 and 25 September and 4 October off Bodega Bay). In August, there were 12 records (perhaps involving just seven individuals) of **Fea's Petrel** *Pterodroma feae* in south-western England and southern Ireland, all except one in the second half of the month. On 1 September, one flew 4 km south-west of Bishop Rock, Scilly. The first report for New Jersey, USA, was in the aftermath of the Dennis and Floyd hurricanes at Cape May Point State Park on 5 September. In Norway, the first **Great Shearwater** *Puffinus gravis* in 10 years passed Perleneset, Utsira, Rogaland, Norway, on 30 August (cf Dutch Birding 20: 197-205, 1998). Remarkably, one was seen at the White Sea, Russia, on 25 September by a group of Finnish observers. Impressive one-day counts in August-September at Gambell, St Lawrence Island, Alaska, USA, included 550 000 **Short-tailed Shearwaters** *P tenuirostris* and 25 000 **Red Phalaropes** *Phalaropus fulicaria*. A **Little Shearwater** *P assimilis* was seen off Porthgwarra, Cornwall, on 13 August and another occurred off St Mary's, Scilly, in September. In West-Vlaanderen, Belgium, one was reported on 3 October from three sites along the coast: Oostende, Middelkerke and Nieuwpoort. On 4 October, one passed Cap Gris Nez, Pas-de-Calais, France. A **Northern Gannet** *Morus bassanus* ringed as a chick in

300 Short-billed Dowitcher / Kleine Grijze Snip *Limnodromus griseus*, juvenile, Cabo da Praia, Terceira, Azores, 13 September 1999 (Axel Halley)

301 Short-billed Dowitcher / Kleine Grijze Snip *Limnodromus griseus*, juvenile, Rosehearty, Aberdeenshire, Scotland, September 1999 (Steve Young/Birdwatch)

the gannetry of Bass Rock, Lothian, Scotland, on 15 July 1962 was found dead a record 34 years and two months later at Griete, Zeeland, Netherlands. In Denmark, a **Pygmy Cormorant** *Microcarbo pygmeus* was claimed at Roskilde, Nordsjælland, on 24 and 30 October. In the Azores, a **Double-crested Cormorant** *Hypoleucos auritus* was photographed at Madalena, Pico, on 25 September. In north-western Europe, a possible influx of **Great White Pelicans** *Pelecanus onocrotalus* involved three individuals staying from 26 September into October at Lac du Der-Chantecoq, Saint Dizier, Haute-Marne, France. In the southern Netherlands, one or more adults were seen at, respectively, Etten-Leur, Noord-Brabant (5 October); Nieuw-Bergen, Limburg (6-7 October; flying to Germany); Papenbeek, Limburg (12-19 October); Kinderdijk, Zuid-Holland (30 October); and Slidrechtse Biesbosch, Zuid-Holland (31 October). On 22 September, two adults flew over Malta (the first record since the early 1980s). The 13th and 14th **Cattle Egrets** *Bubulcus ibis* for Hungary were adults near Baks on 14-19 September. A **Western Reef Egret** *Egretta gularis gularis* collected on 5 August 1964 has recently been accepted as the first for Hungary after it had been misidentified initially as a dark-morph Little Egret *E. garzetta* (Aquila 71-72: 99-112, 1966, 105-106: in press, 1999). From July to at least early October, a dark-morph Western Reef Egret stayed at the Tyna saltpans near Sfax, Tunisia. The highest count of **Little Egrets** for the Netherlands was c 130 on 15 September in the Grevelingen area, Zeeland/Zuid-Holland. The first **Grey Heron** *Ardea cinerea* for North America was at St Paul, Pribilof Islands, Alaska, on 1-2 August (there were previous New World records from the Lesser Antilles/Barbados). If accepted, a **Goliath Heron** *A. goliath* at Shuwayhat on 6 September would be the first for the United Arab Emirates. The **Northern Bald Ibis** *Geronticus eremita* colony south of Oued Massa, Agadir, Morocco, had a good breeding season in 1999 with 68 hatchlings. The first **Greater Flamingos** *Phoenicopterus roseus* for China concerned an individual captured in Xinjiang in September 1997 and c 10 flying past Urumqi in November 1997 (of which one was trapped and examined); the nearest known breeding grounds are in northern Kazakhstan c 1500 km north-west of Urumqi (Forktail 15: 105, 1999). Apart from Switzerland's first **Northern Gannet** (22 June 1998), **Long-billed Murrelet** *Brachyramphus perdix* (see Dutch Birding 20: 311, 1998, 21: 120, 1999) and **Booted Warbler** *Acrocephalus caligatus* (7 October 1998), the Swiss rarities report for 1998 included a long list of other remarkable rarities (Ornithol Beob 96: 157-182, 1999). Examples were six **Greater Flamingos** in September-November 1998 of which one was ringed in the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, on 28 July 1998, a **Slender-billed Gull** *Larus genei* in May 1998 which was ringed in the Camargue, Gard, on 3 July 1997, the third **Audouin's Gull** *L. audouinii* in September 1998 (a juvenile) and the second to fifth **White-backed Woodpeckers** *Dendrocopos leucotos* in spring 1998 (including a territorial pair; the first was in 1996).

The number of **Red Kites** *Milvus milvus* in Luxemburg has doubled over the past 20 years with 46 territories in 1997; in that year, also a record 27 territories of **Black Kite** *M. migrans* were found. In 1998, there were 92 occupied territories of **Lammergeiers** *Gypaetus barbatus* in the Pyrenees, of which 70 on the Spanish and 22 on the French side. The first **Short-toed Eagle** *Circaetus gallicus* for Britain, a juvenile, flew over several Scilly islands on 7 October before landing on St Mary's where it was last seen on 11 October. In Denmark, breeding raptors in 1998 numbered five pairs of **White-tailed Eagle** *Haliaeetus albicilla* (six young raised), two pairs (only) of **Hen Harrier** *Circus cyaneus*, 35 pairs of **Montagu's Harrier** *C. pygargus* (all in the south-west), and (only) one confirmed breeding of **Eurasian Hobby** *Falco subbuteo*. This autumn, three **Pallid Harriers** *C. macrourus* were seen in Denmark until 25 September. In Sweden, at least eight individuals flew past between 11 September and 5 October, among which three in Skåne and two in Halland. There were five individuals in Finland during 3-13 September and four first-years in Norway during 5-26 September. A juvenile stayed in Rheinland-Pfalz, Germany, on 25-26 September and one occurred on Ouessant, Finistère, France, on 15 October. On 30 September, in southern Morocco, a juvenile **Dark Chanting Goshawk** *Melierax metabates* flew south over the P32 west of Aoulouz, 26 km east from Olad Berhil. The 12th **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* for Switzerland stayed for 3 h at Col de Jaman, Vaud, on 9 October. Another remained near Mas d'Agon, Camargue, Bouches-du-Rhône, from 29 October into November. On 12 September, a subadult **Tawny Eagle** *Aquila rapax belisarius* was seen c 18 km east of Taroudannt, Morocco. A third-calendar-year **Imperial Eagle** *A. heliaca* flew past Falsterbo, Skåne, Sweden, on 16 October. The 15th **Golden Eagle** *A. chrysaetos* for the Netherlands and the first for the Dutch Wadden islands was a juvenile infrequently reported from Terschelling and Schiermonnikoog, Friesland, from 16 October onwards. In England, a first-year pale-morph **Booted Eagle** *Hieraetus pennatus* flew about the Drift Reservoir, Cornwall, from 25 October to at least mid-November. In the USA, a first-year **Common Kestrel** *F. tinnunculus* stayed at Skagit County, Washington, from 31 October into November; it was trapped on 3 November. In north-eastern Italy, **Red-footed Falcon** *F. vespertinus* shows an increase as breeding bird with 20 pairs this summer in Emilia-Romagna and Veneto. In Germany, a dark-morph **Eleonora's Falcon** *F. eleonora* flew south from Helgoland, Schleswig-Holstein, at 11:00 on 26 September and was subsequently seen arriving out of the sea 50 km further, at 12:55, on Wangerooge, Niedersachsen. A pale-morph occurred at Eckels udde, Öland, on 14 October. Also in Germany, an adult **Saker Falcon** *F. cherrug* was reported in Hessen on 4 September and a juvenile in Baden-Württemberg on 17 September. In Bulgaria, one flew south at Kaliakra on 22 September and one was seen at Tienen, Vlaams-Brabant, Belgium, on 3 October. A juvenile on Gotland, Sweden, on 21 October showed no signs of captivity.

302 Great White Pelican / Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus*, adult, Driessensven, Nieuw-Bergen, Limburg, Netherlands, 7 October 1999 (Jaap Dijkhuizen) **303** Short-toed Eagle / Slangenarend *Circaetus gallicus*, Great Ganilly, Scilly, England, October 1999 (Phil Palmer) **304** American Black Tern / Amerikaanse Zwarte Stern *Chlidonias niger surinamensis*, juvenile, Weston-super-Mare, Avon, Somerset, England, October 1999 (Steve Young/Birdwatch). Note dark flanks and much white on head. **305** Chimney Swift / Schoorsteengierzwaluw *Chaetura pelagica*, Millbrook, Cornwall, England, October 1999 (Steve Young/Birdwatch) **306-307** Pallid Swift / Vale Gierzwaluw *Apus pallidus*, Flamborough Head, East Yorkshire, England, October 1999 (Steve Young/Birdwatch)

The second **African Swamp-hen** *Porphyrio madagascariensis* for Denmark was an adult at Vejlen, Tåsinge, Fyn, from 8 November onwards (the first was an adult at Agersø, Skælskør, Vestsjælland, on 14 July 1998). At Abitibi, Western Quebec, Canada, a **Common Crane** *Grus grus* stayed on 2-7 October with **Sandhill Cranes** *G canadensis* (there were less than a dozen previous North American records); it was apparently paired with a Sandhill Crane and feeding a possible hybrid juvenile (for pictures, see <http://www.uqac.quebec.ca/~gsavard/grue.htm>). The third **Semipalmated Plover** *Charadrius semipalmatus* for Spain was reported from Galicia in early September. Reportedly, a **Killdeer** *C vociferus* flew over Hugh, St Mary's, on 31 October. In the Netherlands, an adult **Kittlitz's Plover** *C pecuarius* stayed at Het Rutbeek, Enschede, Overijssel, on 2-7 September; its bill was deformed and the bird was regarded as an escape. In the UAE, **Caspian Plovers** *C asiaticus* were seen in Abu Dhabi city park on 20 September (one), at Al Ain camel track on 21 September (nine), and at Dubai pivot fields on 23 September (two), while there were five at a number of locations during October. The second **Lesser Sand Plover** *C mongolus* for the Atlantic coast of North America was a male in summer plumage at Rhode Island's Charleston Breachway, USA, on 24-26 July. There were previous records in the eastern half of America for Ontario and at least two from Louisiana. The presumed female at Baie de Seine, Seine-Maritime,

France, stayed from 29 August to 2 September; it may have been the same individual as the one present in West-Vlaanderen, Belgium, on 4-5 August and at Hemmes de Marq, Nord, France, on 7-9 August (cf Dutch Birding 21: 229, 238-239, 1999). If accepted, an **American Golden Plover** *Pluvialis dominicus* at Gyokerti fishponds, Hortobágy, on 5 October will be the first for Hungary. **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* were seen at, eg, Clauen, Niedersachsen, from 8 September onwards; Blokzijl, Flevoland, Netherlands, on 4 October; and Melun, Seine-et-Marne, France, from 29 October into November. On 9 September, 17 **White-tailed Lapwings** *V leucurus* were counted at Dubai sewage works pits.

During September, an unprecedented influx of **Semipalmated Sandpipers** *Calidris pusilla* occurred with 14 in Britain and c 20 in Ireland. In France, one was found on Sein, Finistère, on 7 October. A juvenile **Western Sandpiper** *C mauri* stayed at Ballydehob, Cork, on 1-6 September. A juvenile **Least Sandpiper** *C minutilla* was present at Blacktoft Sands, East Yorkshire, England, on 18-23 October. In October, the second Western Sandpiper and the third Least Sandpiper for Spain were reported from Galicia. In September, c seven **White-rumped Sandpipers** *C fuscicollis* were seen in Britain and Ireland, and in October c 10. In Scilly, up to four (including three juveniles) were present on Bryher from

308 Presumed escaped Kittlitz's Plover / vermoedelijk ontsnapte Herdersplevier *Charadrius pecuarius*, adult, Het Rutbeek, Enschede, Overijssel, Netherlands, 5 September 1999 (*Carl Derks*) **309** Double-crested Cormorant / Geoorde Aalscholver *Hypoleucis auritus*, Madalena, Pico, Azores, 25 September 1999 (*Axel Halley*)

310 White's Thrush / Goudlijster *Zoothera aurea*, St Agnes, Scilly, England, October 1999 (Steve Young/Birdwatch)
311 Blue Rock Thrush / Blauwe Rotslijster *Monticola solitarius*, male, St Mary's, Scilly, England, October 1999 (Steve Young/Birdwatch) **312** Swainson's Thrush / Dwerglijster *Catharus ustulatus*, Garinish, Cork, Ireland, 12 October 1999 (Paul Kelly) **313** Pectoral Sandpiper / Gestreepte Strandloper *Calidris melanotos*, 't Zand, Noord-Holland, Netherlands, 19 September 1999 (Harm Niesen)

24 October and up to three at Porthloo, St Mary's, from 22 October. The first for Morocco was an adult at Barrage Idriss Ier on 21 September. On 15 October, a juvenile was found at Garður, Iceland. On 26 October, one was seen in Vigo, Spain. From 23 October onwards, singles stayed on Ouessant and at Les Sables d'Olonne, Vendée, France. In September and early October, **Baird's Sandpipers** *C bairdii* were seen at up to seven sites in Ireland, two in England and two in Scotland. On 12-17 October, one stayed at Saint-Brieuc, Côtes-d'Armor, France. In September, an invasion of at least 88 **Pectoral Sandpipers** occurred in Britain while c 14 were reported in France, c 12 in Ireland, 12 in the Netherlands, four in Spain (also three in October) and two in Poland. In October, c 13 were seen in Britain. The 10th for Hungary stayed near Hevesvezekeny on 13-14 September. The first for Romania was a juvenile at Caraorman, Danube delta,

on 15 September. The eighth for Morocco was a juvenile at Larache on 17 September. The fifth **Sharp-tailed Sandpiper** *C acuminata* for Norway was an adult photographed at Gaulosen, Melhus, Sør-Trøndelag, between 24 August and 7 September. In England, one stayed on Foulness, Essex, on 11-12 September. In Scilly, a presumed adult **Wilson's Snipe** *Gallinago delicata* was present at Porthellick, St Mary's, on 3-8 September. The second **Short-billed Dowitcher** *Limnodromus griseus* for Britain was a juvenile at first staying at Rosehearty beach near Fraserburgh, Aberdeenshire, Scotland, on 11-24 September and then 200 miles south at Seal Sands, Teesside, England, from 29 September to 30 October (the first was at Leighton Moss, Lancashire, England, in October 1998; contra Dutch Birding 20: 249, plate 208, 1998). In the Azores, one was photographed on 13 September at Cabo da Praia, Terceira. If accepted, a juvenile at Höfn, Hornafjörður,

on 21-24 September will be the first for Iceland. The first **Long-billed Dowitcher** *L scolopaceus* for the Indian subcontinent stayed at Bharatpur, Rajasthan, India, on 13-23 February 1997 (Forktail 15: 95-96, 1999). In Scilly, up to two juvenile **Upland Sandpipers** *Bartramia longicauda* were present on St Mary's from 7 October into November. Reportedly, one flew past Oostende, West-Vlaanderen, on 3 October. On 10 August, a record 32 **Marsh Sandpipers** *Tringa stagnatilis* were seen together at Aigues-Mortes, Camargue, Gard. From 3 November onwards, a **Greater Yellowlegs** *T melanoleuca* was seen at Loch Mor, Western Isles, Scotland. During October, four **Lesser Yellowlegs** *T flavipes* were found in Britain and Ireland. On 13-18 October, one stayed at Olonne-sur-Mer, Vendée. The sixth for the Netherlands was reported on Terschelling on 3 November. In England, a **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* stayed at Holbeach Marsh, Lincolnshire, on 15-28 August; on 3-4 October, one was at Blaxton Meadow, Devon. The first for Poland was a juvenile present at Mietkowski from 30 September to 15 October. In France, a juvenile was at île d'Yeu, Vendée, on 14-17 September. **Wilson's Phalaropes** *Phalaropus tricolor* stayed at Point of Ayre, Isle of Man, on 20-21 September and Blacktoft Sands, East Yorkshire, on 2-13 October.

An invasion of **Pomarine Jaeger** *Stercorarius pomarinus* occurred along the Baltic coast of Sweden from 23 September to at least mid-October (with, for instance, 365 counted at one site). A **Laughing Gull** *L atricilla* was seen near Rennes, Ille-et-Vilaine, France, from 24 October into November. A **Franklin's Gull** *L pipixcan* flew past North Stoke, West Sussex, England, on 3 September. In Ireland, singles turned up on 5 September in Meath and on 22 September in Dublin. On 3-7 October, a second-winter stayed at Gormanstown, Meath, and on 17 October at Lurgan Green, Louth. In France, one was present at Saint-Pierre-des-Corps, Indre-et-Loire, from 6 October. On 17 October, a second-winter was reported south of Dundalk, Louth, Ireland. On 21-26 October, an adult **Black-tailed Gull** *L crassirostris* stayed at Indian Head Park, North Sydney, Nova Scotia, Canada. In Morocco, a first- and a second-winter **Common Gull** *L canus canus* were seen at the mouth of Oued Souss, Agadir, until at least 1 October. The first **Baltic Gull** *L fuscus* for Belgium was an adult staying at the Ilzer mouth near Nieuwpoort on 10-16 October. In Bulgaria, an **Armenian Gull** *L armenicus* was reported at Durankulak on 20 September. An adult **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was present at Myvatn, Iceland, on 2-3 July. The second **Gull-billed Tern** *Gelochelidon nilotica* for Iceland was an adult at Sandgerði on 25 September. In 1998, eight pairs were present at two sites in the Danish Wadden Sea area; however, all breeding failed and no young have been produced in Denmark since 1995. In south-western Morocco, a large flock of c 80 **Royal Terns** *Sterna maxima* stayed at Khnifiss on 5 September (small numbers were seen along the coast further north to Agadir and beyond). On 1 October, a flock of 110 **Lesser Crested Terns** *S bengalensis* was present at Sebkhia Sidi Garous, Jerba,

on 1 October. An **Elegant Tern** *S elegans* remained at Honeymoon Island, Pinellas County, Florida, USA, on 5-23 October (the species is rarer in the eastern USA than in Europe). The second **Common Tern** *S hirundo* for Iceland was an adult at Húsavík on 25-26 September. The third **Forster's Tern** *S forsteri* for the Netherlands was a first-winter discovered on Terschelling on 13 November. The first **American Black Tern** *Chlidonias niger surinamensis* for Ireland was a juvenile at Sandymount, Dublin, on 3-7 September and the first for England was in Weston-super-Mare, Avon, Somerset on 3-11 October (all previous European records of this taxon were in Iceland). The second **White-winged Tern** *C leucopterus* for California was a first-winter in Monterey County from 4 September to 16 October. A juvenile was seen at the White Sea, Russia, on 9 October.

If accepted, an **Oriental Cuckoo** *Cuculus saturatus* photographed at Gambell on 23 August was the first for autumn in Alaska (there were eight records for late spring and summer in western Alaska). For photos, see mystery birds section at <http://www.rtd.com/~garyhr/GaryRosenbergHomePage.html>. In England, single **Yellow-billed Cuckoos** *Coccyzus americanus* were in Cornwall on 10 October and on Tresco on 12-20 October. The fourth **Eurasian Pygmy Owl** *Glaucidium passerinum* for Gotland was at Östergarn on 4 October and probably related to movements in this species (and also **Tengmalm's Owl** *Aegolius funereus*) noted on the Swedish mainland. Near Kobenhavn, Denmark, a **Eurasian Pygmy Owl** was found moribund as window victim on 17 October and three more were discovered until 9 November. From 14 October to 9 November, nine **Tengmalm's Owls** were encountered in eastern Denmark. The singing **Hume's Owl** *Strix butleri* at Sho'ab, western Socotra, on 23 May was not 1000 km but a few 100 km south of its known range as it is nowadays found in Oman and Yemen (contra Dutch Birding 21: 230, 1999). A **Dark Barn Owl** *Tyto alba guttata* found dead at Kelling, Norfolk, England, on 31 October had been ringed as a chick at Noordbeemster, Beemster, Noord-Holland, on 28 August 1999 (ring number 5335311). In Scilly, a **Common Nighthawk** *Chordeiles minor* was seen first on St Agnes on 22 September and then on St Mary's on 23-24 September and Tresco on 28 September. Singles were recorded in Scilly on Bryher on 23-29 October and on St Agnes on 24-25 October and in Cornwall at Firkeel on 24 October. The first for Wales was found dead near Cardigan on 27 October. At Ballydonegan, Cork, the first for Ireland was discovered on 24 October by birders searching in vain for a **Chimney Swift** *Chaetura pelagica* present at this site on the previous day. An unprecedented influx of Chimney Swifts in England and Ireland included c 13 individuals reportedly flying over St Mary's (22-25 October); Axe mouth, Devon (22-23 October); Drift Reservoir, Millbrook and Penzance, Cornwall (one on 22-23 October and two on 24-25 October); Cape Clear, Cork (for 45 min on 23 October); Allihies, Cork (23 October); Churchtown and Rosslare, Wexford (23-27 October); Gailey, Cork (25

314 Pallas's Warbler / Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus*, St Mary's, Scilly, England, October 1999 (Steve Young/Birdwatch) **315** Bobolink / Bobolink *Dolichonyx oryzivorus*, Skokholm, Pembrokeshire, Wales, October 1999 (Iain H Leach) **316** Melodious Warbler / Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta*, Malin Beg, Donegal, Ireland, 26 September 1999 (Anthony McGeehan)

317 Red-flanked Bluetail / Blauwstaart *Tarsiger cyanurus*, Rame Head, Cornwall, England, October 1999
(Steve Young/Birdwatch)

October); St Agnes (25-26 October); Grove Ferry, Kent (29-30 October); and Tresco (30 October). About a month before this influx, one was reported near Zandvoort, Noord-Holland, the Netherlands, on 19 September. The first for Sweden was twitted at Gårdby, Öland, from 6 November. If accepted, a **Pallid Swift** *Apus pallidus* on Öland on 9 October will be the third for Sweden and the second for 1999. An unprecedented influx in Britain included well-watched individuals at Hartlepool Headland, Cleveland, on 24-25 October; at Flamborough Head, East Yorkshire, on 25-28 October; and at Sheringham, Norfolk, on 5 November (it ended up flying into a car and was taken into care). On 24, 25 or 26 October, others were reported at Burnmouth, Borders; Llanfairfechan, Gwynedd; Mundesley, Norfolk; Happisburgh, Norfolk; and Bockhill, Kent. On 31 October, singles were seen at Covehithe and Sizewell, Suffolk, and West Runton, Norfolk. The first **Pacific Swift** *A. pacificus* for the UAE was claimed at Al Wathba on 24 September. The 14th **Eurasian Wryneck** *Jynx torquilla* for Iceland was found exhausted at Reynivellir, Suðursveit, on 18 September.

A **Red-rumped Swallow** *Hirundo daurica* stayed at Sundsvall, Medelpad, Sweden, on 24 August. In October, singles occurred on Vlieland, Friesland, on 30 September; at Tíree, Argyll, Scotland, on 4 October; and at Eemshaven, Groningen, Netherlands, on 24-25 October. The first **Asian House Martin** *Delichon dasypus* for

the Middle East stayed at Al Wathba, UAE, on 14-21 October. A **Blyth's Pipit** *Anthus godlewskii* was present at Happisburgh, Norfolk, England, from 25 September to 4 October. In the UAE, six were seen between 17 September and 23 October. The second **Olive-backed Pipit** *A. hodgsoni* for Belgium was trapped at Verviers, Liège, on 18 September. At least 16 **Black-crowned Sparrow-larks** *Eremopterix nigriceps* were counted on 8 September at Oued Jenna, c 180 km north from the northern Mauritania border. On 30 October, an **Oriental Skylark** *Alauda gulgula* was reported on Stronsay, Orkney. A first-year male **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* was trapped at Svenska Högarna, Uppland, on 6 October. The third for the Netherlands was a female-type trapped and retrapped up to eight times during 11-16 October at Kroons Polders, Vlieland (on 16 October, it was released at Lange Paal). In Britain, five were present in mid-October at: St Abb's Head, Borders (14-21 October); Scatness, Shetland (16-17 October); Rame Head, Cornwall (17-24 October); Burnham Deepdale, Norfolk (first-winter; trapped on 17 October); and Skegness, Lincolnshire (22-23 October). The seventh **Pied Stonechat** *Saxicola caprata* for the UAE was a male at Dibba on 3 September. The fifth **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* for Sweden (and the second for 1999) stayed at Värmdö, Stockholm, on 9-13 October. The first for Germany was on Helgoland on 14-17 October. A **Pied Wheatear** *O. pleschanka* stayed at Pori, Finland, on 2-5 October.

The sixth for the Netherlands was a male on Texel, Noord-Holland, on 4-15 October and the seventh a female briefly at Huizen, Noord-Holland, on 24 October. Singles were seen at Happisburgh, Norfolk (2 October), at Pori, Finland (2-5 and 24 October), at Närsholmen, Gotland (first-year male; 16 October), at Deerness, Orkney (16 October), at Choseley, Norfolk (14-17 October), on North Ronaldsay, Orkney (21-24 October), at Slains, Aberdeenshire (from 28 October into November), and a female at Nederweert, Limburg, Netherlands (from 9 November). Two **black-eared wheatears** *O. hispanica/melanoleuca* were seen in Sweden: a female in Bohuslän on 26 September and a male in Skåne on 3 October. In the UAE, single **Variable Wheatears** *O. picata* were at Masafi on 3 September and at Qarn Nazwa on 10 September. **Desert Wheatears** *O. deserti* were reported from St Kilda, Western Isles, on 20 October and Västergårde, Gotland, on 21-24 October. In Scilly, a male **Blue Rock Thrush** *Monticola solitarius* stayed at Porthloo, St Mary's, on 14-15 October. In Finland, a **White's Thrush** *Zoothera aurea* was found as a window victim at Raahe on 29 September. In Scilly, one stayed on St Agnes from 6 October into November. A first-year male **Siberian Thrush** *Z. sibirica* was present on Gugh, Scilly, on 5-8 October. A **Swainson's Thrush** *Catharus ustulatus* stayed at Garinish Point, Cork, on 11-12 October. On Utsira, one was present on 12-15 October. A **Veery** *C. fuscescens* was at St Levan, Cornwall, on 13 October. The first **Eyebrowed Thrush** *Turdus obscurus* for Wales was trapped on Bardsey on 12 October. In Norway, a **Black-throated Thrush** *T. ruficollis atrogularis* turned up on Utsira on 16 October. A female-type was found on Unst, Shetland, on 20 October.

The second **Cetti's Warbler** *Cettia cetti* for Hungary was trapped at Fenekepuszta, Balaton lake, on 23 October (the first was here on 25 October 1996). In addition to Dutch records during August, single **Zitting Cisticolas** *Cisticola juncidis* were also seen in the second half of September at Den Oever and at Diemen, Noord-Holland. At Heist, West-Vlaanderen, Belgium, up to three were still singing during October. A **Pallas's Grasshopper Warbler** *Locustella certhiola* was found on Foula, Shetland, on 22 September. The third for Belgium was a first-winter trapped at Wetteren, Oost-Vlaanderen, on 25 September. In Shetland, **Lanceolated Warblers** *L. lanceolata* were on Unst on 15 October and on Fair Isle on 16 October. The fourth for Sweden was trapped at Utklippan, Blekinge, Sweden, on 19 October. The second **Paddyfield Warbler** *A. agricola* for Poland was trapped at Druzno on 25 August. The sixth for Hungary was a juvenile trapped at Fertoujlak on 7 September. Others were trapped at Beerse, Antwerpen, Belgium, on 12 September; Slevdalsvannet, Farsund, Vest-Agder, Norway, on 17 September; and Fair Isle on 22-23 September. The ninth ringing record for the Netherlands concerned an adult at Castricum, Noord-Holland, on 16 October. The fifth for Hungary was a juvenile trapped at Kolon lake, Kiskunsag, on 17 October. In Greater London, England, one stayed at Lea

Valley on 26-28 October. On 20 August, a **Blyth's Reed Warbler** *A. dumetorum* was trapped at the Vrhniko ornithological station near Ljubljana, Slovenia. On 26-29 September, up to two were present on Fair Isle (both being ringed) and one on 4 October. The fourth for the Netherlands was sound-recorded but difficult to see on Texel on 23-29 October. On 31 October, one was seen at Harchies, Hainaut, Belgium. In Sweden, a **Booted Warbler** turned up at Tvedöra, Skåne, on 30 August. The first for Italy was in Tuscany on 4-5 September. The first for Slovenia was trapped at the Vrhniko station on 16 September. Furthermore, the species was reported from, eg, Rottumerplaat, Groningen, Netherlands, on 5 September; Portland, Dorset, on 13-14 September; Heist, West-Vlaanderen, on 19 September; Hartlepool, Teesside, on 20-21 September; Slevdalsvannet, Vest-Agder, on 26 September; Vlieland on 28 September; Mustasaari, Norrskär, Finland, on 5-6 October, and Utsira on 9 October. In the north-western tip of Ireland, a **Melodious Warbler** *Hippolais polyglotta* at Malin Beg from 24 September to 10 October was the second for Donegal. From 30 October onwards, **Sardinian Warblers** *Sylvia melanocephala* stayed at Dungeness, Kent, and at Knokke, West-Vlaanderen, Belgium. In Iceland, two **Barred Warblers** *S. nisoria* were found at Eyjafjöll on 18 September. During October, an influx of c 57 **Blackcaps** *S. atricapilla* occurred in Iceland. If accepted, a **Two-barred Warbler** *Phylloscopus plumbeitarsus* ringed at Utklippan, Blekinge, on 6 October will be the second for Sweden and the sixth for Europe (a report on 18 August 1996 in Västerbotten has not (yet) been accepted). In Shetland, at least four **Arctic Warblers** *P. borealis* were seen between 29 August and 1 October, and one was also reported at Holme, Norfolk, on 5 September. The second for Iceland was at Eyjafjöll on 18 September. The fourth for Malta was a first-year ringed on 7 October (the first was in 1986). This autumn's first **Pallas's Leaf Warbler** *P. proregulus* for the Netherlands was reported on 6 October on Texel. In Sweden, 25(!) were seen at Örskär, Uppland, on 10 October alone (there were 98 for Sweden until 31 October). It was the species' second best year for Finland with more than 100 individuals until 31 October (best year was 1996 with 130). The first for Slovenia was trapped and photographed at Ljubljansko barje on 15 October. On St Lawrence Island, the first **Yellow-browed Warbler** *P. inornatus* for North America was photographed at Gambell on 23-24 September. The third for Hungary was trapped at Ócsa on 1 October. **Hume's Warblers** *P. humei* stayed at Reculver, Kent, on 17-18 October and at Mundesley, Norfolk, on 20-23 October. Others were reported at Ottenby, Öland, on 23-24 October; at Hoorn, Terschelling, on 25 October; at Luvia, Säppi, Finland, from 30 October; at Portland, Dorset, from 4 November; and at Katwijk, Zuid-Holland, on 8 November. This autumn's first **Radde's Warbler** *P. schwarzi* for Sweden was trapped on 23 September (and staying until 3 October) at Stora Fjäderägg, Västerbotten (there were four more until 19 October); this autumn's first for Finland was on 25 September at Helsinki (there were six more until 9 October); and this autumn's first for

318 Booted Warbler / Kleine Spotvogel *Acrocephalus caligatus*, Vhrnika, Slovenia, 16 September 1999 (*Dare Sere*)

319 Radde's Warbler / Raddes Boszanger *Phylloscopus schwarzi*, Schiermonnikoog, Friesland, Netherlands, 6 October 1999 (*André J van Loon*)

England was on 27-28 September on Brownsman, Farne Islands, Northumberland (up to 25 for Britain until late October, including a handful in Scilly in early October). In the Netherlands, singles were trapped on Schiermonnikoog, Friesland, on 6 October and on Texel on 8 October. On Helgoland, one was seen on 6 October and, in Poland, one was trapped near Darlowo on 7 October. In France, singles were recorded in Charente-Maritime on 14 October, in Pas-de-Calais on 15 October, on Ouessant on 24 October and in Loire-Atlantique on 27 October. There were three during October in Belgium. This autumn's first **Dusky Warbler** *P fuscatus* for Britain was in Orkney on North Ronaldsay on 21 September (there were up to nine until 1 November). In France, this autumn's first was at Loon Plage, Nord, on 3 October (three singles turned up during 17-20 October). In Sweden, three were recorded from 30 September to 24 October. On 1-4 August, 10 **Goldcrests** *Regulus regulus*, including at least three juveniles, were at Hallormsstadaskógur, constituting the first successful breeding for Iceland. A first-winter female **Collared Flycatcher** *Ficedula albicollis* was trapped on Fair Isle on 23 September.

In Scotland, a **Lesser Grey Shrike** *Lanius minor* stayed on Fetlar, Shetland, on 16-19 September and a first-winter was at Wormiston, Fife, on 17-18 October. If accepted, a **Long-tailed Shrike** *L schach* at Khalidiyah, Abu Dhabi, on 9-11 September would be the first for the UAE. From 5 September onwards, huge westward movements of **Eurasian Jay** *Garulus glandarius* were reported from the Baltic coast, including maximum counts at Pape, Latvia, of 16 750 on 16 September and 10 803 on 17 September. In Ireland, a **Western Jackdaw** *Corvus monedula* showing characters of the eastern subspecies *C m soemmerringii* was photographed at Glencolmille, Donegal, on 14-17 October. Also in Donegal, at least one **Greenland Redpoll** *Carduelis flammea rostrata* was at Rocky Point from 24 September onwards. The first **Arctic Redpoll** *C hornemanni* for Ireland was a first-winter on 4-5 October (and 10 October) on Dursay Island, Cork. A juvenile male **Two-barred Crossbill** *Loxia leucoptera* turned up on Whalsay, Shetland, on 25 September. This autumn's firsts for the Netherlands were reported on 10 October. In Denmark, after a few **Parrot Crossbills** *L pytyopsittacus* in Sjælland on 26 September, a flock of 102 reportedly flew south at Gedser, Falster, on 3 October. From 31 October to at least 8 November, a first-winter **Long-tailed Rosefinch** *Uragus sibiricus* stayed at Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands; it had no apparent signs of captivity. The 12th **Myrtle Warbler** *Dendroica coronata* for Iceland was a juvenile at Hvalsnes, Midnes, on 10 October. On 17 October, one stayed on South Uist, Western Isles, Scotland. If accepted, a singing male **Common Yellowthroat** *Geothlypis trichas* at Lacanau, Gironde, on 19 October will be the first for France. In Wales, a first-winter **White-throated Sparrow** *Zonotrichia albicollis* was briefly seen in Caernarvonshire on

18 September. The first **Black-faced Bunting** *Emberiza spodocephala* for Norway was a first-year male trapped and ringed at Titran, Frøya, Sør-Trøndelag, on 2 October. In England, a female-type was videoed at Woodhorn, Northumberland, on 23 October. In the Netherlands, a first-year female **Pine Bunting** *E leucocephalos* was trapped and ringed at Castricum on 8 November. In Slovenia, a **Little Bunting** *E pusilla* was trapped at Vrhnika on 1 October. The first **Black-headed Bunting** *E melanocephala* accepted for Malaysia and Borneo concerned one first-winter on 16 October 1996 and three on 22 October 1997 at Pulau Tiga National Park off the western coast of Sabah (Forktail 15: 102-103, 1999). In Orkney, an immature stayed on North Ronaldsay from 22 September to 4 October. A **Bobolink** *Dolichonyx oryzivorus* was on Skokholm, Pembrokeshire, Wales, on 13-14 October. In England, a first-winter male **Baltimore Oriole** *Icterus galbula* stayed on Bryher, Scilly, on 27-28 September; another was at Culver Down, Isle of Wight, on 22 October.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, British Birds, Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift, Forktail, Limicola, Nieuwsbrief NZG, Ornithologische Beobachter, Regulus, Vår Fågelvärld and Wing-ing It were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). I wish to thank Peter Adriaens (Ireland), Mattias Backlund, Tor Bollingmo, Rolf Christensen, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Charles Coleiro, Jo Cooper, Andrea Corso, Mike Crewe, Eric Dempsey, Gunter De Smet, Jochen Dierschke, J I Díes (Valencia), Gerald Driessens, Hugues Dufourny, Marc Duquet, Enno Ebels, Klaas Eigenhuis, Bertrand Eliotout, Lambart von Essen, Annika Forsten, Peter Fraser (UK), Hans Frey, Steve Gantlett, Niels Gilissen (Tunisia), Gerard Gorman, Marcello Grussu, Morten Günther, Ricard Gutiérrez, Hans ter Haar, Tim Harris (Birdwatch), Cornelis Hazevoet, Martin Helin, Erik Hirschfeld (Sweden), Remco Hofland, Klaus Hubatsch, Erling Jirle (Sweden), Martijn de Jonge, Adrian Jordi, Juris Kazubiernis (Latvia), Guy Kirwan, Yann Kolbeinsson, Paul Lehman, André van Loon, Gábor Magyar, Pierre Le Maréchal (France), Anthony McGeehan, Peter Meininger, Markku Mikkola-Roos (White Sea), Richard Millington, Geir Mobakken, Killian Mullarney, Mikael Nord (Club 300), Rudy Offereins, Mika Ohtonen (Finland), Georges Oliso, Hal Opperman, Gerald Orel, Otto Overdijk, Ian Paulsen, Palle Rasmussen, Colin Richardson (UAE), Magnus Robb, Luciano Ruggieri, Michael Sammut, Antonio Sandoval (Galicia), Germain Savard (Quebec), Valéry Schollaert, Bob Scott, Dare Sere (Slovenia), Hadoram Shirihai, Gerrit Speek (Dutch Ringing Centre), Tadeusz Stawarczyk (Poland), Frank Stühmer, Peter Symens (Socotra & New Jersey), Luc Verroken, Ruud Vlek, Roland van der Vliet, Arfon Williams, Pierre Yéou and Ricard Zink for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **augustus-september 1999**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN Behalve her en der wat losse exemplaren verbleven 45 **Casarca's** *Tadorna ferruginea* op 15 augustus bij Eemdijk, Utrecht, en 22 op 4 september, nog steeds, bij de Steile Bank, Friesland. Een **Witoogend** *Aythya nyroca* werd op 22 september gemeld in het Markiezaat bij Bergen op Zoom, Noord-Brabant. Ruim 70 **Eiders** *Somateria mollissima* vlogen op 27 september over de Kaliwaal bij Nijmegen, Gelderland. Het onvolwassen mannetje **Koningseider** *S. spectabilis* zou naar verluidt de gehele periode op Vlieland, Friesland, zijn gebleven maar werd vanaf eind september door trouwe Vlielandgangers niet meer aangetroffen. Op 16 september trok een **IJsduiker** *Gavia immer* langs Scheveningen, Zuid-Holland. Midden september werden c 3600 **Geoorde Futen** *Podiceps nigricollis* geteld op de Grevelingen, Zeeland. Vanaf half augustus werden reeds 10 **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* en vier **Noordse Pijlstormvogels** *P. puffinus* waargenomen. **Vale Pijlstormvogels** *P. mauretanicus* verschenen op 6, 15 (drie) en 19 augustus en op 6, 12 en 18 september langs Camperduin, Noord-Holland, en op 19 en 20 augustus langs Scheveningen. Eén exemplaar was op 19 september een half uur ter plaatse bij Katwijk, Zuid-Holland. Later op de dag werd vermoedelijk dezelfde vogel nog gezien langs Scheveningen, langs De Vulkan in Den Haag, Zuid-Holland, en langs de Maasvlakte, Zuid-Holland. **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* werden waargenomen op 15 augustus en 30 september bij Camperduin en op 30 september bij Terschelling, Friesland. **Kuifaalscholvers** *Stictocorbo aristotelis* werden gezien op 2 augustus bij Neeltje Jans, Zeeland, op 15 augustus twee bij IJmuiden, Noord-Holland, van 9 tot 25 september drie in de omgeving van Hoek van Holland en de Maasvlakte en op 26 september één bij Scheveningen. In augustus verbleven maximaal vier **Woudapen** *Ixobrychus minutus* bij Budel-Dorplein, Noord-Brabant. Een **Kwak** *Nycticorax nycticorax* werd op 10 augustus gemeld bij IJzendijke, Zeeland. Op 29

juli werd een vliegende **Ralreiger** *Ardeola ralloides* gezien bij Deurnsche Peel, Noord-Brabant. **Koereigers** *Bubulcus ibis* werden waargenomen van 29 augustus tot 16 september afwisselend bij de Weergors bij Hellevoetsluis, Zuid-Holland, en in het Quackjeswater, Zuid-Holland, op 5 september nabij Emmadorp, Zeeland, van 14 tot 16 september in de Bandpolder, Friesland, en van 16 tot 19 september in polder Arkemheen, Gelderland. Er waren broedgevallen van **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* op Schiermonnikoog, Friesland, in het Quackjeswater (vijf tot zeven paar) en in de Braakman, Zeeland. In het hele land werden in totaal c 275 exemplaren gemeld met als grootste concentraties: op 31 augustus 21 in het Quackjeswater, op 9 september 21 bij het Rammegors, Zeeland, op 15 september c 130 in het Grevelingen-gebied, op 16 september 31 op het Veerse Meer, Zeeland, en op 26 september 20 op Texel, Noord-Holland. Er werden ten minste 14 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* gemeld. Lange tijd verbleven er twee in het Lauwersmeer, Groningen, twee in De Wieden, Overijssel, twee in de Lepelaars- en Oostvaardersplassen, Flevoland, twee bij het Naardermeer, Noord-Holland en één bij Weerselo, Overijssel. In totaal werden c 50 **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* geteld met alleen al 15 over trektelpost Eltenberg op de grens met Duitsland bij Spijk, Gelderland. Leuke groepjes waren het vijftal op 10 en 11 augustus bij Beerta, Groningen, en zes op 2 september over Beek-Ubbergen, Gelderland. Een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* verbleef op 21 en 22 augustus op het Rammegors, Zeeland. Er werden **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* gemeld op 2 augustus bij Assen, Drenthe, twee op 25 augustus bij Westkapelle, Zeeland, twee op 28 augustus over Lemmer, Friesland, en één op 12 september over de Hoog Buurlosche Heide, Gelderland. **Rode Vrouwen** *M. milvus* werden opgemerkt op 3 augustus bij Amsterdam, Noord-Holland, op 16 augustus bij Oudkerk, Friesland, op 24 augustus over Maarn, Utrecht, drie op 25 augustus langs Katwijk, en op 12 september één over de Eltenberg, Gelderland, en één over Wolvega, Friesland. Alweer een onvolwassen **Lammergier** *Gypaetus barbatus* vloog op 21 augustus over de Philipsdam en later over St-Philipsland, Zeeland. Er waren meldingen van **Slangenarenden** *Circus gallicus* op 2 september over Den Haag, op 19 september over De Haeselaar bij Echt, Limburg, op 24 september over Tilburg, Noord-Brabant, en op 25 september over Spijk, Gelderland. Een mannetje **Steppekiekendief** *Circus macrourus* werd waargenomen op 5 september op de Maasvlakte. Buiten de vogels in de broedgebieden in de Lauwersmeer, Flevoland en de Carel Coenraadpolder, Groningen, werden vanaf half augustus zes **Grauwe Kiekendieven** *C. pygargus* op trek gezien. Een erg vroege **Ruigpootbuzerd** *Buteo lagopus* werd op 25 augustus gemeld in het Naardermeer. Een **Bastaard- of Schreeuwarend** *Aquila clanga/pomarina*

werd tussen 6 augustus en 11 september een zestal keren in het Lauwersmeergebied waargenomen. Meestal was de waarnemingsduur te kort of de vogel te ver – mogelijk ging het om een Schreeuwarend. C 130, voornamelijk doortrekkende, **Visarenden** *Pandion haliaetus* werden gemeld met een piek in midden september. Er waren **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* op 8 augustus bij Joure, Friesland, op 9 augustus over NP De Veluwezoom, Gelderland, op 24 augustus over Huizen, Noord-Holland, en in de Lauwersmeer, op 25 augustus enige tijd bij Wissenkerke, Zeeland, op 7 september jagend bij Rotterdam, Zuid-Holland, op 15 september over Hoek van Holland, op 25 september twee over Spijk, Gelderland, en op 25 en 26 september één bij Budel-Dorplein. Mogelijke **Sakervalken** *F. cherrug* werden gemeld op 30 augustus op Schiermonnikoog en op 19 september bij de Brouwersdam, Zuid-Holland. Behalve het op naam brengen is ook het aantonen van wilde herkomst een lastige opgave. Er werden c 45 **Slechtvalken** *F. peregrinus* doorgegeven, voornamelijk in september. Er waren dit jaar succesvolle broedgevallen bij Spijk, Groningen, in de Eemshaven, Groningen, bij Den Helder, Noord-Holland, bij de Clauscentrale, Roermond, Limburg, en in de Biesbosch, Noord-Brabant.

RALLEN TOT STERNS Begin augustus werden c 50 paar **Kwartelkoningen** *Crex crex* gemeld uit het gebied Oldambt ten noordoosten van Winschoten, Groningen. Twee **Kraanvogels** *Grus grus* bleven vanaf mei aanwezig bij het Fochteloërveen aan de kant van Ravenswold, Friesland, met vanaf eind juli vijf en eind september zelfs zeven exemplaren. Twee exemplaren verbleven de gehele periode bij hut De Zearend in de Oostvaardersplassen, en op 30 augustus waren er twee in de Emmapolder bij de Eemshaven. **Steltkluten** *Himantopus himantopus* verbleven tot 7 augustus in de Ezumakeeg, Friesland, tot 4 september maximaal 12 op het Rammegors, op 4 augustus twee in de Carel Coenraadpolder, van 4 tot 25 augustus vier (na broedgeval) in de Biesbosch, op 23 augustus bij 's-Gravenzande, Zuid-Holland, op 24 augustus in de Marnewaard, Groningen, en van 26 tot 28 augustus een juveniel bij Amsterdam-IJburg, Noord-Holland. Een exemplaar van de ondersoort *H. h. mexicanus* verbleef van 13 tot 23 augustus bij Den Oever, Noord-Holland. Een **Steppevorkstaartplevier** *Glareola nordmanni* werd op 29 augustus enige tijd gezien op de Kraaijenbergse Plassen bij Linden, Noord-Brabant. Op 31 augustus vloog er één over de Ventjagersplaten, Zuid-Holland, en van 8 tot 14 september pleisterde een exemplaar bij het Rammegors. Vreemde escapes waren de **Krokodilwachers** *Pluvianus aegyptius* op 24 juli bij Hoek van Holland en van 4 tot 14 augustus in de Starrevaart bij Leidschendam, Zuid-Holland; de laatste werd uiteindelijk dood opgeraapt. In dezelfde categorie hoort hoogstwaarschijnlijk de adulte **Herdersplevier** *Charadrius pecuarius* thuis die van 2 tot 7 september verbleef op Het Rutbeek nabij Enschede, Overijssel. Een niet-wilde herkomst werd met name gesuggereerd door de misvormde snavelpunt; verder vertoonde de vogel een

ongelijk rup patroon in de vleugels en een grote tamheid. **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* pleisterden op 15 augustus in de Marnewaard, op 18 augustus drie bij Burgervlotbrug, Noord-Holland, van 21 augustus tot 25 september ten minste negen verschillende op de Maasvlakte, op 28 augustus en 5 september op het Rammegors, op 15 september bij 's-Gravenzande, op 18 september in de Emmapolder bij de Eemshaven en op 20 september drie bij Stavenisse, Zeeland. Langsvliegende exemplaren werden opgemerkt op 24 augustus bij Camperduin, op 18 september over de 'tuintjes' bij De Cocksdorp op Texel, op 19 september over de zeereep bij de AW-duinen, Noord-Holland, en op 26 september langs Scheveningen. Het zesde geval van **Bonapartes Strandloper** *Calidris fuscicollis* betrof de adulte die van 1 tot 8 augustus bij Den Oever verbleef. In augustus liep het aantal **Gestreepte Strandlopers** *C. melanotos* al op en vanaf 18 september begon zich een influx van vooral juveniele af te tekenen: van 5 tot 10 augustus in het 'Roodkeelplasje' in de Lauwersmeer, op 5 augustus een adulte in de Kaliwaal, van 24 augustus tot 12 september een adulte in de omgeving van Julianadorp, Noord-Holland, en op 7 september een juveniele aldaar, op 7 september een adulte op de Kraaijenbergse Plassen bij Linden, op 15 september in de Bandpolder, op 18 september twee bij Hoogkerk, Groningen, van 18 tot 20 september één bij Breezand, Noord-Holland, van 18 tot 25 september twee bij 't Zand, Noord-Holland, van 18 tot 29 september maximaal drie bij het Naardermeer, op 19 september één of twee in het Markiezaat bij Bergen op Zoom en op 27 en 28 september één in de Ezumakeeg. Een juveniele **Breedbekstrandloper** *Limicola falcinellus* werd gezien van 11 tot 22 september bij hut De Grauwe Gans in de Oostvaardersplassen en op 13 september werd een exemplaar gemeld bij Zwarte Haan, Friesland. Een **Blonde Ruiter** *Tryngites subruficollis* werd op 16 augustus gemeld in de Eemshaven en op 18 september liet een juveniele zich goed bekijken in de Wevers Inlaag bij Zierikzee, Zeeland. Voornamelijk in augustus werden 20-25 **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* gemeld in de kustprovincies. Groepjes waren onder meer tot 5 augustus in de Starrevaart (drie), van 5 tot 10 augustus in het Jaap Deensgat (vier) en tot 3 september op het Rammegors (drie). Op 24 september was er nog één aanwezig bij Julianadorp. Mogelijke **Grote Geelpootruiters** *T. melanoleuca* werden gemeld op 11 augustus langs de Oostvaardersdijk, Flevoland, en op 21 augustus in De Putten bij Camperduin. Een adulte **Kleine Geelpootruiter** *T. flavipes*, het vijfde geval voor Nederland, werd van 7 tot 14 augustus onregelmatig gezien in het 'Roodkeelplasje' in de Lauwersmeer, vlak bij de plek waar zich ruim een jaar eerder (juli 1998) ook een exemplaar ophield. Een **Terekrutter** *Xenus cinereus* werd kort en vliegend gezien in de Meinerswijk bij Arnhem, Gelderland, op 15 september. De doortrek van **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* werd gekenmerkt door 40-50 gemelde exemplaren voornamelijk eind augustus en begin september. Het grootste groepje telde zeven en verbleef op 23 augustus bij Valom, Groningen. Een 10-tal **Middelste Jagers**

Recente meldingen

320 Blonde Ruiters / Buff-breasted Sandpiper *Tryngites subruficollis*, juveniel, Flauwens Inlaag, Zeeland, 18 september 1999 (Nils van Duivendijk)

321 Kleinste Jager / Long-tailed Jaeger *Stercorarius longicaudus*, juveniel, Katwijk aan Zee, Zuid-Holland, 18 september 1999 (René van Rossum)

Stercorarius pomarinus werd vanaf 20 augustus gezien aan de kust. Langsvliegende **Kleinste Jagers** *S longicaudus* werden gezien op 21 augustus bij de Maasvlakte, op 26 augustus bij Katwijk, op 27 augustus bij Scheveningen, op 29 augustus bij de vuurtoren van Texel, op 1 september bij Camperduin, op 8 september bij Arnhem, op 18 en 29 september bij Huisduinen, Noord-Holland, op 26 september bij Vlieland, en op 28 september bij de Eemshaven. Op 18 september waren exemplaren kort ter plaatse bij Katwijk en bij IJmuiden – de vogel van Katwijk was letterlijk handtam – en op 19 september was er een ringvangst op de kwelders van Schiermonnikoog. Adulte **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* vlogen op 20 augustus langs Terschelling en op 27 augustus langs Bloemendaal, Noord-Holland. De adulte **Ringsnavelmeeuw** *L delawarensis* van Goes, Zeeland, keerde voor het derde opeenvolgende jaar terug op zijn winterstek getuige de waarnemingen aldaar op 29 augustus en 21 september. De lijst met waarnemingen van al dan niet zekere **Baltische Mantelmeeuwen** *L fuscus* is als volgt: op 7 september bij Burgervlotbrug, op 11, 13 en 30 september bij Hoogeveen, Drenthe, op 22 september bij het Kennemermeer bij IJmuiden, op 23 en 24 september op Klein Vink bij Arcen, Limburg, op 23 september en 26 september (twee) bij Papenbeek, Limburg, op 24 en 25 september bij Camperduin, op 25 september op de Maasvlakte en bij St-Maartensvlotbrug, Noord-Holland, op 26 september bij de Abtskolk, Noord-Holland en bij Westkapelle, op 28 en 30 september op Schiermonnikoog, op 29 september bij Scheveningen en op 30 september bij Delfzijl, Groningen. Opvallend is dat, een enkele uitzondering daargelaten, alle vogels als adult werden gemeld. De aantallen van **Pontische Meeuw** *L cachinnans cachinnans* en **Geelpootmeeuw** *L michahellis* liepen gestaag op tot respectievelijk ten minste 90 en ten minste 180, waarvan het merendeel zich in het Limburgse Maasdal ophield. In de rest van het land werden niet meer dan 15 Pontische Meeuwen opgemerkt. **Grote Burgemeesters** *L hyperboreus* werden waargenomen op 19 augustus langs Scheveningen, op 22 september bij IJmuiden en op 29 september langs Bloemendaal. Pleisterende **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* bleven aanwezig bij 't Zand tot 27 augustus, met nog 28 vogels op 2 augustus. Op het Jaap Deensgat verbleven een adulte en een juveniele tot 17 augustus. Doortrekkers verschenen op 1 augustus bij Den Haag, op 2 augustus twee langs Castricum, Noord-Holland, op 18 augustus bij Scheveningen, op 20 augustus acht over Almere, Flevoland, op 26 augustus twee bij Vatrop, Noord-Holland, op 5 september twee bij de Maasvlakte, op 6 september bij Huisduinen, op 7 september bij de Brouwersdam en op 15 september bij De Cocksdorp op Texel. C 65 **Reuzensterne** *Sterna caspia* werden waargenomen, voornamelijk in augustus. Favoriete locaties waren tot 16 september het Jaap Deensgat met een maximum van 14 op 21 augustus, en tot 19 september de Workumerwaard, Friesland, met een maximum van 20 op 16 augustus. Een adulte **Witwangstern** *Chlidonias hybridus* werd op 7 augustus waargenomen in de Eemshaven. Drie

Witvleugelsterne *C leucopterus* verbleven tot 8 augustus bij Den Oever en twee van 3 tot 5 augustus op de Starrevaart. Losse exemplaren werden gezien op 6 augustus langs de Oostvaardersdijk, op 11 augustus op het Jaap Deensgat, Groningen, op 29 augustus op de Starrevaart, op 4 september op het Rammegors, op 19 september bij Den Oever en op 22 september bij Beerta.

GIERZWALUWEN TOT GORZEN Zeer opmerkelijk was de melding van een mogelijke **Schoorsteengierzwaluw** *Chaetura pelagica* die in de ochtend van 19 september langs de kust bij de AW-duinen voorbij vloog. De **Alpengierzwaluw** *Apus melba* die op 25 september over De Vijfhoek bij Diemen, Noord-Holland, vloog is uiteraard ook niet niks. **Bijeneters** *Merops apiaster* vlogen op 8 september langs Wildervank, Groningen, en op 11 september langs Broekhuizenvorst, Limburg. Een juveniele verbleef op 25 september kort op Vlieland en, waarschijnlijk dezelfde, van 26 september tot 5 oktober op Schiermonnikoog. Op 1 augustus liet een **Hop** *Upupa epops* zich zien bij IJsselstein, Utrecht. Het totale aantal doorgegeven **Draaihalsen** *Jynx torquilla*, voornamelijk van eind augustus en begin september, bedroeg c 25. Op 27 september werd een exemplaar dood gevonden in het dorp Oost-Vlieland op Vlieland en op 29 september was er één aanwezig bij Westkapelle. Een onvolwassen **Kortteenleuwerik** *Calandrella brachydactyla* verbleef van 9 tot 12 september bij Uitdam, Noord-Holland. Langs de oostpunt van Vlieland vloog op 30 september een **Roodstuitzwaluw** *Hirundo daurica*. Er werden c 20 **Grote Piepers** *Anthus richardi* gemeld vanaf 8 september, waaronder twee ter plaatse op 11 september in de Kennemerduinen, Noord-Holland, en op 26 september vijf langs Castricum en vier over telpost De Vulkana in Den Haag. C 40 **Duinpiepers** *A campestris* werden gemeld, voornamelijk tussen 23 augustus en 22 september. Vijf bij elkaar op 25 en 26 augustus op een opspuitterrein bij Heel, Limburg, zijn het vermelden waard. **Roodkeelpiepers** *A cervinus* werden, telkens één, opgemerkt op 3, 8 en 11 september op de Maasvlakte, en twee op 18 september aldaar, één of twee op 13 september bij De Cocksdorp op Texel, en één op 19 september bij Den Oever. Ten minste 11 zingende **Graszangers** *Cisticola juncidis*, en derhalve mogelijk zelfs 11 broedparen, werden gemeld. Hiervan verbleef er één in de Makkumer Noordwaard, Friesland, tot 22 augustus; de rest zat in Zeeuws-Vlaanderen, Zeeland. Op 18 september werd een Graszanger ontdekt bij Den Oever en van 19 tot 25 september verbleef een exemplaar in De Vijfhoek bij Diemen. **Waterrietzangers** *Acrocephalus paludicola* werden gezien op 2 augustus bij Purmerend, Noord-Holland, op 8 augustus bij De Krim, Overijssel, van 8 tot 23 augustus één tot vier in de Kwade Hoek, Zuid-Holland, van 15 tot 22 augustus twee tot drie op de Westplaat bij de Maasvlakte, op 25 augustus bij het Kennemermeer, en op 29 augustus in de Kooiwaard bij Piaam, Friesland; er waren ringvangsten op 6 en 7 augustus bij Castricum en op 4 en 5 september in het Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland.

Recente meldingen

Waarnemingen van **Kleine Spotvogels** *A. caligatus* waren er op 5 september op Rottumerplaat, Groningen, en op 28 september op de oostpunt van Vlieland. Een zeer vroege onvolwassen **Sperwergrasmus** *Sylvia nisoria* zat op 4 augustus in de 'tuintjes' op Texel. Andere onvolwassen exemplaren werden gezien op 24 augustus bij Kijkduin, Zuid-Holland, van 24 tot 29 augustus bij Stellendam, Zeeland, op 27 augustus en 6 september bij Westkapelle, op 28 augustus twee wederom in de 'tuintjes' op Texel en op 18 september bij Egmond aan Zee, Noord-Holland, en Petten, Noord-Holland. Vangsten waren er op 23 augustus in de Kennemerduinen, tussen 25 augustus en 9 september vijf bij Castricum, op 28 augustus in de AW-duinen en op 3 september (al een week aanwezig) op Schiermonnikoog. Het doorpiepen van een Noordse Boszanger *Phylloscopus borealis* op 2 september bij De Cocksdorp op Texel veroorzaakte aardig wat paniek maar na enkele uren bleek het toch om een **Grauwe Fitis** *P. trochiloides* te gaan. Een **Bladkoning** *P. inornatus* op 4 september bij Terneuzen, Zeeland, was er vroeg bij. De volgende drie kwamen pas op 18 september op de Maasvlakte, op 22 september bij Delfgauw, Zuid-Holland, en op 30 september op Terschelling. Op 17 september werden **Bergfluiters** *P. bonelli* gevonden bij de Maasvlakte en bij het dorpje Oost op Texel. Een derde werd gemeld op 30 september in Heerhugowaard, Noord-Holland. Een **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* werd op 3 september kortstondig gezien

op de Stuifdijk op de Maasvlakte en een andere werd aangetroffen op 30 september bij Lange Paal op Vlieland. **Grauwe Klauwieren** *Lanius collurio* werden slechts gemeld op 28 en 31 augustus op de Maasvlakte, op 3 september in de AW-duinen, op 25 september in de Kennemerduinen en op 30 september bij Delfzijl. De volgende waarnemingen van **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* leken te duiden op een naderende invasie: op 28 augustus over de Westplaat bij de Maasvlakte, op 2 september over De Vulkaan bij Den Haag, op 8 september in een tuin bij Koudekerke op Walcheren, Zeeland, op 19 september langs Malden, Gelderland, op 24 september over Zuidbroek, Groningen, op 26 september langs de trektelepost bij Spijk, Gelderland, en op 27 september over Delft, Zuid-Holland, en in De Rotte aan de noordkant van Rotterdam, Zuid-Holland. Een **Huiskraai** *Corvus splendens* dook op 24 en 27 augustus op tussen de Kauwen *C. monedula* in Muiden, Noord-Holland. Op 29 september werd waarschijnlijk dezelfde vogel gemeld, vliegend over de A1 bij Muiderberg, Noord-Holland. Juveniele **Roze Spreeuwen** *Sturnus roseus* werden gezien op 3 en 4 september op het Westerveld op Vlieland, op 4 september op de Maasvlakte, op 11 september bij IJmuiden, en vanaf 19 september op de oostpunt van Vlieland. Op trek werden tussen 16 augustus en 19 september c 40 **Ortolanen** *Emberiza hortulana* en vanaf 18 september c 16 **IJsgorzen** *Calcarius lapponicus* gemeld.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland

Remco Hofland, Koningsstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland (remcohofland@hetnet.nl)

Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland

België

EENDEN TOT VALKEN Op 19 september trok een **Casarca** *Tadorna ferruginea* over zee langs Oostende, West-Vlaanderen. Er waren zes waarnemingen van solitaire **Krooneenden** *Netta rufina*, alle in vrouwtjeskleed. Tot 4 augustus verbleef het mannetje **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* nog op Blokkersdijk, Antwerpen, en op 11 september werd er één gezien te leper, West-Vlaanderen. Het mannetje **Kaneeltaling** *Anas cyanoptera* dat op 1 augustus te Lier, Antwerpen, zwom werd op 3 augustus en 21 september weer aangetroffen te Mechelen, Antwerpen; het betreft het achtste geval voor België. Een **Ijsduiker** *Gavia immer* die op 16 september langs Scheveningen, Zuid-Holland, Nederland, trok, vloog iets later langs Oostende, West-Vlaanderen. Op 30 september werd daar een **grote pijlstormvogel** *Calonectris/Puffinus* waargenomen. Tussen 24 en 30 september werden te Oostende slechts 17 **Grauwe Pijlstormvogels** *P. griseus* geteld. Ook andere zeevogels lieten het ten gevolge van ontbrekende najaarsstormen duidelijk afweten; zo werden in de tweede helft van september 18 **Noordse Pijlstormvogels** *P. puffinus* (maximaal zeven op 30 september) en maar één **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leuco-*

rhoa (op 29 september) gezien. Wel werden te Oostende **Vale Pijlstormvogels** *P. mauretanicus* opgemerkt op 13 en 28 september. Op 19 augustus vlogen drie **Kuifaalscholvers** *Stictocarpa aristotelis* langs Middelkerke, West-Vlaanderen, op 21 augustus trokken er twee langs Oostende en solitaire exemplaren werden daar gezien op 13, 22 en 24 september. Juveniele **Woudapen** *Ixobrychus minutus* verbleven te Lier van 11 augustus tot 19 september en te Mechelen op 31 augustus. Naast de klassieke waarnemingen in West-Vlaanderen waren er waarnemingen van **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* te Arendonk, Antwerpen, op 5 augustus; te Broechem, Antwerpen, vier op 20 augustus; te Zelzate, Oost-Vlaanderen, op 22 augustus; te Geel, Antwerpen, op 28 augustus; en te Brecht, Antwerpen, op 14 september. Bij Het Zwin te Knokke, West-Vlaanderen, werd nog tot ten minste 1 september geregeld een **Koereiger** *Bubulcus ibis* aangetroffen. De rest van de groep foerageerde doorgaans tussen Dudzele en Ramskapelle, West-Vlaanderen; maximaal werden daar vier adulte en één juveniele waargenomen op 4 september. De maxima van **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* lagen nu op 25 in Het Zwin te Knokke; vier te Lissewege, West-Vlaanderen; twee in de Uitkerkse Polders, West-Vlaanderen; en 20 in de

Achterhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. Er waren ook waarnemingen te Hoge Maay, Antwerpen, Antwerpen; Blokkersdijk (drie); Dilsen-Stokkem, Limburg (vier); Essen, Antwerpen; Gullegem, West-Vlaanderen; Harelbeke, West-Vlaanderen (twee); Kruibeke, Oost-Vlaanderen; Lokeren, Oost-Vlaanderen; Mechelen; Middelkerke; Stuivekenskerke, West-Vlaanderen; Tienen, Vlaams-Brabant; Walem, Antwerpen; en Zonhoven, Limburg. Het meest opmerkelijk was de waarneming van een overtrekkend exemplaar te Torgny, Luxembourg, op 24 september. Vanaf 6 augustus werden wederom **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* gezien te Zonhoven, met maximaal drie van 23 tot 25 september. Verder waren er waarnemingen te Antwerpen-Linkeroever, Antwerpen (6 augustus); Genk-Bokrijk, Limburg (12 september); Harchies, Hainaut (14 september); Hasselt, Limburg (maximaal twee op 26 september); Kallo-Verrebroek, Oost-Vlaanderen (5 september); Knokke (12 september); Lokeren (16 september); Viersel, Antwerpen (19 september); en Zeebrugge (11 september). Tot midden september werden in totaal 13 **Purperreigers** *Ardea purpurea* opgemerkt. **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* deden het goed met waarnemingen te Kalmthout, Antwerpen, op 3 augustus; te Kallo-Doel op 4 augustus; te Zingem, Oost-Vlaanderen, op 21 augustus; te Péronnes-lez-Antoing, Hainaut, op 22 augustus; te Torgny op 22 augustus, drie op 27 augustus en twee op 20 september; te Heers, Limburg, op 23 augustus; te Melsele, Oost-Vlaanderen (twee) op 28 augustus; en te Bilzen, Limburg, op 25 september. Tot 19 september werden in totaal nog 79 **Ooievaars** *Ciconia* waargenomen; de grootste groep (21-24) vloog over Vucht, Limburg, op 24 augustus. Rond 20 augustus werd een **ibis** *Plegadis* waargenomen bij Stalhille, West-Vlaanderen; dat we met het publiceren van niet geverifieerde waarnemingen zeer voorzichtig moeten omspringen werd nogmaals bewezen door het opdruken van een **Puna-ibis** *P. ridgwayi* (de vijfde voor België sinds 1985) te werf Kluizendok, Gent, Oost-Vlaanderen, van 26 augustus tot 4 september. Wat **Wespendieven** *Pernis apivorus* betreft was er een knappe telling van 242 exemplaren over Torgny op 27 augustus. Ook de andere trekgegevens van die plaats nodigen uit om meer aandacht te schenken aan Waalse trekelposten. **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* vlogen over Zerkegem, West-Vlaanderen, op 9 augustus; over Escanaffles, Hainaut, op 28 augustus; over Tollembeek, Vlaams-Brabant, op 12 september; over Knokke op 16 september; en over Gent, Oost-Vlaanderen, op 17 september. Over Kruibeke en over Meetkerke, West-Vlaanderen, vloog op 1 augustus telkens één **Rode Wouw** *M. milvus*, vanaf 6 september werd er regelmatig één gezien bij Kalken, Oost-Vlaanderen, en op 18 september vloog er één over Pamel-Roosdaal, Vlaams-Brabant. Er werd een totaal van 10 overtrekkende **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* gemeld, de laatste over Brecht op 7 september. Over Berlaar, Antwerpen, vloog op 20 september een mogelijke **Bastaardarend** *Aquila clanga*. De 135 meldingen van **Visarend** *Pandion haliaetus* waren per provincie als volgt verdeeld: West-Vlaanderen 27, Oost-Vlaanderen

12, Hainaut negen, Antwerpen 38, Vlaams-Brabant 14, Limburg 23, Namur 1 en Luxembourg 11. Gegevens uit Waals-Brabant en Liège ontbreken. Juveniele **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* werden opgemerkt te Zeebrugge op 5 september en te werf Kluizendok op 24 september. Er werden 42 **Slechtvalken** *F. peregrinus* gezien.

RALLEN TOT SPECHTEN In totaal werden 34 waarnemingen van **Porseleinhoenders** *Porzana porzana* ontvangen. Op 20 en 21 september verbleef een mannetje **Klein Waterhoen** *P. parva* te Kallo-Verrebroek en op 7 augustus werd een **Kleinst Waterhoen** *P. pusilla* gefotografeerd in de Achterhaven van Zeebrugge. Op 28 september vlogen zeven **Kraanvogels** *Grus grus* over Tongeren, Limburg. De leukste escape was ongetwijfeld een **Lelieloper** *Actophilornis africanus* te Overmere, Oost-Vlaanderen, op 14 en 15 september. Tot 4 augustus bleef de juveniele **Steltkluut** *Himantopus himantopus* aanwezig te Escanaffles. Op 1 augustus verbleef een paartje bij Zandvliet, Antwerpen, en wellicht dezelfde vogels waren op 7 en 8 augustus te zien op De Kuifeend bij Antwerpen. Op 15 augustus volgde een waarneming van vijf exemplaren te Hollogne-sur-Geer, Liège, en op 22 augustus van twee te Knokke. Een combinatie van waarnemingen van een plevier met 'rode' borstband in de Ilzermonding te Nieuwpoort, West-Vlaanderen, en te Bredene op 4 en 5 augustus resulteerde na de nodige debatten in de eerste **Mongoolse Plevier** *Charadrius mongolus* voor België. Later werd hij in Frankrijk nog waargenomen te Dunkerque, Nord; te Marq, Nord; en bij Le Havre, Seine-Maritime. In Angre werden 13 **Morinelplevieren** *C. morinellus* geteld met een dagmaximum van zes op 20 augustus. Behalve de 10 exemplaren bij het klassieke Donstiennes, Hainaut, op 26 augustus, bleven waarnemingen schaars met twee te Oostmalle, Antwerpen, op 2 september en één te Tavigny-Boeur, Luxembourg, op 27 september. Er werden 20 **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* gemeld. Een juveniele **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* die op 26 augustus te Oudenburg, West-Vlaanderen, werd waargenomen, was van 27 augustus tot 2 september voor het brede publiek te zien te Bredene. Vanaf 18 september verbleef een andere bij Oostende. Op 7 augustus pleisterde een **Poelruiter** *Tringa stagnatilis* op Blokkersdijk en op 8 september één bij Oudenburg; wat een contrast met de Nederlandse waarnemingen... **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* werden gezien te Bredene op 12 augustus, en te Knokke van 14 tot 16 augustus, op 19 augustus en vanaf 25 augustus. Er werden te Oostende in totaal slechts 17 **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* en 15 **Grote Jagers** *S. skua* gezien. Op 19 augustus vloog de eerste **Kleinste Jager** *S. longicaudus* langs Zandvoorde, West-Vlaanderen, van 5 tot 12 september verbleef een juveniele te Harchies en op 22 september vloog er één langs Tienen. In Oostende werden er vanaf 20 augustus 13 geteld met als maximum vier op 13 september, en er waren op 18 september ook waarnemingen te De Panne, West-Vlaanderen, en Bredene. De adulte **Ringsnavelmeeuw**

Recente meldingen

Larus delawarensis die op 7 september langs Oostende trok was mogelijk de vogel van Goes, Zeeland, Nederland. Te Oostende verbleef op 22 september een adulte hybride **Geelpoot- x Zilvermeeuw** *L. michahellis* x *argentatus* die in juni 1993 was geringd te Europoort, Zuid-Holland. De vogel was qua verenkleed identiek aan een Zilvermeeuw. De adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* verbleef vanaf 7 september weer langs de Visserskaai te Oostende. Op 17 september passeerden een adulte en een juveniele **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* langs Oostende en op 28 september werd hier nog een adulte opgemerkt. De laatste **Reuzensterns** *Sterna caspia* vlogen op 11 september over de Achterhaven van Zeebrugge en op 22 september langs Oostende. Op 6 en 7 augustus verbleef een juveniele **Witvleugelstern** *Chlidonias leucopterus* te Tienen en op 8 augustus werd een adulte in winterkleed gezien te Harelbeke. Op 6 augustus pleisterde kortstondig een **Oehoe** *Bubo bubo* te Longchamps, Namur. Vanaf 20 september doken de eerste vier **Velduilen** *Asio flammeus* op. Op 1 augustus vloog een **Bijeneter** *Merops apiaster* over Lier en op 2 september waren er nog 12 aanwezig in de Westhoek bij De Panne. Van de 68 gemelde **Draaihalzen** *Jynx torquilla* zaten er 11 in West-Vlaanderen, 36 in Antwerpen, twee in Vlaams-Brabant en 19 in Limburg.

PIEPERS TOT GORZEN In totaal werden 108 **Duinpiepers** *Anthus campestris* opgemerkt. Het gros hiervan passeerde tussen 18 augustus en 12 september met een maximumtelling van 17 te Donstienens op 26 augustus. Op 18 september werd een (wellicht adulte) **Siberische Boompieper** *A. hodgsoni* geringd bij Verviers, Liège; het betreft hier het tweede geval voor België. **Roodkeelpiepers** *A. cervinus* werden herkend te Bilzen op 25 september; bij Bredene op 21 september; te Genappe, Brabant-Wallon, op 22 september; te Knokke op 24 september; te Rupelmonde, Oost-Vlaanderen, op 20 september; te Steendorp, Oost-Vlaanderen, op 28 september; bij Tienen op 21 september; en te Zeebrugge op 19 september. Op 20 september trok de eerste **Beflijster** *Turdus torquatus* langs Torgny en op 28 september zaten er twee bij Ekeren, Antwerpen. Op 18 september werd een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* ontdekt in de Baai van Heist, West-Vlaanderen. Van 26 augustus tot 4 september zong een **Graszanger** *Cisticola juncidis* te werf Kluizendok. Op het Stapelterrein te Heist bevond zich constant een familiegroepje (tot vijf exemplaren) en ook in de Achterhaven van Zeebrugge bleken er maximaal vijf aanwezig te zijn. Ten minste enkele vogels van beide families bleven de gehele periode aanwezig. Op 25 september werd te Wetteren, Oost-Vlaanderen, de derde **Siberische Sprinkhaan-**

zanger *Locustella certhiola* voor België geringd. Op 12 september was er een ringvangst van een **Veldrietzanger** *Acrocephalus agricola* te Beerse, Antwerpen. **Waterrietzangers** *A. paludicola* werden nog geringd en/of gezien te Beerse (twee); Genk-Bokrijk (vier); te Harelbeke; te Heist; te Lier (vijf); bij Longchamps; te Neerpelt, Limburg; te Stuivekenskerke (twee); te Zeebrugge; en te Zele, Oost-Vlaanderen (dit was tevens de laatste op 19 september). Er was een duidelijke trekpiek in de laatste week van augustus (zeven exemplaren); het overzicht van het aantal ringvangsten is echter nog onvolledig. Een **Kleine Spotvogel** *A. caligatus* liet zich op 19 september de hele dag moeiteloos bekijken en fotograferen in de Baai van Heist. Een vermoedelijke hybride **Grote x Kleine Karekiet** *A. arundinaceus* x *scirpaceus* werd op 20 augustus geringd bij Kinrooi, Limburg. Er werden **Sperwergrasmussen** *Sylvia nisoria* gemeld te Beerse (drie in augustus); te Heist op 12 en 13 augustus; te Knokke op 25 september; te Neerpelt op 23 augustus; te Oostende-Raversijde, West-Vlaanderen, op 17, 21, 24 en 31 (twee) augustus; en te Willebroek, Antwerpen, op 5 augustus; het overzicht van het aantal ringvangsten is ook bij deze soort echter nog onvolledig. Op 18 september werd laat op de dag een **Bergfluiters** *Phylloscopus bonelli* ontdekt in de IJzermonding te Nieuwpoort. Een (ontsnapte) **Roodflankbrilvogel** *Zosterops erythroleucus* (de vierde voor België sinds 1990) werd op 15 augustus gezien te Bocholt, Limburg. Waarnemingen van **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* kwamen van Bilzen (vijf); Diepenbeek, Limburg (twee); Harchies; Heist; Heusden, Oost-Vlaanderen; Kallo (twee); Kruibeke (vier); Mechelen (drie); Wuustwezel-Nieuwmoer, Antwerpen; en Tienen (drie). De weinige **Grauwe Klauwieren** *Lanius collurio* (alle juveniel) werden gezien op 24 en 25 augustus te Nerem-Tongeren, op 29 augustus te Heist en van 2 tot 7 september te Bilzen. Op 27 en 28 september pleisterde een **Notenkraker** *Nucifraga caryocatactes* bij Ekeren; Vlaanderen wacht nog steeds op zijn eerste twitchbare exemplaar. Op 28 augustus vloog een **Raaf** *Corvus corax* over het Schietveld te Brecht. Er werden in totaal 18 **Ortolanen** *Emberiza hortulana* opgemerkt met maximaal vier te Oostmalle op 21 augustus.

Deze waarnemingslijst kwam tot stand met medewerking van Yves Baptiste (Harelbeke), Peter Collaerts (Vlaams-Brabant), Frank Descheemaeker (Mergus), Koen Leysen (Limburg), Dirk Symens (Vlavo), Willy Verschueren (Groenlink) en Didier Vieuxtemps (Luxembourg). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Wielewaal-vogellijst (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België

New species of forest robin During an expedition to the south-western part of the Central African Republic, several specimens of 'African Forest Robin *Stiphornis xanthogaster*' were collected. Upon further study, the specimens from the Dzanga-Sangha Dense Forest Reserve turned out to be different from populations elsewhere in Africa. A comprehensive study of 'African Forest Robin' was conducted using both museum material and DNA variation. The results of this study were recently published and indicate that 'African Forest Robin' actually consists of four diagnosable species, of which the population in the Dzanga-Sangha Dense Forest Reserve represents an entirely new species (Beresford, P & Cracraft, J 1999. Speciation in African Forest Robins (*Stiphornis*): species limits, phylogenetic relationships, and molecular biogeography. *Am Mus Novit* 3270: 1-22). The new species was named Sangha Forest Robin *Stiphornis sanghensis*. To date, it is only known from the Dzanga-Sangha Dense Forest Reserve, where it is common in primary forest, old secondary forest and inundated forest. The remaining three species are: Western Forest Robin *S erythrorhax* which ranges from Sierra Leone to the Niger Delta in Nigeria, Gabon Forest Robin *S gabonensis* which occurs from east of the Niger Delta south to Gabon and east to Cameroon, and Eastern Forest Robin *S xanthogaster* which is found from eastern Cameroon south to north-eastern Gabon and the Democratic Republic of Congo (formerly Zaire) and east to Sudan, Uganda and Kenya. Each of the four species is characterized by a unique combination of plumage characters. The molecular data further suggest that each species has been historically independent for a considerable time. The closest relative of Sangha Forest Robin is Eastern Forest Robin. Vocalizations of these two taxa are distinct, further corroborating their recognition as separate species. Sangha Forest Robin is the first bird species to be discovered in the Congo Basin forest since 1966. The authors suggest that there may be much more taxonomic variation in African lowland species than is currently recognized but that knowledge of patterns of geographic variation is still very incomplete. GEORGE SANGSTER

New species of golden-spectacled warbler The genus *Seicercus* is closely related to *Phylloscopus*. A recent study shows that it shares at least one distinctive characteristic with *Phylloscopus*: the occurrence of cryptic species. Golden-spectacled Warbler *S burkii* is usually considered to be one species but close study of vocalizations, morphology, altitudinal distribution and habitat has indicated that it actually represents no less than five different species. One of these was unknown to science and was described as a new species: *Seicercus soror* (Alström, P & Olsson, U 1999. The Golden-spectacled Warbler: a complex of sibling species, including a previously undescribed species. *Ibis* 141: 545-568). The new species occurs in the same

mountains in the Chinese provinces of Sichuan, Gansu and Shaanxi as two other species: *S tephrocephalus* and *S valentini* (no English names are yet available for the species in this complex). In northern and eastern India, Nepal and Bhutan, two further species co-exist: *S burkii* and *S whistleri*. Morphologically, these five species are very similar. Differences are found in the head pattern (colour of median crown-stripe and distal part of the supercilium) and tail pattern (amount of white in outer tail-feathers), and in the presence or absence of a wing-bar. The most obvious differences are in the vocalizations of these taxa. All sympatric taxa have different songs, while the songs of allopatric populations are very similar. Play-back tests indicate a lack of interest in the songs of other species. Males of all taxa discriminate between their own and foreign song and neglect the songs of sympatric taxa. After Chinese Leaf Warbler *P sichuanensis*, Hainan Leaf Warbler *P hainanus* and Emei Shan Leaf Warbler *P emeiensis*, the new species of golden-spectacled warbler is the fourth warbler species to be discovered in the field by Per Alström and Urban Olsson. The article includes a beautiful and instructive colour plate by Ian Lewington. GEORGE SANGSTER

Dutch Birding-vogelweek groot succes De jaarlijkse Dutch Birding-vogelweek, dit jaar gehouden van zaterdag 2 oktober tot en met zondag 10 oktober op Texel, Noord-Holland, is een groot succes geworden. Dit geldt zowel voor het aantal vogelaars dat Texel en de programma-onderdelen heeft bezocht als voor het palet aan leuke soorten. Waarschijnlijk hebben er nog nooit zoveel vogelaars rondgelopen op Texel als in de afgelopen vogelweek. Hoogtepunt van de week en veruit de meest bezochte soort in Nederland van de maand oktober was het mannetje Bonte Tapuit *Oenanthe pleschanka* dat op 3 oktober werd ontdekt bij Zeeburg en later in de week zijn vaste stek had bij de noordelijke ingang van de Slufter. De vogel bleef ter plaatse tot en met 14 oktober. Op 4 oktober werd een Hop *Upupa epops* ontdekt bij de IJzeren Kaap. Een ander exemplaar dat deze dag bij camping De Robbenjager werd ontdekt bleef op de noordpunt rondstruinen tot de laatste dag. Een Vale Pijlstormvogel *Puffinus mauretanicus* vloog zuidwaarts langs de Westerslag. Op 5 oktober verbleef een Kleine Vliegen-vanger *Ficedula parva* in 'de tuintjes' bij De Cocksdorp, en een andere liet zich bijzonder fraai bekijken, fotograferen en filmen bij 't Horntje (deze laatste was er ook nog op 6 oktober). Van 6 tot en met 10 oktober luisterde een Pallas' Boszanger *Phylloscopus proregulus* camping De Robbenjager op. Helaas is deze camping niet toegankelijk, dus moest je het geluk hebben dat de vogel richting openbare weg kwam. Nog moeilijker te zien was de eerste-winter Raddes Boszanger *P schwarzi* die op 8 oktober in de Korverskooi werd gevangen. Het bleek niet mogelijk de

322 Kleine Vliegenvanger / Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva*, Texel, Noord-Holland, 5 oktober 1999
(Peter van Rij)

323 Bonte Tapuit / Pied Wheatear *Oenanthe pleschanka*, mannetje, Texel, Noord-Holland, 6 oktober 1999
(Peter van Rij)

vogel te 'bezoeken'. Gedurende de hele week werden verder leuke soorten gezien, zoals Krooneend *Netta rufina*, zeven Kleine Zilverreigers *Egretta garzetta*, Wespendif *Pernis apivorus*, Smelleken *Falco columbarius*, Slechtvalk *F peregrinus*, Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus*, Rosse Franjepoot *P fulicaria*, c 15 Bladkoningen *P inornatus* (een beetje boerenerf had z'n eigen Bladkoning), vier soorten jagers *Stercorarius*, Vorkstaartmeeuw *Larus sabini*, Draaihals *Jynx torquilla*, diverse Strandleeuweriken *Eremophila alpestris*, Grote Piepers *Anthus richardi* en Grote Gele Kwikstaarten *Motacilla cinerea*, veel IJsgorzen *Calcarius lapponicus* en twee Ortolanen *Emberiza hortulana*. Pontische Meeuwen *L cachinnans cachinnans* waren opnieuw meegekomen met de Texel-gangers (zowel adulte als eerste-winter). Bijzonder fraaie foto's van enkele hoogtepunten van de week zijn te zien op de DBA-internet-site (www.dutchbirding.nl).

Voor de twee lezingen in de weekenden is uitgeweken naar een grotere zaal, die van Bosch en Zee bij De Koog. Op 2 oktober deed Maarten van Steenis verslag van zijn interessante verblijf in de wildernis van Noordoost-Siberië. De broedbiologie van Bruine Boszanger *P fuscatus* kwam aan bod, maar de dia's van Stellers Zeearend *Haliaeetus pelagicus* en Roodkeel-nachtegaal *Luscinia calliope* stalen de show. De mysterie bird-competitie in het Texel Birdwatching Center

(TBC) op 4 oktober (door Diederik Kok en Nils van Duivendijk) werd gewonnen door 'outsider' Pim Edelaar. Met het betoog van Wim Wiegant over werkwijze en belang van de CDNA hebben de thuisblijvers wat gemist. Aan de big day op donderdag deden acht teams mee. Het winnende team, met Hein Prinsen, Dick Groenendijk en Gerben van den Berg, scoorde 122 soorten. Het totaal van die dag kwam uit op 152 soorten. Enkele Texel-gangers maakten een uitstapje naar de Roze Pelikaan *Pelecanus onocrotalus* in Limburg. 's Avonds was er een 'onvergetelijk' buffet in het TBC, deels 'gesponsord' door de DBA. Vrijdag 8 oktober sloot René van Rossum in Bosch en Zee het lezingenprogramma af met een geheel in eigen stijl verzorgde dialoog over Eilat en andere plekken in Israël. Zijn boodschap: het is er dor en dood, en neem nooit je vriendin mee want er is toch niets te doen. Desondanks kregen de 100 aanwezigen buitengewone dia's te zien, geschoten gedurende drie bezoeken aan het dorre land.

Het DBA-bestuur bedankt hierbij Roel Iepma en Cor en Ineke Brandsema van het TBC, Anton Jansen van 'Bosch en Zee', de verschillende sprekers, en Nils van Duivendijk voor de diaprojector. De data voor de volgende Texelweek zijn zaterdag 30 september tot en met zondag 8 oktober 2000. GIJSBERT VAN DER BENT, MARC PLOMP & AREND WASSINK

DBA-nieuws

Betaling van abonnementsgeld voor 2000 Bij dit nummer van Dutch Birding treft u een acceptgirokaart aan waarmee het abonnementsgeld voor 2000 kan worden betaald. De abonnementsprijs is hetzelfde als voor 1999 en bedraagt NLG 65.00 (Nederland) of BEF 1320 (België). Wij verzoecken u het abonnementsgeld voor 1 januari 2000 over te maken. In verband met de kosten die verbonden zijn aan het versturen van herinneringen en aanmaningen zal voor latere betalers NLG 5.00 extra in rekening worden gebracht.

Voorts verzoeken wij u om alle correspondentie over abonnementszaken te richten aan: Dutch Birding Association, p/a Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Nederland.

Payment of subscription for 2000 We request our subscribers to pay their subscription fee for 2000 as soon as possible. The subscription rate remains unchanged. For subscribers in Europe the rate is NLG 72.50 and for subscribers outside Europe NLG 77.50. We kindly request to follow the instructions on the enclosed invoice. Subscribers in Denmark, Finland, Germany, Norway and Sweden are requested to use *exclusively* the Dutch Birding giro accounts in these respective countries, as indicated in the invoice. Subscribers in Britain and Ireland are requested to pay *exclusively* by Sterling cheque and to follow the instructions on the enclosed invoice. Subscribers in the remaining European countries (except those resident in

Belgium and the Netherlands) are requested to use a Eurocheque or credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa; please state account number and expiry date and append signature). Please, do not pay by bank (NLG 20.00 extra costs), cheque (NLG 20.00 extra costs) or our giro account in the Netherlands (NLG 6.50 extra costs). Subscribers who have not paid by 1 January 2000 will be charged NLG 5.00 extra to compensate administration costs.

For all subscription matters, please use the following address: Dutch Birding Association, c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands.

100e Dutch Birding Er wordt geen groot feest aan verbonden en als onze bestuursmedewerker Ron van den Enden het niet precies had bijgehouden had niemand het geweten, maar deze Dutch Birding is precies de 100e. Het eerste nummer verscheen ruim 20 jaar geleden, in juni 1979. In dat nummer stonden onder meer artikelen over de influx van Geelsnavelduikers *Gavia adamsii* begin 1979, een Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* op Vlieland, Friesland, en een (makkelijk te twitchen!) Steenarend *Aquila chrysaetos* in de Wieringermeer, Noord-Holland. Het DB-logo van de Ross' Meeuw was nog in juveniel kleed. De adulte versie van dit logo is inmiddels wereldberoemd. Ook Dutch Birding zelf is volwassen en beroemd geworden, én millennium-proof gebleken. Er zijn immers geen redenen om aan te nemen dat het laatste nummer van de

lopende jaargang niet in de bus zal vallen medio januari 2000. Het leveren van kwaliteit is altijd het streven geweest van de redactie, ook toen er in de beginjaren nog maar met zeer beperkte middelen gewerkt kon worden. Het is de redactie ook altijd gelukt tijdig nieuwe talentvolle krachten aan te trekken, zodat Dutch Birding 20 jaar na het eerste nummer nog altijd kwalitatief hoogstaand genoemd kan worden, en spraakmakend is in heel de wereld. Vanaf deze plaats complimenten daarvoor aan alle redactieleden die betrokken zijn of ooit geweest zijn bij Dutch Birding. Zonder afbreuk te doen aan het werk van alle anderen, willen we twee 'long-stayers' met name noemen: Arnoud van den Berg en René Pop. Onze huidige hoofdredacteur deed al, met Edward van IJzendoorn, de hoofdredactie van nummer 1 van jaargang 1. René Pop staat ook al vanaf het eerste nummer vermeld als medewerker. In het tweede nummer heet hij al 'fotografisch redacteur' en dat is hij nog steeds. 'Waar werd oprechter trouw...?' BESTUUR DBA

DBA-vogeldag te Utrecht op 5 februari 2000 Ook in 2000 zal de eerste zaterdag van februari in het teken staan van de DBA-vogeldag. Deze wordt gehouden op 5 februari 2000 te Utrecht, in het inmiddels welbekende Hoofgebouw Diergeneeskunde aan de Yalelaan 1 te Utrecht (De Uithof). Het volledige programma was op moment van schrijven nog niet bekend. Nadere informatie hierover komt in het volgende nummer en wordt tevens bekend gemaakt via de DBA-internet-site (www.dutchbirding.nl) en de Dutch Birding-vogellijn (0900-2032128, 75 cpm). Geïnteresseerde standhouders worden verzocht tijdig contact op te nemen met Leonie Olivier-van Hille (071-5312289). GJISBERT VAN DER BENT

Dutch Birding-telefoonlijst Een nieuwe Dutch Birding-telefoonlijst staat weer in de steigers. Ontwikkelingen in de al dan niet mobiele bereikbaarheid van vogelaars gaan erg snel. Wietze Janse en Co van der Wardt zullen echter hoe dan ook een zo actueel mogelijke lijst gaan samenstellen. Veel gegevens hebben zij al voorhanden. Wijzigingen kunnen per post worden gezonden aan Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam of per e-mail aan dba@dutchbirding.nl. GJISBERT VAN DER BENT

Moeilijk toegankelijke dwaalgasten De DBA heeft zich vanaf de oprichting in 1979 sterk beijverd voor een zo groot mogelijke openheid over de aanwezigheid van zeldzame vogels in Nederland. De afgelopen twee decennia hebben deze inspanningen geleid tot een enorme stijging van de beschikbaarheid van informatie voor ieder vogelaar die belangstelling heeft voor schaarse en zeldzame soorten. Niet alleen kunnen daardoor tegenwoordig grote groepen vogelaars genieten van bijzondere vogels maar tevens wordt door de grotere belangstelling de documentatie van gevallen op een hoger niveau gebracht. Ondanks de soms aanzienlijke toeloop bij dwaalgasten leidt dit zelden of nooit tot daadwerkelijke overlast. De sterke sociale controle (iedereen wil de vogel graag zien) draagt hieraan voor een belangrijk deel bij. Zelfs bij broedgevallen van zeldzaamheden durft de DBA de stelling te verdedigen dat een grote mate van openheid eerder gunstig dan nadelig uit-

pakt; meer bezoekers zorgen voor meer controle en meer publiciteit, waardoor de kans op excessen (verstoring, eiroof) afneemt. De Oehoes *Bubo bubo* van de St Pietersberg, Limburg, zijn hiervan een goed voorbeeld. Dit wil overigens niet zeggen dat open(baar)heid in *alle* gevallen de beste oplossing is, maar wel dat 'koudwatervrees' om nieuws te verspreiden in veel gevallen onnodig is.

Het gebeurt toch nog met enige regelmaat dat nieuws over de aanwezigheid van een zeldzaamheid niet – tijdig – breed verspreid wordt. Soms speelt hierbij onbekendheid met de verschillende mogelijkheden om nieuws bekend te maken een rol. In veel gevallen bestaat er angst voor een massale toeloop met als gevolg verstoring van de vogel of een gebied. Soms is het terrein waar de vogel zich bevindt niet vrij toegankelijk (zoals ringbanen) en wordt nieuws daarom niet verspreid. In gelukkig steeds minder gevallen speelt mee dat ontdekkers een waarneming liever voor zichzelf houden dan het plezier delen met anderen.

Vanuit de doelstelling om zoveel mogelijk vogelaars deelgenoot te laten zijn van zeldzaamheden in Nederland, en daarmee zowel het plezier van veel vogelaars (in sommige gevallen gaat het om de kans van hun leven om een bepaalde soort te zien) als de kwaliteit van documentatie te verhogen, wil de DBA graag meehelpen om in lastige gevallen te zoeken naar mogelijkheden om de vogel(s) 'vrij te geven' zonder dat het belang van de vogel wordt geschaad. Voorbeelden zijn het organiseren van excursies of het gezamenlijk bespreken waar een ringvangst dichtbij de vangplaats maar wel op goed toegankelijk terrein het beste kan worden losgelaten. Via de Dutch Birding-vogellijn kan nieuws over een eventuele 'bezoekregeling' snel en efficiënt verspreid worden. Via bijdragen van bezoekende vogelaars is het mogelijk kosten te vergoeden of een (bescheiden) geldbedrag beschikbaar te stellen voor bijvoorbeeld onderhoud van een gebied of materiaal voor een ringbaan. In Groot-Brittannië, waar dit soort zaken meer gemeengoed is (en waar dwaalgasten een grotere voorkeur lijken te hebben om in reservaten op te duiken), kan een dwaalgast op deze manier een aardig zakcentje voor een gebied of organisatie opleveren.

Ontdekkers, waarnemers of terreinbeheerders die twijfelen over het verspreiden van nieuws van een zeldzaamheid of die willen bespreken welke organisatorische bijdrage de DBA kan leveren, worden van harte uitgenodigd in voorkomende gevallen (of, in het geval van beheerders, wellicht juist voordat zo'n situatie zich voordoet) contact op te nemen met de beheerder van de Dutch Birding-vogellijn (Remco Hofland, 071-5212436 of 06-50506006, of via de inspreklijn 010-4281212) of het DBA-bestuur (Marc Plomp, secretaris, 0348-433730 of 06-54657040, of Gijs van der Bent, voorzitter, 071-4024547 of 06-23532750). Voor de beheerder van de vogellijn en de bestuursleden geldt een geheimhoudingsplicht zolang er geen overeenstemming over verspreiding van het nieuws is. BESTUUR DBA

'Rare Bird Alerts' op www.dutchbirding.nl Sinds de invoering van Piepergroep 2000 worden de semafoonmeldingen ook op de DBA-internetsite (www.dutchbirding.nl) weergegeven. Deze toepassing, 'Rare Bird Alerts' genaamd, is ontwikkeld door Pieter Gordijn. De semafoonmeldingen

worden zeer fraai weergegeven door middel van een volledige vertaling van de piepercodes (met betrekking tot soort, tijd, gedrag en zekerheid) en een kaartje van Nederland waarop de waarnemingsplaats met een rode stip staat aangegeven. Ook heeft Pieter Gordijn een tweede toepassing ontwikkeld: een database waarin alle semafoonmeldingen op eenvoudige wijze zijn terug te vinden. Het is mogelijk om te zoeken op soortnaam of op het atlasblok. Door middel van deze database kan men oude semafoonmeldingen terugvinden, snel met één muisklik de laatste 25 meldingen op een rijtje zien of een tabel opstellen met de semafoonmeldingen per soort of per atlasblok in statistiek weergegeven (welke soort is de afgelopen weken het meest gepiept?). Beide toepassingen zijn te vinden onder de knop 'Bird reports'. Voor informatie over de preciese plek en bijzonderheden als kenmerken, gedrag, zoekacties en dergelijke blijft het uiteraard noodzakelijk de Dutch Birding-vogellijn te bellen (0900-2032128, 75 cpm). **GIJSBERT VAN DER BENT**

Unieke aanbieding uitverkochte nummers van Dutch Birding Het doet ons genoegen de begunstigers van de DBA een unieke aanbieding te kunnen doen van alle 52 uitverkochte nummers van Dutch Birding! Voor een overzicht van deze 52 nummers verwijzen wij naar de begeleidende advertentie op de volgende pagina.

Een aantal jaren geleden kwamen wij in het bezit van een reeks uitverkochte nummers. Omdat ons regelmatig vragen bereiken waar en hoe uitverkochte nummers te verkrijgen zijn, werd besloten een inzamelingsactie te starten om nog meer van deze nummers te verwerven. Boven verwachting is het gelukt alle uitverkochte nummers in bezit te krijgen. Onze verzoeken om medewerking werden meer dan gehonoreerd en hierbij willen wij allen dankzeggen die hun uitverkochte nummers, al dan niet tegen een financiële vergoeding, ter beschikking hebben gesteld van de DBA. Ook willen wij diegenen bedanken die spontaan zorg droegen voor gratis transport vanuit het hele land om zo verzendkosten te besparen!

Wellicht ten overvloede zij vermeld dat deze actie éénmalig is en de allerlaatste kans voor begunstigers om uitverkochte nummers te betrekken bij de DBA. Ruim 700 (!) exemplaren zijn in de aanbieding en belangstellende DBA-begunstigers wordt verzocht hun bestelling te sturen naar: Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland. Bestellingen dienen in ons bezit te zijn vóór 1 januari 2000.

Wij hanteren de volgende spelregels en prijzen:

- Uitsluitend DBA-begunstigers ('abonnees') zijn gerechtigd een bestelling te doen.
- Van ieder nummer kan maar één exemplaar worden besteld.
- Indien het aantal ontvangen bestellingen het aantal beschikbare exemplaren overtreft wordt er geloot.
- Indexen zijn helaas maar mondjesmaat beschikbaar en worden gratis meegezonden zolang de voorraad strekt.
- De nummers Vol 1:1 (1979) en Vol 3:1, 3:2, 3:3 en 3:4 (1981) kosten NLG 25.00 per stuk (exclusief porto- en administratiekosten).

- Alle overige nummers kosten NLG 10.00 per stuk (exclusief porto- en administratiekosten).

Het is de bedoeling in de eerste week van januari 2000 alle rekeningen naar de bestellers te versturen. Betalingen dienen uiterlijk binnen vier weken ontvangen te zijn waarna verzending zo spoedig mogelijk zal volgen. Bij niet tijdig betalen komt de bestelling te vervallen.

Nummers die maar zeer beperkt leverbaar zijn, zijn in de advertentie aangegeven met een *!

De opbrengsten van de actie worden benut om de nieuwe scanner te betalen die onlangs in gebruik is genomen om de fotokwaliteit in Dutch Birding nog verder te verhogen. **BESTUUR DBA**

Unique offer of out-of-stock back issues of Dutch Birding We have the pleasure to make a unique offer to our subscribers of all 52 out-of-stock back issues of Dutch Birding! For a list of these 52 issues we refer to the advertisement on the next page.

Some years ago, the DBA acquired a number of out-of-stock back issues. Since we often receive requests for these issues, it was decided to try to obtain more of them, and we succeeded to retrieve copies of all out-of-stock back issues.

Our requests for co-operation have been more than acknowledged and we want to thank all those who have made copies of the back issues available to the DBA. We also want to thank the various people who offered free transport from all over the country to avoid unnecessary expenses.

We want to emphasize that this is a one-time and last occasion to obtain out-of-stock back issues from the DBA. More than 700 copies are available and subscribers are requested to send their order to: Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands. Orders should arrive before 1 January 2000.

We will use the following rules and prices:

- Only Dutch Birding subscribers are entitled to order.
- Only one copy of each issue can be ordered.
- If the number of orders for a particular issue is larger than the number of available copies, the orders will be drawn.
- There is only a limited stock available of the indexes of the various volumes and they will be sent free of charge as long as stocks last.
- The issues Vol 1:1 (1979) and Vol 3:1, 3:2, 3:3 and 3:4 (1981) cost NLG 25.00 per issue (excluding p&p).
- All other available issues cost NLG 10.00 per issue (excluding p&p).

Invoices will be sent in the first week of January 2000. Payments should be received within four weeks and shipment of the order will take place as soon as possible after receipt of payment. If the invoice is not paid in time, the order will be cancelled.

Please note that the issues marked with * (see advertisement) have a very limited stock!

The revenues of this sale will be used to finance the new scanner which has been installed recently in order to further improve the photographic quality of Dutch Birding. **DBA BOARD**

Dutch Birding

**Unieke eenmalige aanbieding
van alle 52 uitverkochte nummers!**

**Unique one-time offer
of all 52 out-of-stock back issues!**

ALLEEN VOOR DBA-BEGUNSTIGERS / ONLY FOR DUTCH BIRDING SUBSCRIBERS

Lees alles over deze actie, de spelregels en de prijzen in DBA-nieuws in dit nummer
Read all about this offer, the rules and the prices in DBA news in this issue

Onderstaande 52 nummers zijn leverbaar / The following 52 issues are available

De met een * gemarkeerde nummers zijn slechts zeer beperkt leverbaar! /
The issues marked with an * have only a very limited stock!

1:1 (1979) White-billed Loon *	8:1 (1986) rarities report 1983
1:2/3 (1979) Tengmalm's Owl	8:2 (1986) Eastern Bonelli's Warbler
1:4 (1979) Brännich's Murre	8:3 (1986) Parrot Crossbill invasion
2:1 (1980) Madeira; Brännich's Murre *	8:4 (1986) rarities report 1984
2:2 (1980) Black Guillemot	9:1 (1987) Siberian Buff-bellied Pipit
2:3 (1980) Great Snipe	9:2 (1987) rarities report 1985
2:4 (1980) Yellow-legged Gull	9:3 (1987) Audouin's Gull; Kittlitz's Plover
3:1 (1981) immature Arctic & Long-tailed Jaegers *	9:4 (1987) rarities report 1986; tubenoses Eilat
3:2 (1981) Great Snipe *	10:1 (1988) Pintail Snipe
3:3 (1981) White-fronted Sand Plover; Dunlin *	10:2 (1988) Slender-billed Curlew
3:4 (1981) Radde's Warbler; isabelline shrike *	10:3 (1988) Roseate Tern
4:1 (1982) Great Bustard; Ruff	10:4 (1988) rarities report 1987; Pallid Scops Owl
4:2 (1982) rarities report 1980	11:1 (1989) redpoll sounds; Elliot's Pitta
4:3 (1982) Bohemian Waxwing	11:2 (1989) rufous Booted Eagle
4:4 (1982) sand plovers East Africa	11:3 (1989) Bald Ibis
5:1 (1983) rarities report 1981	11:4 (1989) rarities report 1988
5:2/3 (1983) sand plovers East Africa	12:1 (1990) Saxaul Sparrow
5:4 (1983) melanistic Montagu's Harrier	12:2 (1990) Cooper's & Cox's Sandpipers
6:1 (1984) Sociable Lapwing	12:3 (1990) nearctic gulls in WP
6:2 (1984) rarities report 1982; Harlequin Duck	13:5 (1991) Ross's Gulls; Djibouti *
6:3 (1984) Pintail Snipe	13:6 (1991) Steppe Buzzard *
6:4 (1984) Citrine Wagtail	14:1 (1992) Grey-headed Gull
7:1 (1985) plumage and moult terminology; Suez raptors	14:2 (1992) Basra Reed Warbler; Spoon-billed Sandpiper
7:2 (1985) bird topography; Greater Sand Plover	14:3 (1992) rarities report 1990 *
7:3 (1985) White-tailed Lapwing; Spectacled Warbler	14:5 (1992) Elegant Tern
7:4 (1985) Hume's Leaf Warbler; Relict Gull	14:6 (1992) Baltimore Oriole; Mediterranean Gull *

Ruim 700 (!) uitverkochte exemplaren zijn in de aanbieding en belangstellende DBA-begunstigers
wordt verzocht hun bestelling te sturen naar:

More than 700 copies are available and subscribers are requested to send their order to:

DUTCH BIRDING ASSOCIATION, POSTBUS 75611, 1070 AP AMSTERDAM, NEDERLAND / NETHERLANDS

Bestellingen dienen in ons bezit te zijn vóór 1 januari 2000 / Orders should arrive before 1 January 2000

De avontuurlijkste winkels voor je winterse activiteiten. Op skies, schaatsen, met de rugzak of op de fiets... Tenten, rugzakken, slaapzakken, bergsport-artikelen, Thermo-ondergoed, Fleece- en donsacks. Gore Tex kleding, mutsen, wanten, schoenen en sokken en nog veel meer.

Ook verhuur ski en toerski-uitrustingen.

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33-35 • Utrecht Balijelaan 10-12

Arnhem Utrechtsestraat 3-5 • Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22

Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16 • Amsterdam Stadhouderskade 4

Steenwijk Woldmeentherand 11 • Groningen St. Jansstraat 17 • Alkmaar Kanaalkade 53

Eindhoven Leenderweg 202 • Antwerpen Bredabaan 968 • Enschede Haaksbergerstraat 116

Zoetermeer Buijtenparklaan 14

0174-220410 of kijk op www.bever.nl

Tickers in Dutch Birding

Voor de begunstigers van de Dutch Birding Association is het mogelijk om kleine advertenties in Dutch Birding te plaatsen. Hierin kunnen bijvoorbeeld boeken en tijdschriften, kijkers en telescopen, camera's en lenzen, foto's en reisattributen te koop gevraagd of aangeboden worden. Maar het kan ook een oproep zijn voor dat ene nummer van Dutch Birding dat u nog niet mist, of voor een reisgenoot naar Nieuw-Zeeland, voor oude rapporten en eigenlijk voor alles wat ook maar enigszins met vogels en het vogels kijken te maken heeft. De vaste prijs voor deze 'tickers' bedraagt NLG 15,-. Het maximum aantal tekens is 150 (inclusief spaties). Om de administratie tot een minimum te beperken, worden de advertenties pas geplaatst als de betaling binnen is. Dat voorkomt het sturen van eventuele aanmaningen. Betaling is mogelijk door overschrijving naar girorekening nummer 4148343 t.n.v Dutch Birding o.v.v. Tickers of door insluiting bij uw opgave van een cheque of contant geld. Uw opgaven kunnen verstuurd worden naar Ellen van der Plas, Secr. Varkevisserstraat 54, 2225 LE Katwijk aan Zee of per e-mail naar eland@xs4all.nl. Dit soort advertenties is nadrukkelijk bedoeld voor particulieren, en niet voor bedrijven, instellingen of organisaties.

For supporters of the Dutch Birding Association it is possible to place small advertisements in the Dutch Birding journal. In these, books and magazines, binoculars and telescopes, cameras and lenses, photo's and travel attributes can be offered or asked for. But it can also be a call for that specific issue of Dutch Birding that's still missing in your collection, for a travel companion to New Zealand or for old bird reports. Actually they are for everything that has something to do with birds and bird-watching. The fixed price for these 'tickers' is Dfl. 15,-. The maximum number of characters is 150 (spaces included). Advertisements will only be placed when the payment is received. Payments can be done by credit card (for other ways of payment we refer to our homepage at <http://www.dutchbirding.nl>) Your advertisements can be send to Ellen van der Plas, Secr. Varkevisserstraat 54, 2225 LE Katwijk aan Zee, The Netherlands or by e-mail to eland@xs4all.nl. The tickers are only meant for private individuals and not for companies, organizations or institutions

Breng een begunstiger aan en verdien een T-shirt of meer

Ben je op zoek naar een leuk Sinterklaas- of Kerstcadeau?

Kan jouw nieuwste Dutch Birding ook altijd in de handen van een ander terug gevonden worden?

Gaat ook jouw vogelvriendje er steeds met jouw Dutch Birding vandoor?

HIERVOOR IS MAAR ÉÉN OPLOSSING:
Maak iemand begunstiger van de DBA en verdien bovendien een alom bekend en fel begeerd Dutch Birding T-shirt. Als je drie of meer nieuwe begunstigers aanbrengt mag je (in plaats van een derde T-shirt) een vrije keuze uit het merchandise assortiment maken!*

HOE WERKT DIT?

- 1** Vul (een kopie) van onderstaand bon in en
 - a stuur deze naar
Dutch Birding Association,
Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum of
 - b fax deze naar 0251-656993 of
 - c e-mail beide namen en adressen
naar circulation@dutchbirding.nl
- 2** Zorg dat er (binnen 2 weken na verzenden van de bon) f 65,- wordt overgemaakt op giro 150697 tnv Dutch Birding te Castricum onder vermelding van de naam van de nieuwe begunstiger.
- 3** De actie sluit op 1 maart 2000.
- 4** Na afloop van de actie worden de T-shirts verstuurd.

BESTAANDE BEGUNSTIGER

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

NIEUWE BEGUNSTIGER

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

Wil begunstiger worden met ingang van jaargang 1999 / 2000 **

* Hiervoor nemen wij contact met je op!

** Doorhalen wat niet van toepassing is. Als men m.i.v. 1999 begunstiger wordt, dan zullen de reeds verschenen nummers worden nagezonden.

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (tel +31-235378024, fax +31-235376749, e-mail arnoud.vandenbergh@inter.nl.net)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (tel / fax +31-302961335, e-mail ebels@wxs.nl)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (tel / fax +31-206997585, e-mail laan@bio.vu.nl)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (tel +31-223690141, fax +31-223690142, e-mail pop.en.p@wxs.nl)

EDITORIAL BOARD Gunter De Smet, Ferdij Hieselaar, Peter Meininger, Gerald Oreel, George Sangster and Roland van der Vliet

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ricard Gutiérrez (Spain), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Paul Lehman (USA), Anthony McGeehan (Northern Ireland), Killian Mullaney (Ireland), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Lars Svensson (Sweden) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Nils van Duivendijk, Remco Hofland, Graham Holloway, Diederik Kok, Hans van der Meulen and Peter de Rouw

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Ellen van der Plas, c/o Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam e-mail advertising@dutchbirding.nl

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1999 is: NLG 65.00 (Netherlands), BEF 1320.00 (Belgium), NLG 72.50 (other countries inside Europe) and NLG 77.50 (countries outside Europe).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Jeannette Admiraal, Iepenlaan 11, 1901 ST Castricum, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers are requested to pay exclusively by Sterling cheque (GBP 26.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The sequence of birds in Dutch Birding basically follows a classic 'Wetmore sequence'. Within this framework, the following lists are used for taxonomy and nomenclature: *Rare birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1999, Haarlem) (taxonomy and scientific, Dutch and English names of birds recorded in the Netherlands); *Palearctic birds* by M Beaman (1994, Stonyhurst) (English names of remaining Palearctic birds); *Vogels van de wereld - complete checklist* by M Walters (1997, Baarn) (Dutch names of remaining birds of the world); and *Birds of the world* by C G Sibley (1996, Version 2.0, Cincinnati) (taxonomy and scientific and English names of remaining birds of the world). Deviations from and additions to these lists are based on CSNA decisions (cf Dutch Birding 19: 21-28, 1997; 20: 22-32, 1998).

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Theo Admiraal (treasurer), Gijsbert van der Bent (president, tel +31-714024547), Leon Edelaar, Rob Olivier, Marc Plomp (secretary, tel +31-348433730); also the editors of Dutch Birding have one seat in the board.

BOARD ASSISTANTS Jeannette Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Paul Knolle, Sander Lagerveld, Ger Meesters, Arnold Meijer, Leonie Olivier-van Hille, André van der Plas, Ellen van der Plas and Kees Tiemstra.

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, tel +31-505274993, fax +31-505272668, e-mail DBTRS@Natuurschool.com, internet <http://www.Natuurschool.com/DBTRS>.

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Theo Bakker, Max Berlijn, Ruud van Beusekom, Bert de Bruin, Jan van der Laan (chairman, tel +31-725203091), Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, tel +31-302523801) and Wim Wiegant (archivist). The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch committee for avian systematics (CSNA)

MEMBERS Arnoud van den Berg, Cornelis Hazevoet, Kees Roselaar, George Sangster (secretary, tel / fax +31-715143790) and Ronald Sluys. The CSNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

Dutch Birding

International journal on
Palearctic birds

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749
e-mail editors@dutchbirding.nl

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Postbus 1007
1780 EA Julianadorp
Netherlands
e-mail pop.en.p@wxs.nl

SUBSCRIPTION ADMINISTRATION

c/o Jeannette Admiraal
Iepenlaan 11
1901 ST Castricum
Netherlands
e-mail circulation@dutchbirding.nl

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands
e-mail dba@dutchbirding.nl

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands
e-mail cdna@dutchbirding.nl

DUTCH COMMITTEE FOR

AVIAN SYSTEMATICS
CSNA, c/o George Sangster
Nieuwe Rijn 27
2312 JD Leiden
Netherlands
e-mail csna@dutchbirding.nl

© 1999 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Drukkerij Rob Stolk bv, Mauritskade 55, 1092 AD Amsterdam, Netherlands

INTERNET

<http://www.dutchbirding.nl>

Artikelen / papers

- 241 Identification of adult male yellow wagtails in winter plumage in western Europe *Raül Aymí*
- 254 White-tailed Tropicbird in Cape Verde Islands in February 1999 *Hugues Dufourny*
- 256 Grijskoppurperkoet te Schuddebeurs in winter 1988/89 [Grey-headed Swamp-hen at Schuddebeurs in winter 1988/89] *Enno B Ebels, Gerard M Janse & Ted C J Sluijter*
- 260 Eerste Nederlandse broedgeval van Koereiger in De Wieden in 1998 [First Dutch breeding record of Cattle Egret at De Wieden in 1998] *Ronald Messemaker & Ronnie Veldkamp*
- 264 Slangenarenden op Hoge Veluwe in zomers van 1996-97 [Short-toed Eagles at Hoge Veluwe in summers of 1996-97] *Aart Vink, Han P Derks & Wim M Wiegant*
- 267 Kleine Topper te Lelystad-Haven in januari 1996 [Lesser Scaup at Lelystad-Haven in January 1996] *Ruud M van Dongen & Jaap D Eerdmans*
- 268 Lesser Scaup at Gent, Belgium, in February 1996 *Geert Spanoghe*
- 269 Groene Bijeneter op Terschelling in mei 1998 [Blue-cheeked Bee-eater on Terschelling in May 1998] *Arie Ouwerkerk*

Brieven / letters

- 271 Origin of Pine Grosbeak at Melissant in March 1996 and loss of red coloration in seed-eating birds in captivity *Aat Schaftenaar*

Aankondigingen & verzoeken / announcements & requests

- 272 Avifauna Schouwen-Duiveland; Bird Songs International; Checklist of the birds of Tunisia; White-fronted Goose with black neck collars; Whooper Swans with yellow neck collars; Nieuwe producten van Swarovski

Recensies / reviews

- 273 *New World Blackbirds: the Icterids* by Alvaro Jaramillo & Peter Burke *Enno B Ebels*
- 274 *Sjaldgæfir fuglar á Íslandi fyrir 1981* by Gunnlaugur Pétursson & Gunnlaugur Þráinsson *Arnoud B van den Berg*

Corrigenda

274

Masters of Mystery

- 275 Solutions of fourth round 1999: Mallard and Wilson's Snipe; Fifth round 1999 *Diederik Kok & Nils van Duivendijk*

WP reports

- 284 WP reports: September-October 1999 *Arnoud B van den Berg*

Recente meldingen / recent reports

- 296 Nederland: augustus-september 1999 *Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw*
- 300 België: augustus-september 1999 *Gerald Driessens*

DB Actueel

- 303 New species of forest robin; New species of golden-spectacled warbler; Dutch Birding-vogelweek groot succes

DBA-nieuws / DBA news

- 305 Betaling van abonnementsgeld voor 2000; Payment of subscription for 2000; 100e Dutch Birding; DBA-vogeldag te Utrecht op 5 februari 2000; Dutch Birding-telefoonlijst; Moeilijk toegankelijke dwaalgasten; 'Rare Bird Alerts' op www.dutchbirding.nl; Unieke aanbieding uitverkochte nummers van Dutch Birding; Unique offer of out-of-stock back issues of Dutch Birding

Voorplaat / front cover

- Duponts Leeuwerik / Dupont's Lark *Chersophilus duponti*, Belchite, Zaragoza, Spanje, april 1988 (*Hans Gebuis*)

Abstracted & indexed in

Ecological Abstracts, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ornithologische Schriftenschat, Recent Ornithological Literature, Wildlife Review, Zoological Record